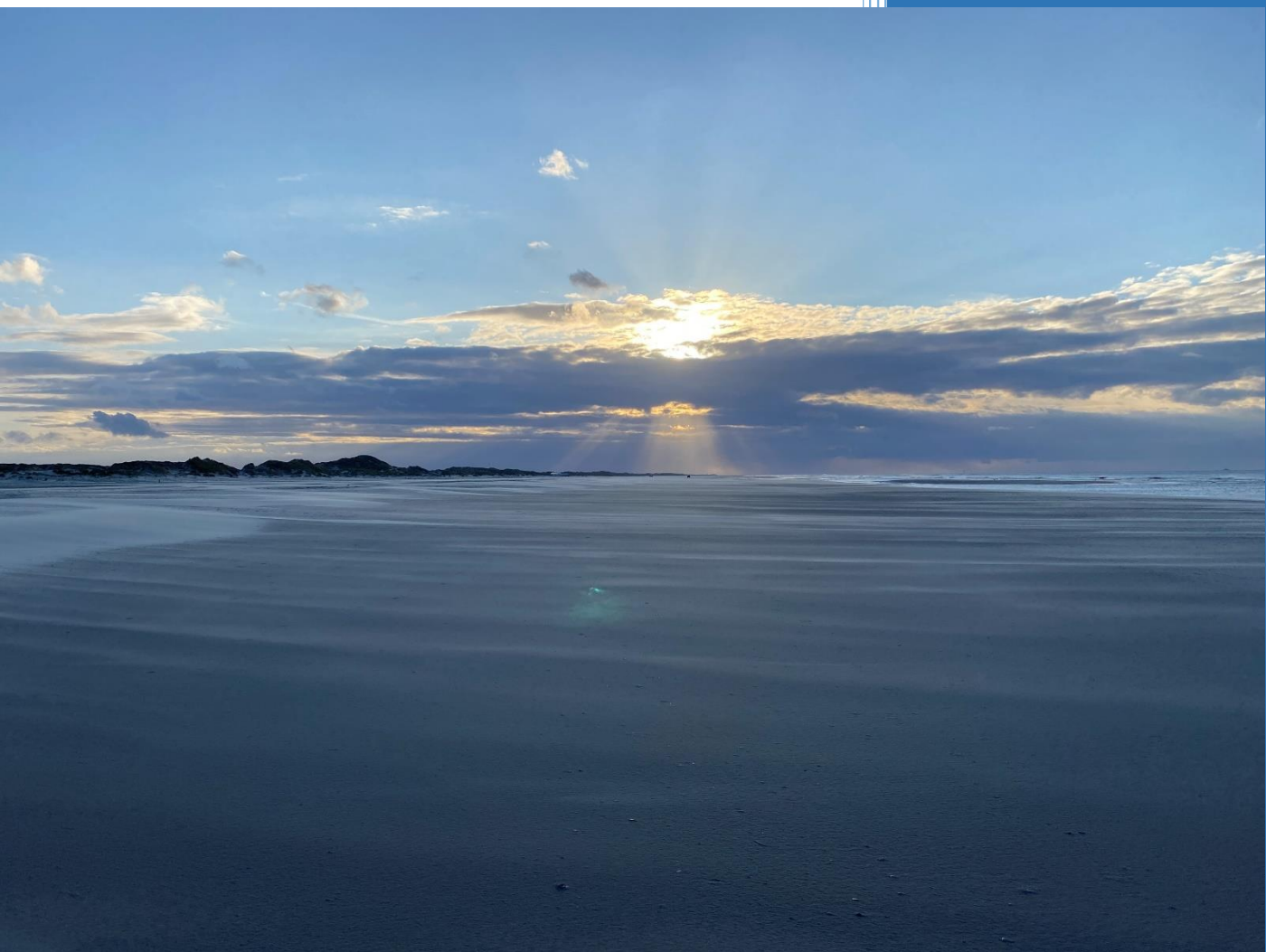

2022

Begroting

21 september 2021

Inhoud

Inleiding.....	1
1. Algemeen.....	5
1.1 De gemeente Terschelling in het kort.....	5
1.2 Bestuur van de gemeente Terschelling.....	7
1.3 Leeswijzer.....	9
1.4 Planning- en control cyclus 2022.....	10
2. Financiële begroting.....	11
2.1 Financiële resultaten.....	11
2.2 Financiële ontwikkelingen.....	12
2.3 Overzicht van de incidentele baten en lasten.....	15
2.4 Algemene uitkering.....	17
2.5 Reserves en voorzieningen.....	19
3. Programmaplan.....	21
3.1 Programma 0 – Burger en ondersteuning.....	21
3.2 Programma 1 – Veiligheid.....	26
3.3 Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat.....	27
3.4 Programma 3 – Economie.....	32
3.5 Programma 4 – Onderwijs.....	34
3.6 Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie.....	36
3.8 Programma 7 – Volksgezondheid en milieu.....	45
3.9 Programma 8 – Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.....	48
4. Paragrafen.....	52
4.1 Lokale heffingen.....	53
4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	58
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	67
4.4 Financiering.....	71
4.5 Bedrijfsvoering.....	74
4.6 Verbonden partijen.....	77
4.7 Grondbeleid.....	83
4.8 Geprognosticeerde balans.....	84
4.9 Personele lasten.....	85
Bijlagen.....	89
Bijlage 1 Uitgangspunten programmabegroting 2022-2024.....	91
Bijlage 2 Staat van reserves en voorzieningen.....	93
Bijlage 3 Algemene uitkering.....	95

Bijlage 4 opgenomen langlopende leningen.....	97
Bijlage 5 Verdeling van de toeristenbelasting.....	99
Bijlage 6 EMU-Saldo.....	101
Bijlage 7 Meerjareninvesteringsbegroting	103
Bijlage 8 Overzicht van baten en lasten per kostenplaats	105

Inleiding

Voor u ligt de programmabegroting 2022 inclusief de meerjarenraming 2022-2025. De begroting is opgesteld op basis van de in de Kadernota 2021 beschreven financiële ontwikkelingen. In de periode tussen de Kadernota 2021 en het opstellen van deze begroting hebben zich nog een aantal ontwikkelingen voorgedaan welke zijn verwerkt in deze begroting. Deze ontwikkelingen zullen wij uiteraard in de volgende paragrafen nader toelichten.

Volledigheidshalve merken wij nog op dat deze begroting overeenkomstig de voorschriften van de Provincie is opgesteld op basis van de uitkomsten van de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds. Zodra de septembercirculaire 2021 is verschenen zullen wij u uiteraard zo spoedig mogelijk op de hoogte stellen van de effecten hiervan op onze begroting 2022 en verder.

Onderstaand gaan wij in op een aantal specifieke dossiers die wij in deze inleiding onder de aandacht van uw raad willen brengen.

De Coronacrisis

Ook in 2021 heeft de Coronapandemie een behoorlijke invloed op ons dagelijks leven. En gelukkig is door de ingezette vaccinaties het virus beter beheersbaar geworden en is de invloed op ons leven minder geworden. Maar nieuwe varianten van het virus blijven naar voren komen en wij gaan er van uit dat wij ook in de komende jaren op de een of andere wijze hiermee te maken zullen krijgen. Dit kan invloed hebben op de wijze waarop wij zaken uitvoeren, waarop onze organisatie functioneert en uiteindelijk kan het ook financiële gevolgen hebben. Vooralsnog hebben wij in de begroting 2022 geen rekening gehouden met extra lasten als gevolg van de COVID-19 pandemie.

Specifieke beleidsvoornemens van de drie speerpunten in het eilandakkoord

In 2022 zullen de drie speerpunten in het eilandakkoord te weten het Woonprogramma 135+, Duurzaamheid en toerisme vooral in het kader staan van “afmaken waar we mee begonnen zijn”. Na de gemeenteraadsverkiezingen 2022 zal duidelijk worden of en hoe het college dat dan aantreedt met deze speerpunten verder wil. Daarom hebben wij voor deze speerpunten nu geen specifieke beleidsvoornemens geformuleerd. De budgetten die voor deze speerpunten in de meerjarenbegroting 2022 en verder waren opgenomen zijn ongewijzigd gebleven.

Waddenprogramma

De eilanden zijn zich al langer bewust van hun grote afhankelijkheid van het toerisme en het effect hiervan op de gemeenschappen. De Coronacrisis heeft deze afhankelijkheid, zowel in positieve als in negatieve zin, het afgelopen jaar zeer duidelijk gemaakt. De gevolgen zijn voor de Waddeneilanden groot door de eenzijdige economische structuur van de eilanden. Met meer dan 5 miljoen toeristen per jaar op 25.000 inwoners (alle vijf eilanden) zijn vrijwel onze gehele economie en de gemeentelijke financiën voor een belangrijk deel direct en indirect afhankelijk van het toerisme. Dit maakt dat wij de al aanwezige niet-toerismegerelateerde werkgelegenheid op de eilanden koesteren en wensen te behouden, zoals die van onderzoeksinstituten of overheidsinstanties (Rijkswaterstaat of defensie) en zo mogelijk willen versterken, bijvoorbeeld door een intensivering van de samenwerking met de NHL in het project oude campus. Bovendien zijn de eilanden regionaal en nationaal een belangrijke economische factor en vakantiebestemming.

Om de eilander samenwerking te verstevigen en uitdagingen die op de eilanden afkomen het hoofd te bieden, heeft het Dagelijks bestuur van GR de Waddeneilanden een programma

opgesteld. Een programma om de brede welvaart op de Waddeneilanden te behouden en te werken aan een duurzaam en vitaal toekomstperspectief voor de Waddeneilanden.

Een groot deel van het programma wordt uitgevoerd in de periode van 2021-2026, met een uitloop naar 2030 voor projecten die een langere doorloop kennen door bijvoorbeeld vergunningstrajecten. Het eerste jaar is bedoeld voor het opbouwen van de programma-organisatie en quick wins en daaropvolgende jaren voor de uitvoering van grotere projecten die een langere opstartfase vragen. De periode 2021-2026 komt overeen met de looptijd van het Uitvoeringsprogramma van de Agenda voor het Waddengebied 2050 en die van het Investeringskader Waddenfonds (IKW). De financiële gevolgen van al deze projecten zijn in afwachting van definitieve besluitvorming nog niet in de nu voorliggende meerjarenbegrotingen verwerkt.

FUMO

De gemeente Terschelling heeft per 1-1-2022 formeel de uitvoering van de BRIKS-taken bij de FUMO opgezegd. Vanaf dat moment hebben de gemeente Terschelling en de gemeente Harlingen de uitvoering van de BRIKS taken formeel ondergebracht in een gezamenlijke pool. Dit jaar wordt gebruikt om de pool in te richten, waarbij het afstemmen van werkprocessen, de IT inrichting en het selecteren van medewerkers de volle aandacht van het college hebben. Een 2021 is hiervoor een kwartiermaker aangesteld, die voor een deel ook in 2022 nog zijn werkzaamheden zal verrichten.

Ook de gemeente Harlingen is bezig met aanpassingen in het proces van vergunningsverlening onder andere met het oog op de invoering van de Omgevingswet. Doel is om vanaf 1 januari 2022 op 'normale wijze' vergunningen te behandelen en vanaf 1 juli 2022 de samenwerking met Harlingen volop te laten functioneren.

Verlaging bouwleges

Het college realiseert zich terdege dat de leges die onze gemeente vraagt voor vergunningen op het gebied van BRIKS-taken tot de hoogste in Nederland behoren. Ook in uw raad is hier diverse malen aandacht voor gevraagd. Wij willen in de komende maanden onderzoeken in hoeverre en vanaf wanneer een daling van de leges mogelijk is. Daarbij onderzoeken wij in ieder geval een daling van de leges voor de BRIKS-taken met circa € 100.000 per jaar. In het genoemde onderzoek betrekken wij zeker de hoogte van de legesbedragen en -percentages in relatie tot de aard van de bouwsomklassen, de verdeling van de leges over de verschillende BRIKS-taken en beoogde dekking betrekken. Wij beschouwen dit voornemen niet als vrijblijvend: verlaging van de BRIKS-leges is naar onze mening van belang om ook in de toekomst betaalbaar bouwen op Terschelling mogelijk te laten zijn. Maar omdat wij naast een gedragen inhoudelijk voorstel ook een kloppend dekkingsvoorstel aan uw raad willen voorleggen, willen wij een en ander in de komende maanden op een zorgvuldige wijze uitwerken. Bij het voorstel voor de hoogte van de legestarieven 2022 dat wij uw raad in december 2021 zullen voorleggen, zullen wij onze concreet uitgewerkte ideeën hierover met u bespreken.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld van 1 januari 2022 naar 1 juli 2022. Deze wet is ontstaan uit een samenvoeging van maar liefst 26 wetten en moet zorgen voor een betere kwaliteit van de leefomgeving en betere en snellere besluitvorming over initiatieven en vergunningaanvragen. In 2021, 2022 en ook daarna wordt gewerkt aan de ontwikkeling van de Omgevingsvisie en het -in fasen- opstellen van het omgevingsplan.

Op 23 september 2020 heeft uw gemeenteraad ingestemd met de uitgangspuntennotitie Omgevingswet. De invoering van de Omgevingswet is een majeure operatie, zeker voor kleine gemeenten. In dat licht hebben wij ook een invoeringsbudget opgenomen in de begroting 2022 voor de invoering en de verwachting is dat vanaf 2023 ook structurele lasten

zullen voortvloeien uit de Omgevingswet, maar anderzijds zal er ook sprake zijn van een verschuiving met kosten die samenhangen met de BRIKS-taken en de heffing van leges. In het vervolg van deze begroting, paragraaf 3.9 programma 8, zullen wij hier verder op in gaan.

Uitvoering Havenfront Terschelling

In 2021 is de planning van de uitvoering van het project Havenfront Terschelling verder opgepakt. Wij verwachten nog voor het einde van 2021 uw raad een concrete planning te kunnen voorleggen waarin ook voorstellen worden opgenomen over de investeringen, de dekking daarvan en de benodigde financiering. Als dit duidelijk is geworden, zullen wij deze ook verwerken in de meerjareninvesteringsbegroting.

Jeugdzorg

Na het opmaken van de conceptbegroting 2022 is gebleken dat in het jaar 2021 de kosten van de specialistische jeugdzorg fors zijn gestegen en daardoor de begrote bedragen fors zullen overtreffen. Deze meerkosten van circa € 230.000 worden verwerkt in de bestuursrapportage over 2021 die u binnenkort zal worden aangeboden.

Op dit moment wordt in nauwe samenwerking met de Dienst Sozawe een intern onderzoek uitgevoerd naar de oorzaken van deze overschrijding en wordt tevens een analyse uitgevoerd of deze meerkosten al dan niet een structureel karakter kennen en of het mogelijk is om door middel van beleidsmatige maatregelen deze ontwikkeling om te buigen. Omdat dit onderzoek nog niet is afgerond, is het op dit moment niet mogelijk een juiste inschatting van de mogelijke financiële gevolgen voor de komende jaren te maken. Wij hebben daarom dit risico vooralsnog als PM-post in deze begroting verwerkt. Zodra de uitkomsten van het onderzoek duidelijk zijn, zullen wij u hierover uiteraard per omgaande informeren en zullen daarbij ook de eventuele consequenties voor de begrotingsjaren 2022 en verder inzichtelijk maken.

Compensatiemiddelen Jeugd

Gemeenten krijgen voor 2022 € 1,314 miljard van het kabinet ter compensatie van de tekorten op de jeugdzorg. Dat komt bovenop de eerder toegezegde € 300 miljoen voor 2022. Hierin is ook meegenomen dat gemeenten uitvoering geven aan maatregelen die in 2022 een besparing van € 214 miljoen op de jeugdzorguitgaven opleveren. Voor 2022 betekent dit voor de Gemeente Terschelling een extra opbrengst in de Algemene Uitkering van afgerond € 140.000. Omdat in verband met de Kabinetsformatie nog geen formele toezeggingen zijn gedaan of deze compensatiegelden als structureel kunnen worden beschouwd, hebben wij ze voor de jaren na 2022 nog niet als opbrengst opgenomen.

Herijking Algemene uitkering

Reeds een aantal jaren wordt gewerkt aan een herverdeling van de beschikbare middelen die via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar worden gesteld. Lange tijd is onduidelijk gebleven hoe deze herverdeling voor de verschillende gemeenten zal uitpakken.

Inmiddels is daar in de laatste maanden iets meer duidelijkheid over gekomen. Uit de laatste berekeningen is op te maken dat de gemeente Terschelling (op basis van de huidige inzichten) als voordeelgemeente uit de herijking komt. Gezien dit nog ramingen zijn en definitieve besluitvorming als gevolg van de Kabinetsformatie nog niet heeft plaatsgevonden, zijn we vooralsnog in de voorliggende (meerjaren)begroting uitgegaan van de uitkomsten van de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds, een en ander zoals voorgeschreven door de provinciaal toezichthouder. Voor de volledigheid merken wij op dat dus in de meerjarenprognoses van de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds nog geen mogelijke herverdeeleffecten zijn verwerkt en ook niet in onze meerjarenbegroting zijn opgenomen.

Uiteraard volgen wij deze ontwikkelingen nauwgezet en werken daarbij intensief samen met bestuurders en ambtenaren op de andere eilanden. Vanzelfsprekend zullen wij u direct informeren als verdere concrete informatie hierover beschikbaar is.

Omdat de huidige meerjarenbegroting sluitend is zullen eventuele extra middelen geheel beschikbaar kunnen komen als ruimte voor nieuw beleid.

Verbijzonderde Interne controle

Vanaf het boekjaar 2022 moet het college van B&W een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening. De aanpassing van de wetgeving volgt uit een aanpassing van onder meer de Gemeentewet en Provinciewet, maar ook uit lagere regelgeving, zoals het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO).

Artikel 212 lid 1 van de Gemeentewet verplicht gemeenten een financiële verordening op te stellen, waarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie zijn opgenomen. In de gemeentelijke en provinciale verordeningen wordt hierbij een belangrijke rol gegeven aan de colleges van B&W en GS. Het college moet jaarlijks zorgen interne toetsing van de getrouwheid van informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de (financiële) beheershandelingen. Een beheerste bedrijfsvoering staat hierbij voorop en de verbijzonderde interne controle (VIC) is daarvoor een instrument. Wij beschikken over een financiële verordening, maar het is nu zaak daar ook voor wat betreft de rechtmatigheid een goede invulling aan te geven.

Om een goed onderbouwde rechtmatigheidsverantwoording af te kunnen geven, is het belangrijk dat het College van de gemeente Terschelling beschikt over een goed controleplan. Dit controleplan zal eind 2021 aan de raad worden aangeboden.

Conclusie

Wij zijn verheugd te kunnen vaststellen dat de begrotingen op basis van structurele uitgaven steeds sluitend zijn en er vanaf 2023 weer positieve exploitatiesaldi ontstaan. Dit ligt in lijn met het beeld van de geaccepteerde lopende begrotingen.

Het jaar 2022 laat nog een negatieve uitkomst zien, maar vanaf 2023 bieden de financiële resultaten naar onze mening voldoende ruimte voor een nieuw college om voortvarend zaken op te pakken die het eiland nodig heeft. In dat licht dragen wij de toekomstige financiële huishouding van onze gemeente in alle vertrouwen over aan het toekomstige college.

1. Algemeen

Voor u ligt de programmabegroting 2022. Een begroting is in eerste instantie een document gericht op de toekomstige gemeentelijke financiën, een instrument voor het verlenen van budgetrecht en de basis voor het afleggen van (financiële) verantwoording achteraf.

De begroting 2022 is opgesteld conform de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Met ingang van de begroting 2017 zijn de landelijke regels voor het opstellen van een begroting en de wijze van financiële verantwoording in belangrijke mate gewijzigd door de vernieuwde BBV. Doordat alle gemeenten in Nederland nu min of meer op gelijke wijze de begroting opbouwen, wordt de vergelijkbaarheid groter. Dit neemt niet weg dat op bepaalde onderdelen gemeenten beleidsvrijheid hebben om de begroting in te richten. Daarbij maken wij voortdurend de afweging dat keuzes praktisch en transparant moeten zijn.

Bij de behandeling van de begroting 2020 hebben wij met uw raad uitvoerig gediscussieerd over de toerekening van de personele lasten aan de taakvelden. Zoals toen aangegeven, is de door ons gehanteerde werkwijze uitgebreid besproken met de leden van de auditcommissie deze is getoetst en geaccordeerd door onze accountant en de toezichthouders van de Provincie Friesland. Deze methodiek hebben wij dan ook in deze begroting weer toegepast. Wel hebben wij in paragraaf 4.9 een verdere toelichting opgenomen op de personele lasten en daarin een globale verdeling van de personele lasten over de taakvelden gegeven en de consequenties daarvan op de overhead.

1.1 De gemeente Terschelling in het kort

Algemeen

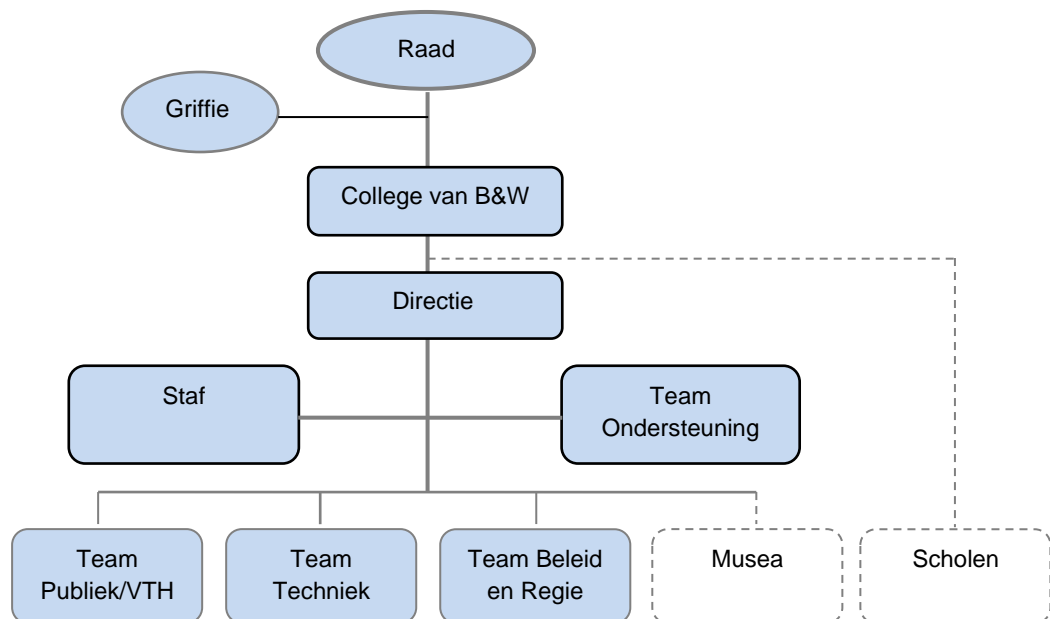
Terschelling is het middelste van de Nederlandse Waddeneilanden. Het eiland wordt aan de noordzijde begrensd door de Noordzee en aan de zuidzijde door de Waddenzee. De dichtstbijzijnde haven aan de vaste wal is Harlingen. Deze havenplaats ligt hemelsbreed ongeveer 25 km van Terschelling en via de vaargeulen circa 35 km. De oppervlakte van de gemeente Terschelling bedraagt in totaal 67.400 ha (8.935 ha land en binnenwater en 58.465 ha zee). Het grootste gedeelte hiervan is uiteraard de Waddenzee. Terschelling met zijn unieke sfeer, natuur en landschap is erg in trek bij toeristen. Daarmee zijn drie belangrijke pijlers van het eiland genoemd: de zee, het toerisme en de natuur. Het vogeleiland Griend maakt deel uit van de gemeente Terschelling.

Kengetallen

Aantal inwoners per dorp		
	1 januari 2021	1 januari 2020
West-Terschelling	2.524	2.573
Midsland	1.036	1.029
Hoom	470	469
Formerum	236	231
Lies	148	148
Oosterend	141	141
Baaiduinen	124	119
Landerum	97	89
Kinum	33	39
Hee	25	19
Striep	17	18
Kaard	15	15
Totaal	4.866	4.890

Organogram

1.2 Bestuur van de gemeente Terschelling

Gemeenteraad

De gemeenteraad van Terschelling is op 29 maart 2018 geïnstalleerd en is samengesteld uit 11 raadsleden. Hieronder volgt de samenstelling van de raad op volgorde van grootte van de fracties.

Jan Willem Adams

Marika Spanjer-Ramaker

Aukje Schol

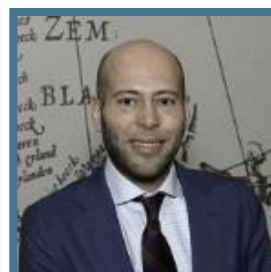
Colin de Beer

Danny Ruige

Pim Werner

Taco Lugt

Jan Smit

Cees Muijskens

Hendrik van der Wielen

Gossen Bos

Raadsgriffier

De raadsgriffier is de eerste adviseur van de raad.

**Raadsgriffier
Janny Hofman**

1.3 Leeswijzer

In deze leeswijzer leiden wij u stapsgewijs door de verschillende onderdelen van de programmabegroting. Bij de opbouw van de begroting zijn we afgeweken van de volgorde zoals opgenomen in bijlage A van de notitie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In deze begroting wordt eerst de financiële begroting behandeld en gevolgd door de beleidsbegroting.

Financiële begroting

De financiële begroting bestaat overeenkomstig artikel 7 lid 3 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) tenminste uit het overzicht van baten en lasten en de toelichting daarop en uit de uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting daarop.

Overzicht baten en lasten

Een totaaloverzicht van de baten en lasten is opgenomen in de financiële begroting. Voor een meer gedetailleerd overzicht van de baten en lasten verwijzen wij u naar de afzonderlijke programma's.

Financiële positie

In dit onderdeel van de begroting wordt u geïnformeerd over de meerjarige ontwikkeling van de financiële positie van onze gemeente en over de onderwerpen die daar direct mee samenhangen, zoals de ontwikkeling van de algemene uitkering en de ontwikkeling van de reserves en voorzieningen.

Beleidsbegroting

Programmaplan

De beleidsbegroting bestaat overeenkomstig artikel 7 lid 2 van het BBV tenminste uit het programmaplan en de paragrafen. Het programmaplan bevat de te realiseren programma's, het hoofdstuk algemene dekkingsmiddelen en een toelichting op het resultaat. In deze leeswijzer wordt alleen ingegaan op de indeling van een programma.

Programma's

In de begroting zijn (incl. algemene dekkingsmiddelen, resultaat en mutaties in reserves) negen programma's opgenomen die vervolgens weer zijn onderverdeeld in een aantal taakvelden en producten. Dit aantal verschilt per programma. Hieronder wordt ingegaan op de verschillende onderwerpen binnen een programma.

Inleiding

In de inleiding wordt op hoofdlijnen een inhoudelijk beeld geschetst van het programma. Daarnaast wordt aangegeven uit welke taakvelden/producten het programma bestaat. Per programma wordt vervolgens (conform de indeling van de kadernota 2022-2025) ingegaan op de volgende drie vragen.

Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Hier gaan we in op wat we binnen dit programma in het komende jaar gaan doen en wat de verwachte ontwikkelingen voor de komende jaren zijn. Het beleid volgt daarbij het door de coalitiepartijen opgestelde coalitieakkoord.

Hoe gaan we dit doen?

Bij dit onderdeel wordt aangegeven hoe we het gaan aanpakken en wat de te verwachten lasten zijn per programma en taakveld.

Risico's?

Hier wordt ingegaan op de risico's die het programma kent.

Paragrafen

De paragrafen geven gebundelde informatie over bepaalde thema's, die anders gefragmenteerd bij verschillende programma's aan bod zouden komen. Deze informatie wordt voor de toezichthouder (provincie) van belang geacht om de financiële positie van de gemeente te kunnen beoordelen. Daarnaast biedt het ook voor uw raad veel inzicht. Zeven paragrafen zijn verplicht voorgeschreven door het BBV, namelijk: lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid. Daarnaast bevat deze begroting ook een begrotingsparagraaf en een paragraaf over de personele lasten. De paragrafen zijn conform de verbeterde opzet zoals gepresenteerd in de jaarstukken 2020.

Bijlagen

Tot slot treft u een aantal bijlagen aan.

Bijlage 1 – Uitgangspunten programmabegroting 2022 en meerjarenperspectief 2022-2025

Bijlage 2 – Staat van reserves en voorzieningen

Bijlage 3 – Algemene uitkering

Bijlage 4 – Opgenomen langlopende geldleningen

Bijlage 5 – Verdeling toeristenbelasting

Bijlage 6 – EMU-saldo

Bijlage 7 – Meerjareninvesteringsbegroting

Bijlage 8 – Overzicht van baten en lasten per kostenplaats

1.4 Planning- en control cyclus 2022

De planning- en control cyclus vindt zijn basis in de door de gemeenteraad vastgestelde Financiële verordening gemeente Terschelling . Op grond van deze verordening biedt het college voor aanvang van het begrotingsjaar een overzicht aan, met daarin de data voor het vaststellen door uw raad van de jaarstukken, kadernota, tussentijdse rapportages en de begroting met de meerjarenraming.

Op basis van de (voorlopige) vergaderagenda 2022 van uw raad, volgens de geldende vergadersystematiek en rekening houdende met de wettelijke verplichte data van vaststelling van begroting en jaarverantwoording, is onderstaand overzicht van de planning- en control cyclus 2022 opgesteld.

Planning- & control cyclus 2022		
Product	Commissie	Raad
Jaarrekening 2021	11 mei 2022	25 mei 2022
Kadernota 2023-2026	29 juni 2022	13 juli 2022
1e Bestuursrapportage 2022	29 juni 2022	13 juli 2022
Begroting 2023	5 oktober 2022	26 oktober 2022
2e Bestuursrapportage 2022	december 2022	december 2022

Eventuele aanpassingen zullen door de griffie tijdig met uw raad worden gecommuniceerd.

2. Financiële begroting

2.1 Financiële resultaten

2.1.1 Resultaat begroting

Het verloop van het meerjarig resultaat ziet er als volgt uit:

Resultaten (meerjaren)begroting 2022-2025					
In €		2022	2023	2024	2025
	Saldo van baten en lasten	-531.000	177.000	137.000	483.000
	Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	106.000	-96.000	62.000	-95.000
	Begrotingssaldo	-425.000	81.000	199.000	388.000
	Waarvan incidentele baten en lasten	-621.000	-99.000	58.000	-95.000
	Structureel begrotingssaldo	196.000	180.000	141.000	483.000

De begroting 2022-2025 laat in het jaar 2022 als gevolg van incidentele lasten een negatief resultaat zien maar blijft structureel sluitend. Op grond van artikel 189 Gemeentewet dient de raad erop toe te zien dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan is dus sprake.

Vanaf 2023 laat het begrotingssaldo positieve eindcijfers zien en is er ruimte voor nieuw beleid. Als deze ontwikkeling in de verwachte begrotingssaldi wordt doorgetrokken in de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit, ontstaat het volgende beeld:

Weerstandsvermogen						
In €		2021	2022	2023	2024	2025
	Stand van de algemene reserve per 31 december	4.157.000	3.771.000	3.346.000	3.427.000	3.626.000
	Stand van de reserve recreatie per 31 december	328.000	328.000	328.000	328.000	328.000
	Totaal stand reserves per 31 december	4.485.000	4.099.000	3.674.000	3.755.000	3.954.000
	Door de raad vastgesteld weerstandsvermogen per 31 december	3.446.000	3.478.000	3.550.000	3.621.000	3.660.000
	Overschot (+)/tekort (-) van het weerstandsvermogen	1.039.000	621.000	124.000	134.000	294.000

Uit de tabel blijkt dat de weerstandscapaciteit de komende jaren voldoende is en dat er geen maatregelen nodig zijn om deze op peil te brengen.

2.1.2 Analyse resultaat begroting 2022

Per programma is het begrote resultaat voor 2021 als volgt opgebouwd:

Geraamd resultaat 2022						
In €		Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat
	Programma 0 - Burger en ondersteuning	-8.100.000	12.447.000	4.347.000	-1.000	4.346.000
	Programma 1 - Veiligheid	-983.000	39.000	-944.000		-944.000
	Programma 2 - Verkeer, vervoer en waterstaat	-2.600.000	892.000	-1.708.000	82.000	-1.626.000
	Programma 3 - Economie	-224.000	4.093.000	3.869.000	25.000	3.894.000
	Programma 4 - Onderwijs	-4.196.000	3.613.000	-583.000	-	-583.000
	Programma 5 - Sport, cultuur en recreatie	-1.743.000	348.000	-1.395.000	-	-1.395.000
	Programma 6 - Sociaal domein	-3.563.500	476.000	-3.087.500	-	-3.087.500
	Programma 7 - Volksgezondheid en milieu	-2.434.500	1.787.000	-647.500	-	-647.500
	- Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.052.000	670.000	-382.000	-	-382.000
	Geraamd resultaat	-24.896.000	24.365.000	-531.000	106.000	-425.000

In bijlage 8 is een overzicht opgenomen van de baten en lasten per kostenplaats en per programma.

2.2 Financiële ontwikkelingen

In de Kadernota 2021 hebben wij u uitvoerig geïnformeerd over de belangrijkste (financiële) ontwikkelingen in de komende jaren. Na het opstellen van de Kadernota 2022-2025 heeft zich nog een aantal financiële ontwikkelingen voorgedaan die invloed hebben op het resultaat en die daarom in deze begroting zijn verwerkt. Voor de volledigheid hebben wij de belangrijkste ontwikkelingen na het opstellen van de Kadernota 2022-2025 samenvattend hieronder opgenomen:

Financiële ontwikkelingen					
In €		2022	2023	2024	2025
	Resultaat kadernota 2022-2025	-283.000	292.000	450.000	569.000
	<i>Nieuw beleid</i>				
	Waddenprogramma	-75.000	pm	pm	pm
	Friese Projectenmachine	-2.000	-3.000	-4.000	
	Verlaging bouwleges	pm	pm	pm	pm
	Digitaliseren cultureel erfgoed	pm	pm	pm	pm
	<i>Autonome ontwikkelingen</i>				
	Huisvesting strandwachten	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
	Sociaal domein inkomensregelingen	-13.000	0	0	0
	Jeugdzorg (vaststaande ontwikkelingen)	-85.000	-86.000	-88.000	-90.000
	Jeugdzorg (nog niet vaststaande ontwikkelingen)	pm	pm	pm	pm
	Verhoging pensioenen ABP	-110.000	-110.000	-110.000	-110.000
	<i>Algemene uitkering</i>				
	Extra middelen jeugdzorg 2022	140.000	pm	pm	pm
	<i>Overig</i>				
	Lagere kapitaallasten verduurzaming	5.000	5.000	5.000	5.000
	Kapitaallasten vervangingsinvesteringen bedrijfsmiddelen	0	-5.000	-10.000	-15.000
	Toeristen- en forensenbelasting	26.000	3.000	-17.000	-37.000
	Opbrengsten OZB	-3.000	10.000	-2.000	91.000
	Geraamd resultaat begroting 2022-2025	-425.000	81.000	199.000	388.000

De nieuwe ontwikkelingen voor de begroting 2022 (en verder) worden hieronder per punt toegelicht.

Nieuw beleid

Waddenprogramma

Op dit moment is het Programma Waddeneilanden volop in ontwikkeling en vinden er gesprekken over cofinanciering plaats met het Rijk en de Provincies. En niet zonder resultaat, op het gebied van Wonen hebben we met het Rijk al verdiepende gesprekken en zijn inmiddels concrete projectvoorstellen ingediend. Wel is het zo dat het programma nog verder uitgediept moet worden en verder voorzien moet worden van concrete projecten en inspanningen per eiland. Deze inspanningen moeten verricht worden voordat er sprake is van een definitieve deal en vragen daarom dat de eilanden een stuk voorfinanciering in de voorbereidingskosten beschikbaar stellen. Daarom stelt het AB van de GR voor Waddenbreed € 300.000 beschikbaar incidenteel beschikbaar te stellen in 2022 voor de GR

de Waddeneilanden om dit programma af te ronden en de cofinanciering rond te krijgen. Voor de gemeente Terschelling betekent dit een bijdrage van € 75.000. Als er bij de Kadernota 2023-2026 duidelijkheid is over het programma Waddeneilanden en de cofinanciering vanuit het Rijk en de Provincies, zal er een voorstel komen voor de meerjarige baten en lasten van het programma.

Friese projectenmachine

In het provinciale bestuursakkoord 2019-2023 is de ambitie verwoord om, in samenwerking met gemeenten, kennisinstellingen en bedrijfsleven/clusterorganisaties als partners, vanuit Fryslân extra in te zetten op Europa. In het bijzonder gaat het daarbij om het verwerven van meer Europese middelen die kunnen bijdragen aan versterking van de brede welvaart in Fryslân. De provincie heeft gekozen voor de vorming van een Friese Projectenmachine (FPM) als gezamenlijk gedragen instrument om de ontwikkeling van Europese projecten vanuit Fryslân een forse stimulans te geven. Het college ziet in deze aanpak een kans om ook voor Terschelling meer Europese middelen binnen te halen en sluit daarom graag aan bij de FPM. De kosten per deelnemende gemeente worden berekend op basis van een bijdrage per inwoner per gemeente. Voor Terschelling gaat het om een beperkte financiële bijdrage tot en met 2024.

Verlaging bouwleges

Het college realiseert zich terdege dat de leges die onze gemeente vraagt voor vergunningen op het gebied van BRIKS-taken tot de hoogste in Nederland behoren. Ook in uw raad is hier diverse malen aandacht voor gevraagd. Wij willen in de komende maanden onderzoeken in hoeverre en vanaf wanneer een daling van de leges mogelijk is. Daarbij onderzoeken wij in ieder geval een daling van de leges voor de BRIKS-taken met circa € 100.000 per jaar. In het genoemde onderzoek betrekken wij zeker de hoogte van de legesbedragen en -percentages in relatie tot de aard van de bouwsomklassen, de verdeling van de leges over de verschillende BRIKS-taken en beoogde dekking betrekken. Wij beschouwen dit voornemen niet als vrijblijvend: verlaging van de BRIKS-leges is naar onze mening van belang om ook in de toekomst betaalbaar bouwen op Terschelling mogelijk te laten zijn. Maar omdat wij naast een gedragen inhoudelijk voorstel ook een kloppend dekkingsvoorstel aan uw raad willen voorleggen, willen wij een en ander in de komende maanden op een zorgvuldige wijze uitwerken. Bij het voorstel voor de hoogte van de legestarieven 2022 dat wij uw raad in december 2021 zullen voorleggen, zullen wij onze concreet uitgewerkte ideeën hierover met u bespreken

Digitaliseren cultureel erfgoed

Op Terschelling vind je een schat aan erfgoed; foto's, documenten, film, geluidsfragmenten en ga zo maar door. Oude documenten en boeken liggen goed bewaard in een klimaatkast en zijn niet makkelijk in te zien voor iedereen. Hier willen we verandering in brengen; we gaan ons erfgoed toegankelijk maken voor iedereen. Een website waarop je kunt zoeken door alle archieven die er beschikbaar zijn. Het archief van het Historisch centrum en Behouden Huys, het gemeentearchief maar ook de archieven van aanhakende partijen als bijvoorbeeld Stichting Bunkerbehoud, de scholen, kerken en andere verenigingen / stichtingen.

Ook is het van belang dat we ons erfgoed goed bewaren. Niet alleen voor deze generatie maar ook voor alle toekomstige generaties. Op onze geschiedenis moeten we zuinig zijn. Daarom investeren we in een goed programma waarin we alles op een uniforme, toekomstbestendige manier kunnen bewaren.

Omdat het van belang is dat we in Nederland ons erfgoed allemaal op dezelfde manier bewaren en ook op de andere Waddeneilanden deze behoefte speelt zijn we van plan om tijdens dit project met de Friese Waddeneilanden en de Friese museumfederatie op te trekken. We doen het allemaal op onze eigen manier maar gebruiken 'hetzelfde gereedschap'. Inmiddels is duidelijk geworden dat de hiermee gepaard gaande kosten uit subsidiebijdragen en het werkbudget van museum 't Behouden Huys kunnen worden gedekt.

Autonome ontwikkelingen

Huisvesting strandwachten

De voormalige campus komt naar verwachting in 2022 als (gratis) locatie voor de huisvesting van de strandwachten te vervallen. Reden hiervoor is dat wij met de Stichting Schellinger Ree in gesprek zijn over verbouw van het gebouw. In de begroting is als gevolg daarvan jaarlijks een budget nodig van € 25.000 om de toekomstige huisvestingskosten van strandwachten te kunnen dekken.

Sociaal domein inkomensregelingen en jeugdzorg (vaststaande ontwikkelingen)

De Dienst Noardwest Fryslân heeft input aangeleverd voor de ramingen van de uitvoering van het sociaal domein. De ramingen voor inkomensregelingen en jeugdzorg zijn aangepast aan de hand van de realisatie 2021 en de ontwikkeling van de tarieven.

Jeugdzorg (nog niet vaststaande ontwikkelingen)

Na het opmaken van de conceptbegroting 2022 en verder is gebleken dat in het jaar 2021 de kosten van de specialistische jeugdzorg fors zijn gestegen en daardoor de begrote bedragen fors zullen overtreffen. Deze meerkosten van circa € 230.000 worden verwerkt in de bestuursrapportage over 2021 die u binnenkort zal worden aangeboden.

Op dit moment wordt in nauwe samenwerking met de Dienst Sozawe een intern onderzoek uitgevoerd naar de oorzaken van deze overschrijding en wordt tevens een analyse uitgevoerd of deze meerkosten al dan niet een structureel karakter kennen en of het mogelijk is om door middel van beleidsmatige maatregelen deze ontwikkeling om te buigen. Omdat dit onderzoek nog niet is afgerond, is het op dit moment niet mogelijk een juiste inschatting van de mogelijke financiële gevolgen voor de komende jaren te maken. Wij hebben daarom dit risico vooralsnog als PM-post in deze begroting verwerkt. Zodra de uitkomsten van het onderzoek duidelijk zijn, zullen wij u hierover uiteraard per omgaande informeren en zullen daarbij ook de eventuele consequenties voor de begrotingsjaren 2022 en verder inzichtelijk maken.

Verhoging pensioen ABP

Het ABP verwacht dat de premie voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen per 1 januari 2022 zal stijgen naar 27,4%. Het definitieve percentage van de pensioenpremie wordt eind november 2021 door het bestuur van pensioenfonds ABP vastgesteld. De premiestijging betekent voor de gemeente Terschelling extra (personele) lasten ter grootte van € 110.000 per jaar.

Algemene uitkering

Extra middelen Jeugdzorg 2022

De arbitrage over de bijdragen in de gemeentelijke tekorten van de jeugdzorg heeft bepaald dat het Rijk gemeenten hiervoor moet compenseren. In het jaar 2022 is een extra opbrengst van € 140.000 voor jeugdzorg via de algemene uitkering geraamd. Voor de jaren 2023 en verder is nu nog niet concreet in te schatten wat de hoogte van deze compensatie zal zijn voor onze gemeente. Bovendien er nog geen definitief Kabinetsbesluit over genomen. Vooralsnog hebben wij dan ook geen structurele opbrengst voor de jaren na 2022 ingeboekt.

Overig

Lagere kapitaallasten duurzaamheid

De investeringskosten voor de verduurzaming van het gemeentehuis en de Driemaster bedragen € 200.000. Het gaat om de aanschaf van de PV-panelen. Mogelijke kosten voor aanpassing van het Mos-sedum dak van het gemeentehuis komen te vervallen. Dit betekent dat de raming van de kapitaallasten kan worden verlaagd.

Kapitaallasten vervangingsinvesteringen bedrijfsmiddelen

In de meerjarenbegroting is per abuis geen budget opgenomen voor de afschrijvingskosten van vervangingsinvesteringen van bedrijfsmiddelen zoals auto's van de buitendienst. Deze omissie wordt hierbij weggenomen.

Toeristen- en forensenbelasting

De ramingen van de opbrengsten van de toeristen- en forensenbelasting zijn geactualiseerd voor de jaren 2022 tot en met 2025.

Opbrengsten OZB

De raming van de OZB-opbrengsten is geactualiseerd. Dit leidt tot kleine aanpassingen voor de jaren 2022 tot en met 2024. Voor de nieuwe jaarschijf 2025 is sprake van een grotere stijging omdat in de Kadernota de raming 2025 nog was opgenomen conform het niveau van de jaarschijf 2024.

2.3 Overzicht van de incidentele baten en lasten

Artikel 189 van de Gemeentewet schrijft voor dat de raad erop toeziet dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Daarmee wordt bedoeld dat in de begroting de structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Om vast te kunnen stellen dat sprake is van structureel evenwicht is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welke structureel. In de onderstaande tabel is aangegeven wat de incidentele baten in het meerjarenperspectief zijn.

Het onderscheid tussen incidenteel en structureel is niet altijd even duidelijk. Om meer duidelijkheid te geven heeft de commissie BBV een notitie opgesteld. De richtlijn is dat, als de tijdelijke baten en/of lasten zogenaamd "eindig" zijn, zij een incidenteel karakter hebben. Onttrekkingen en toevoegingen van en aan reserves kunnen altijd als incidenteel worden aangemerkt.

Het overzicht van baten en lasten dient niet alleen voor het horizontale toezicht door de raad, maar is ook voor de financiële toezichthouder, de provincie Fryslân, een belangrijk overzicht bij de bepaling of de gemeente in aanmerking komt voor het gewenste repressieve toezicht. Vanuit de provincie is de handreiking 2021 "Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten" ontvangen waarin de volgende hulpmiddelen worden genoemd:

- Hulpmiddel voor het invullen van het begrip structureel. Baten en lasten die zich vier jaar of langer voordoen zijn in beginsel structureel van aard.
- Hulpmiddel voor het begrip incidenteel: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

Incidentele baten

Specificatie incidentele baten					
In €	Taakveld	2022	2023	2024	2025
onttrekkingen reserves	0.10	441.000	249.000	417.000	270.000
Totaal incidentele baten		441.000	249.000	417.000	270.000

Onttrekkingen reserves

Toevoegingen en onttrekking aan reserves worden altijd als incidenteel beschouwd, tenzij het (onder voorwaarde) om financieringsreserves en dekkingsreserves gaat of onttrekkingen uit de daartoe toereikende (bestemmings)reserves voor minimaal 3 jaar met als doel structurele kosten te dekken.

Het betreft hier een onttrekking uit de reserve havenbedrijf. Deze onttrekking wordt gedaan om het exploitatietekort van het havenbedrijf te dekken en is gebaseerd op de berekening van het te verwachten tekort over het betreffende jaar.

Een uitgebreid overzicht van de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves is terug te vinden in bijlage 2.

Incidentele lasten

Specificatie incidentele lasten		Taakveld	2022	2023	2024	2025
In €						
	Waddenprogramma	0.1	-75.000	-	-	-
	Knelpunten formatie	0.4	-200.000	-	-	-
	Ontwikkeling winkelgebied	3.4	-25.000	-	-	-
	Friese projectenmachine	3.4	-2.000	-3.000	-4.000	-
	Opstellen integraal huisvestingsplan Onderwijs	4.2	-75.000	-	-	-
	Aanvullend budget Duurzaamheid 2e fase	7.4	-215.000	-	-	-
	Uitvoering Omgevingswet	8.1	-75.000	-	-	-
	Opstellen nota Omgevingskwaliteit (vervanging welstandsnota)	8.1	-60.000	-	-	-
	Toevoegingen reserves	0.10	-335.000	-345.000	-355.000	-365.000
	Totaal incidentele lasten		-1.062.000	-348.000	-359.000	-365.000

(over een deel van deze incidentele lasten heeft u bij de vaststelling van de Kadernota 2021 al een besluit genomen)

Waddenprogramma

Voor het Waddenprogramma is een incidentele last opgenomen van € 75.000 ter voorfinanciering van de voorbereidingskosten.

Knelpunten formatie

Om zelfstandig taken te blijven uitvoeren als gemeente en een flexibele formatie te creëren is voor 2022 een incidentele last opgenomen van € 200.000 ter verhoging van het budget voor personele kosten. Wij verwijzen u voor een verdere toelichting naar de Kadernota 2021.

Ontwikkeling winkelgebied

De provinciale bijdrage voor de ontwikkeling van per winkelgebied bedraagt € 24.999, dit betekent dat er lokaal (door gemeente en ondernemers) ook een minimale bijdrage van € 24.999 per winkelgebied beschikbaar moet worden gesteld. Deze incidentele last is meegenomen voor 2022.

Friese projectenmachine

De provincie heeft gekozen voor de vorming van een Friese Projectenmachine (FPM) als gezamenlijk gedragen instrument om de ontwikkeling van Europese projecten vanuit Fryslân een forse stimulans te geven. Het college ziet in deze aanpak een kans om ook voor Terschelling meer Europese middelen binnen te halen en sluit daarom aan bij de FPM. De kosten per deelnemende gemeente worden berekend door een bijdrage per inwoner per gemeente. Voor Terschelling gaat het om een beperkte financiële bijdrage tot en met 2024.

Opstellen integraal huisvestingsplan Onderwijs

De kosten voor de inhuur van een bureau voor het opstellen van het IHP worden ingeschat op € 75.000. Dit bedrag is incidenteel opgenomen in het jaar 2022.

Aanvullend budget Duurzaamheid 2^e fase

Om de duurzaamheidsambities van de gemeente Terschelling te realiseren is voor de periode 2020-2022 een extra uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld. Deze lasten hebben een incidenteel karakter voor een periode van 3 jaar en zijn daarom opgenomen in dit overzicht.

Invoering Omgevingswet

Per 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Om de invoering hiervan te realiseren is een uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld. De kosten van de invoering zijn eenmalig hoger en zijn daarom incidenteel opgenomen.

Opstellen nota omgevingskwaliteit

Ter vervanging van de Welstandsnota moet een nota omgevingskwaliteit worden opgesteld. De kosten voor het opstellen van een dergelijke nota worden geschat op € 60.000. Dit bedrag is incidenteel opgenomen in 2022.

Toevoegingen reserves

Toevoegingen en onttrekking aan reserves worden altijd als incidenteel beschouwd, tenzij het (onder voorwaarde) om financieringsreserves en dekkingsreserves gaat of onttrekkingen uit de daartoe toereikende (bestemmings)reserves voor minimaal 3 jaar met als doel structurele kosten te dekken.

Deze post bestaat uit een toevoeging aan de reserve havenbedrijf en een toevoeging aan de reserve J.W. van Dierenfonds. De toevoeging aan de reserve havenbedrijf wordt gedaan om kapitaal op te bouwen om toekomstige investeringen en exploitatietekorten in het havenbedrijf te kunnen dekken. De reserve J.W. van Dierenfonds is ingesteld om specifieke aankopen voor museum het Behouden Huys te kunnen bekostigen. Aan deze reserve wordt incidenteel € 1.000 toegevoegd. Een uitgebreid overzicht van de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves is terug te vinden in bijlage 2.

2.4 Algemene uitkering

Binnen het gemeentefonds is de Algemene Uitkering de grootste component. De algemene uitkering wordt over de gemeenten verdeeld via maatstaven, zoals het inwonertal en de oppervlakte van de gemeente, een aan de maatstaven gekoppeld gewicht (bedrag per eenheid) en de uitkeringsfactor. Het geld dat een gemeente ontvangt uit de algemene uitkering komt ten goede aan de algemene middelen van de gemeente. Zij kunnen dit geld, met inachtneming van wet- en regelgeving, naar eigen inzicht uitgeven om taken de financieren die het Rijk heeft opgedragen (medebewindstaken) of beleid dat zij autonoom voeren. De verantwoording van de bestede gelden uit de algemene uitkering gebeurt niet bij het Rijk, maar bij de eigen gemeenteraad.

Gemeenten ontvangen op drie tijdstippen in het jaar de informatie over de gemeentefondsuitkeringen: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota.

Met een omvang meer dan € 9 miljoen per jaar vormt de algemene uitkering uit het gemeentefonds de grootste inkomstenbron van de gemeente Terschelling. In deze begroting is de algemene uitkering opgenomen overeenkomstig hetgeen daarover in de meicirculaire 2021 is gesteld (inclusief de actualisatie van een aantal maatstaven). De begroting sluit daarmee aan op hetgeen in de Kadernota 2021 is opgenomen. Hieronder worden in hoofdlijnen de (verwachte) ontwikkelingen van de algemene uitkering aangegeven.

Voor de gemeente Terschelling heeft de meicirculaire een positief, meerjarig, effect. Het positieve effect wordt veroorzaakt door een stijging van de uitkeringsfactor in alle jaren.

De arbitrage over de bijdragen in de gemeentelijke tekorten van de jeugdzorg heeft bepaald dat het Rijk gemeenten hiervoor moet compenseren. In het jaar 2022 is een extra inkomst

voor jeugdzorg van € 140.000 geraamd. Voor de jaren 2023 en verder is nu echter nog niet in te schatten wat de hoogte van deze compensatie zal zijn voor onze gemeente. Er is ook nog niet een formeel Kabinetsbesluit over genomen. Daarom is hier vooralsnog een pm-post voor opgenomen.

Verloop algemene uitkering gemeentefonds					
In €	2021	2022	2023	2024	2025
Opgenomen in begroting 2021 (n.a.v. septembercircularaire 2020)	9.105.000	9.290.000	9.419.000	9.620.000	9.880.000
Wijzigingen meicircularaire 2021	346.000	167.000	108.000	81.000	76.000
Totaal algemene uitkering na meicircularaire	9.451.000	9.457.000	9.527.000	9.701.000	9.956.000
Verwachte prijsontwikkeling diensten derden	-	-	-50.000	-100.000	-150.000
Netto beschikbaar	9.451.000	9.457.000	9.477.000	9.601.000	9.806.000

Het Rijk werkt op dit moment aan een herverdeling van het gemeentefonds. Eerste voorzichtige berekeningen laten zien dat wij een voordeelgemeente lijken te zijn, maar gezien het stadium waarin het proces zich bevindt is het te prematuur hier al op voor te sorteren. Definitieve besluitvorming laat naar verwachting nog even op zich wachten. Mogelijke effecten van de herverdeling zijn niet in deze (meerjaren)begroting dan ook nog niet opgenomen.

2.5 Reserves en voorzieningen

Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit het totaal van de reserves. Daarnaast bestaan er voorzieningen. Het belangrijkste verschil tussen een voorziening en een reserve is dat voorzieningen verplicht gevormd moeten worden, omdat daar op balansdatum al daadwerkelijke toekomstige verplichtingen tegenover staan. Een reserve is door eigen besluitvorming vrij aanwendbaar. De raad is daarom ook bevoegd de bestemming van een reserve te wijzigen. Dit kan niet voor het wijzigen van de 'bestemming' van een voorziening. Voor een specificatie van de reserves en voorzieningen verwijzen wij u naar bijlage 2.

Reserves

De reserves zijn onder te verdelen in de algemene reserve en in bestemmingsreserves. De algemene reserve is in principe vrij besteedbaar. Onze gemeente heeft een deel van de algemene reserve geblokkeerd: dat deel dient als weerstandsvermogen.

Bestemmingsreserves zijn, zoals de naam al zegt, door de raad in het leven geroepen met een bepaald doel. De saldi van deze reserves kunnen in principe door de raad worden herbestemd. Hierin schuilt het risico dat de onderliggende activiteiten geen doorgang meer vinden of halverwege worden stopgezet. In de bestemmingsreserves is een onderscheid te maken tussen een beklemd deel en een onbekteld deel. Op het beklemd deel van de bestemmingsreserves rusten vaak al meerjarige verplichtingen.

Dit geldt niet voor het onbekteld deel van de bestemmingsreserves. Dat deel is als het echt nodig is ook nog volledig beschikbaar om onverwachte incidentele tegenvallers in de begroting te kunnen opvangen, omdat deze reserves niet structureel zijn ingezet in de begroting. Over het algemeen betreft het reserves met een spaar- en/of egalisatiemotief.

De reserves zullen zich in de komende jaren naar verwachting als volgt ontwikkelen:

Reservepositie per 31 december						
in €		2021	2022	2023	2024	2025
	Algemene Reserve	4.157.000	3.771.000	3.346.000	3.427.000	3.626.000
	Bestemmingsreserves (onbekteld)	327.000	327.000	327.000	327.000	327.000
	Bestemmingsreserves (bekteld)	5.361.000	5.361.000	5.361.000	5.361.000	5.361.000
	Totaal	9.845.000	9.459.000	9.034.000	9.115.000	9.314.000

Hieronder zijn de verwachte mutaties in de algemene reserve opgesomd.

Algemene reserve						
in €		2021	2022	2023	2024	2025
	Stand per 1 januari	3.847.000	4.157.000	3.771.000	3.346.000	3.427.000
	<i>Toevoegingen:</i>					
	Resultaat boekjaar	310.000			81.000	199.000
	<i>Onttrekkingen:</i>					
	Resultaat boekjaar		-386.000	-425.000		
	Geraamde stand per 31 december	4.157.000	3.771.000	3.346.000	3.427.000	3.626.000

In de begroting van 2022 is te zien dat de komende jaren een negatief resultaat zal worden behaald, wat invloed zal hebben op ons weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen						
in €		2021	2022	2023	2024	2025
	Stand van de algemene reserve per 31 december	4.157.000	3.771.000	3.346.000	3.427.000	3.626.000
	Door de raad vastgesteld weerstandsvermogen per 31 december	3.446.000	3.478.000	3.550.000	3.621.000	3.660.000
	Overschot/tekort van het weerstandsvermogen	711.000	293.000	-204.000	-194.000	-34.000

Wanneer de reserve recreatie ook wordt meegenomen in deze berekening, dan ziet het plaatje er als volgt uit:

Weerstandsvermogen					
In €	2021	2022	2023	2024	2025
Stand van de algemene reserve per 31 december	4.157.000	3.771.000	3.346.000	3.427.000	3.626.000
Stand van de reserve recreatie per 31 december	328.000	328.000	328.000	328.000	328.000
Totaal stand reserves per 31 december	4.485.000	4.099.000	3.674.000	3.755.000	3.954.000
Door de raad vastgesteld weerstandsvermogen per 31 december	3.446.000	3.478.000	3.550.000	3.621.000	3.660.000
Overschot (+)/tekort (-) van het weerstandsvermogen	1.039.000	621.000	124.000	134.000	294.000

Voorzieningen

De meerjarige ontwikkeling van de voorzieningen ziet er als volgt uit:

Voorzieningen per 31 december					
In €	2021	2022	2023	2024	2025
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.758.000	1.731.000	1.704.000	1.687.000	1.674.000
Onderhoudsvoorzieningen	1.892.000	1.640.000	1.514.000	1.447.000	1.306.000
Door derden beklemde voorzieningen	1.250.000	1.250.000	1.250.000	1.250.000	1.250.000
Totaal	4.900.000	4.621.000	4.468.000	4.384.000	4.230.000

3. Programmaplan

In dit hoofdstuk treft u de opbouw van de programma's en taakvelden aan. Een programma is een samenhangende verzameling van activiteiten die worden uitgevoerd om de beoogde bestuurlijke doelen binnen dat programma te realiseren. Het programmaplan bestaat uit 9 programma's en taakvelden.

De uitwerking op kostenplaatsniveau is opgenomen in bijlage 8.

3.1 Programma 0 – Burger en ondersteuning

Wat gaan we doen en zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren

Burgerzaken

De gemeente wil open en bereikbaar zijn voor inwoners, ondernemers en organisaties. In de afgelopen periode zijn er bij de gemeente specifieke loketten voor ondernemers, zorg en duurzaamheid gerealiseerd. De komende periode wordt ingezet op verbetering van de uitvoering van deze loketten en doorontwikkeling van het klantencontactcentrum.

Personeel en organisatie

De onderhandelingen voor een nieuwe cao zijn nog steeds gaande, het is op dit moment nog niet aan te geven wat de uitkomsten hiervan zullen zijn. Door de Corona maatregelen zijn we meer vanuit huis gaan werken, de verwachting is dat dit grotendeels zo zal blijven. Binnen de gemeente zal meer dienstverlening gedigitaliseerd moeten worden nu we meer blijven thuiswerken. Mensen moeten ook op afstand verbonden worden aan de organisatie.

Het is belangrijk om aan een toekomstbestendige organisatie met bijbehorende uitstekende arbeidsvoorwaarden te blijven werken. De focus moet daarbij liggen op samenwerking, regie, versterking en verbinding. Op basis hiervan geven we vorm aan arbeidsvoorwaarden van nu, die passen bij de gemeente en medewerkers, waarbij zwaar geconcurrereerd moet worden met andere gemeente en commerciële partijen. De krapte op de arbeidsmarkt brengt met zich mee dat er bijna geen 'kant-en-klare' kandidaten beschikbaar zijn, en ingezet moet worden op talentontwikkeling en digitaliseren van de organisatie.

De gezondheid van medewerkers is van groot belang! Om daar aan bij te dragen biedt de gemeente Terschelling iedere 4 jaar een preventief medisch onderzoek aan aan de medewerkers. Medewerkers kunnen hier op vrijwillige basis aan deelnemen.

Gemeentelijk vastgoed

In 2021 – 2022 wordt het beheerplan Gemeentelijk Vastgoed geactualiseerd. Voor de actualisatie vormen het vastgoedbeleid en het verduurzamingsplan van de Gemeente Terschelling de leidraden. Naast onderhoud zal ook uitvoering worden gegeven aan de verduurzaming van het vastgoed. Aan de hand van het verduurzamingsplan uit 2020 zal per gebouw een plan voor de verduurzaming worden gemaakt.

Daarnaast wordt er een onderhoudsplan opgesteld voor het af te stoten gemeentelijk vastgoed dat nog niet is afgestoten. Diverse panden kunnen nog niet direct afgestoten worden maar vallen op dit moment wel buiten de onderhoudsvoorziening. Per pand wordt een inschatting gemaakt hoe lang het pand nog in bezit zal blijven en welk onderhoud noodzakelijk is om uit te voeren.

Hoe gaan we dit doen

Burgerzaken

De gemeente wil goede bereikbaarheid garanderen via telefoon, website en email. De invoering van een nieuw zaakstelsel zal hier ook aan bijdragen. Het is de bedoeling dat het mogelijk wordt voor burgers om zelf hun aanvragen, brieven, klachten en dergelijke thuis te kunnen volgen. Naar de verbetering en doorontwikkeling wordt op dit moment onderzoek gedaan.

Personeel en organisatie

Op dit moment vinden onderhandelingen plaats voor de cao 2021. Eén van de onderwerpen hierin is de thuiswerkvergoeding of de flexibiliteitstoelage, dit is een gevolg van de coronamaatregelen waardoor thuiswerken een vereiste is. Als de thuiswerkvergoeding of de flexibiliteitstoelage wordt vastgesteld zal de werkgever deze vergoeding gaan verstrekken aan de werknemers die thuiswerken. Het betreft een vergoeding voor onder andere elektra en stookkosten, dit staat los van de kosten voor de werkgever voor bijvoorbeeld computers en telefoonkosten. De structurele kosten voor het invoeren van deze thuiswerkvergoeding worden geschat op € 47.000 en zijn al verwerkt in de meerjarenramingen via de Kadernota 2021.

Na aanleiding van de evaluatie van de reorganisatie is besloten om de organisatieontwikkeling extern te laten begeleiden. Dit omdat het accent moet komen te liggen op gedragsverandering binnen de organisatie. De directe leidinggevenden worden door de begeleiding op een coachende en lerende manier in de gelegenheid gesteld om te werken aan hun doelen. De directie blijft de organisatieontwikkeling zelf leiden. De externe hulp bestaat uit coaching, advies en begeleiding. Hiervoor is structureel € 25.000 beschikbaar binnen de bestaande begroting.

Onder organisatieontwikkeling wordt eveneens begrepen de inzet van personeel van derden. Gestreefd wordt naar een bedrijfsvoering die de taken van de toekomst aan kan op een kwalitatief goede en efficiënte manier, waarbij waar nodig en wenselijk op onderdelen wordt samengewerkt met derden. Een organisatie is in beweging en moet flexibel zijn om slagvaardig en daadkrachtig te kunnen opereren.

Op basis van de strategische personeelsplanning worden een aantal scenario's uitgewerkt zodat sprake is van een toekomstbestendige organisatie. Het kan zijn dat er op grond van de uitkomsten extra formatie nodig of dat functies anders ingericht gaan worden waaruit mogelijk salarisconsequenties voort vloeien. Ook kan het een keuze zijn taken uit te besteden of in samenwerking op te pakken. De kosten hiervan zijn niet op voorhand aan te geven

Er wordt geworven op basis van competenties en gekeken wordt of kandidaten geschikt te maken zijn voor de vervulling van functies. Dit brengt hogere investeringskosten met zich mee, vaak op het vlak van opleidingen en coaching. Daarbij was het opleidingsbudget al enige jaren niet meer voldoende en stellen wij voor dit budget structureel te verhogen van € 93.000 naar € 150.000 per jaar. In de ramingen zorgt dit voor een structurele extra last van € 57.000 en zijn al verwerkt in de meerjarenramingen via de Kadernota 2021.

Binnen de gemeente zal meer dienstverlening gedigitaliseerd moeten worden nu we veel thuiswerken. (nieuwe) Mensen moet ook op afstand verbonden worden aan en geboeid worden door de organisatie. Dit heet onboarden. Dit voorkomt ongewenste uitstroom van mensen die toch al moeilijk te vinden zijn. De vraag naar digitaal onboarden neemt sinds de Corona-crisis sterk toe. Die trend was al gaande, maar komt ook door Corona-crisis in een stroomversnelling. We werken thuis, werving van nieuw personeel gaat digitaal en er is sprake van remote, oftewel op afstand, onboarding. Gelukkig staat afstand niet gelijk aan

'afstandelijk' en willen we dit oplossen door het onboarding beleid te digitaliseren in een app of website. Daarnaast heeft de corona-crisis de manier van werken gewijzigd. Meer mensen werken thuis, kantoren staan leeg en werkplekken thuis en op kantoor vragen een andere inrichting. Naar verwachting bedragen de kosten voor realisatie hiervan € 75.000 verdeeld over 4 jaar. Een concreet plan hiervoor wordt opgesteld. .

In 2022 zal er ook weer een periodiek medisch onderzoek (PMO) worden aangeboden aan de werknemers van de gemeente Terschelling. De kosten voor een dergelijk onderzoek worden geschat op € 25.000 en kan naar verwachting worden gedekt uit de bestaande begroting.

Gemeentelijk vastgoed

Voor de actualisatie van het beheerplan Gemeentelijk Vastgoed wordt een opname van de onderhoudstoestand van de panden gemaakt. De opname wordt uitgevoerd door een externe specialist en de uitkomsten zullen worden verwerkt in een geactualiseerd meer-jaren onderhoudsplan per gebouw. De inspectie maakt deel uit van de reguliere onderhoudscyclus van het gemeentelijk vastgoed en worden betaald uit de onderhoudsgelden voor de verschillende panden.

Voor de verduurzaming wordt gewerkt aan de hand van het in 2020 opgestelde verduurzamingsplan. Grotere onderhoudswerkzaamheden die worden voorzien bij de actualisatie van het beheerplan, worden zoveel mogelijk gecombineerd met de verduurzamingswerkzaamheden. Natuurlijke momenten voor groot onderhoud en renovatie of nieuwbouw doen zich bij gebouwen voor tussen 20-25 jaar en 40-50 jaar. De actualisatie van het beheerplan geeft inzicht in wanneer we welke kosten kunnen gaan verwachten, hierbij worden geen extra kosten verwacht.

Risico's

Meer werknemers in vaste dienst

Medewerkers die de maximale proeftijd doorlopen hebben krijgen, bij een beoordeling die goed tot uitstekend is, een vaste aanstelling bij de gemeente Terschelling. De gemeente Terschelling is eigen risicodragers in het geval van ziekte en het (van rechtswege) aflopen van contracten. De hiermee gepaard gaande risico's zijn niet in de begroting opgenomen en zullen jaarlijks incidenteel moeten worden gedekt.

Algemene uitkering

De huidige ramingen zijn gebaseerd op de uitkomsten van de meicirculaire 2021. De uitkomsten van de septembercirculaire 2021 zijn bij het opstellen van deze begroting nog niet bekend. Daarnaast geldt voor het B.T.W.-compensatiefonds een plafond. Als alle gemeenten tezamen meer of minder gaan declareren dan dit plafond, komt het verschil ten laste of ten gunste van het gemeentefonds.

PROGRAMMA 0 BURGER EN ONDERSTEUNING					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
0.1 BESTUUR	Baten	14.000	14.000	14.000	14.000
	Lasten	-1.001.000	-935.000	-956.000	-968.000
		-987.000	-921.000	-942.000	-954.000
0.2 BURGERZAKEN	Baten	150.000	150.000	150.000	150.000
	Lasten	-108.000	-109.000	-109.000	-109.000
		42.000	41.000	41.000	41.000
0.4 OVERHEAD	Baten	313.000	251.000	228.000	182.000
	Lasten	-7.161.000	-6.935.000	-6.998.000	-7.044.000
		-6.848.000	-6.684.000	-6.770.000	-6.862.000
0.5 TREASURY	Baten	13.000	13.000	13.000	13.000
	Lasten	390.000	381.000	372.000	372.000
		403.000	394.000	385.000	385.000
0.61 OZB WONINGEN	Baten	1.243.000	1.298.000	1.363.000	1.444.000
	Lasten	-72.000	-72.000	-72.000	-72.000
		1.171.000	1.226.000	1.291.000	1.372.000
0.62 OZB NIET-WONINGEN	Baten	892.000	950.000	978.000	990.000
	Lasten	-	-	-	-
		892.000	950.000	978.000	990.000
0.64 OVERIGE BELASTINGEN	Baten	95.000	95.000	95.000	95.000
	Lasten	-	-	-	-
		95.000	95.000	95.000	95.000
0.7 ALGEMENE UITKERING	Baten	9.597.000	9.527.000	9.701.000	9.956.000
	Lasten	-	-	-	-
		9.597.000	9.527.000	9.701.000	9.956.000
0.8 OVERIGE BATEN EN LASTEN	Baten	130.000	130.000	130.000	130.000
	Lasten	-	-	-	-
		130.000	130.000	130.000	130.000
0.11 ONVOORZIEN	Baten				
	Lasten	-148.000	-198.000	-248.000	-298.000
		-148.000	-198.000	-248.000	-298.000
TOTAAL PROGRAMMA 0 VOOR RESULTAATBESTEMMING		4.347.000	4.560.000	4.661.000	4.855.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten				
	Lasten	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
		-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
TOTAAL PROGRAMMA 0 NA RESULTAATBESTEMMING		4.346.000	4.559.000	4.660.000	4.854.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	12.447.000	12.428.000	12.672.000	12.974.000
Lasten	-8.101.000	-7.869.000	-8.012.000	-8.120.000
	4.346.000	4.559.000	4.660.000	4.854.000

Indicatoren Bestuur en Ondersteuning	2020	2019
Formatie (in fte per 1.000 inwoners)	16	16
Bezetting (in fte per 1.000 inwoners)	15	15
Apparaatskosten (in € per inwoner)	-1.264	-1.264
Externe inhuur (als percentage van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	34%	34%
Overhead (in % van totale lasten)	29%	29%

Indicatoren baten secretarieleges	2020	2019	2018
Paspoorten < 18 jaar	27	62	65
Paspoorten ≥ 18 jaar	107	220	555
ID-kaarten < 18 jaar	77	95	89
ID-kaarten ≥ 18 jaar	74	131	260
Rijbewijzen	518	623	542
Eigen verklaringen	63	92	81
Strandvergunningen	932	774	774
Uittreksel burgerlijke stand	52	56	26
Huwelijken	48	77	89
	1.898	2.130	2.481

3.2 Programma 1 – Veiligheid

Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Openbare orde en veiligheid

De coronamaatregelen zullen na verwachting in 2022 minder heftig zijn dan het afgelopen jaar. Daarom zal meer worden ingezet op de reguliere handhavingstaken.

Hoe gaan we dit doen

Openbare orde en veiligheid

Vanaf 2021 is een structureel additioneel budget beschikbaar voor inzet van BOA's / toezichthouders naast de huidige BOA/toezichthouder. Door de extra inzet zal aan de reguliere handhaving beter invulling kunnen worden gegeven. Eind 2021 gaan we met de ervaringen van de zomer 2021 hieraan verdere concrete invulling geven.

Risico's

Openbare orde en veiligheid

De kosten van de extra inzet van de BOA/toezichthouder zijn structureel opgenomen in de begroting.

PROGRAMMA 1 VEILIGHEID					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
1.1 CRISISBEHEERSING EN BRANDWEER	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-619.000	-636.000	-654.000	-654.000
		-619.000	-636.000	-654.000	-654.000
1.2 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	Baten	39.000	39.000	39.000	39.000
	Lasten	-364.000	-365.000	-366.000	-366.000
		-325.000	-326.000	-327.000	-327.000
TOTAAL PROG 1 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-944.000	-962.000	-981.000	-981.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		-	-	-	-
TOTAAL PROG 1 NA RESULTAATBESTEMMING		-944.000	-962.000	-981.000	-981.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	39.000	39.000	39.000	39.000
Lasten	-983.000	-1.001.000	-1.020.000	-1.020.000
	-944.000	-962.000	-981.000	-981.000

Beleidsindicatoren Veiligheid	2020	2019
Verwijzingen Halt (per 1.000 jongeren)	0	8
Winkeldiefstallen (per 1.000 inwoners)	0,2	0
Geweldsmisdrijven (per 1.000 inwoners)	0	3,1
Diefstallen uit woning (per 1.000 inwoners)	0	0,4
Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimte, per 1.000 inwoners)	3,5	5,1

3.3 Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat

Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Wegenbeheer

In 2020 is het wegenbeheerplan geactualiseerd. Dit beheerplan geeft aan hoe de gemeente de (half)verhardingen beheert en welke financiële middelen beschikbaar zijn voor de periode 2021-2025. Het wegenbeheerplan wordt in het derde kwartaal van 2021 ter goedkeuring aan de raad voorgelegd.

Uit de onderliggende inspecties van het wegenbeheerplan, worden de wegen gedistilleerd die in 2022 aan onderhoud toe zijn. Gecombineerd met de onderhoudswerkzaamheden uit het planjaar 2021 die overlopen naar 2022 vormt dit pakket aan onderhoudswerkzaamheden het werkplan voor 2022.

Eind 2021 en in 2022 wordt er extra aandacht besteed aan de beheermethodiek voor onverharde en half-verharde wegen. In het najaar van 2021 wordt extra inzet gepleegd op de inventarisatie van de onderhoudsbehoefte van de onverharde en half-verharde wegen binnen gemeente Terschelling. In 2022 worden de resultaten van de inventarisatie omgezet in een structurele aanpak voor het onderhoud van onverharde en half-verharde wegen.

In de 2^e helft van 2021 wordt de aanleg van de buslus Midsland en de parkeerplaats bij het VMBO verder uitgewerkt. De uitvoering van de werkzaamheden aan de buslus is voorzien in 2022. Bij de uitwerking van de plannen moet ook gekeken worden naar de staat van de riolering ter plekke, aangezien deze riolering het einde van haar levensduur nadert. De bevindingen, planning en wijze van financiële dekking worden opgenomen in een projectplan.

Op het gebied van verkeersveiligheid is in 2021 onderzoek voor de uitwerking van de al langer geplande verbetering van de kruisingen met de Hoofdweg tot en met Halfweg uitgevoerd. In de 2^e helft van 2021 worden de onderzoeksresultaten omgezet naar een uitvoeringsplan.

Naast het reguliere programma is de verwachting dat in 2022 een extra ingreep aan de Hoofdweg in Lies noodzakelijk is in verband met toegenomen trillingen die in de aangelegen woningen sterk gevoeld worden. Het is op dit moment onduidelijk wat de oorzaak van de trillingen is, wat de maatregelen voor de lange en mogelijk alvast eerder voor de korte termijn gaan behelzen en welke kosten ermee gemoeid zijn. In de 2^e helft van 2021 wordt samen met betrokkenen verder onderzocht wat er precies aan de hand is en welke oplossingsrichtingen er zijn.

Openbare verlichting

Voor de jaren 2021-2025 heeft het college de 'Uitgangspunten Beheer Openbare Verlichting' opgesteld. In dit plan is aangegeven dat de komende jaar een inhaalslag wordt gemaakt met de vervanging van verouderde armaturen en met de verduurzaming van de Openbare Verlichting. Daarnaast wordt het gewone onderhoud en beheer eveneens volgens dit plan uitgevoerd. In uitbreiding op het reguliere onderhoud en de verduurzaming van het areaal, wordt er in dit verband gewerkt aan een plan voor het bevorderen van donkerte op Terschelling.

Waterwegen en kunstwerken

Met de aanschaf van het beheersysteem BRUtis is het mogelijk geworden om de gegevens van de kunstwerken centraal en locatie-gebonden op te slaan. De inventarisatie van de kunstwerken kan gecombineerd worden met de inventarisatie van het groen areaal.

Meldpunt openbare ruimte

In navolging van het eilandakkoord willen we het makkelijker en duidelijker maken voor buurtschappen, wijkverenigingen, bedrijven en inwoners om in contact te treden met de gemeente over klachten, meldingen en opmerkingen met betrekking op de openbare ruimte.

Het opzetten van een meldpunt openbare ruimte betreft niet alleen het openstellen van een telefoonnummer of het aanmaken van formulier op de gemeentelijke website, maar het betreft ook het inrichten van de werkprocessen, systemen en informatiestromen binnen het gemeentelijke apparaat. In 2022 zullen we een vervolg geven aan het inrichten van de organisatie, werkprocessen en informatiestromen om een hoger serviceniveau voor belanghebbenden te realiseren. De communicatie met belanghebbenden krijgt bij de invulling extra aandacht.

Laadpalen plan

In 2021 zijn de uitgangspunten voor de infrastructuur voor elektrische voertuigen op Terschelling vastgelegd. Gemeente Terschelling loopt bij de uitbreiding en vervanging van de huidige laadpalen op Terschelling mee met de provinciale aanbesteding. De huidige laadpaleninfrastructuur wordt vervangen. Via de provinciale aanbesteding worden nieuwe palen geplaatst en voorzien van een onderhoudscontract. De financiering is reeds vastgesteld en opgenomen in de begroting.

Fietspaden

Waddenbreed is een notitie opgesteld voor het verbeteren van het fietspadennetwerk op de eilanden. Het één op één uitvoeren van de aanbevelingen uit de notitie is voor gemeente Terschelling een te grote financiële opgave. In 2021 en 2022 wordt de fietspadenstructuur geclassificeerd en worden deelprojecten benoemd. Daarnaast worden reguliere onderhoudsmomenten aangepakt om te beoordelen of er een verbetering te realiseren is aan de fietspaden in kwestie die een bijdrage leveren aan de verbetering van de fietsinfrastructuur. Onze inventarisatie wordt afgestemd met andere eilanden om te kijken of en welke gezamenlijke (stapsgewijze) aanpak mogelijkheden biedt.

Haven

In september 2020 is het Uitvoeringsprogramma Havenfront Terschelling opgesteld. Naar aanleiding van dit programma is een projectorganisatie opgebouwd om de planfase te starten en eerdere plannen en ideeën verder uit te werken in ontwerpen en een concreet plan van aanpak voor uitvoering. In 2021 zal een concreet plan van aanpak ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Hoe gaan we dit doen

Wegen

Voor 2022 en verder zal het wegenbeheer worden uitgevoerd conform het wegenbeheerplan. De gedocumenteerde onderhoudsbehoefte wordt aangevuld met eigen visuele bevindingen en op basis van deze gegevens wordt het werkplan 2022 opgesteld.

De onverharde en half-verharde wegen worden gecategoriseerd en geïnspecteerd. Aan de hand van de inspecties wordt de onderhoudsbehoefte in beeld gebracht. Er wordt een onderhoudsplan met meerjarenbegroting opgesteld.

De plannen voor de herinrichting van de parkeerplaats nabij het VMBO worden in de 2^e helft van 2021 afgerond. In samenspraak met belanghebbenden wordt het projectplan en uitvoeringsplan uitgewerkt. De raad wordt geïnformeerd over de voortgang en het projectplan.

Het onderzoek naar de verkeersveiligheid van de kruisingen aan de Hoofdweg resulteerde in samenspraak met belanghebbenden in een projectplan. Voor de projectvoorbereiding en uitvoering is een investeringsbudget van € 300.000 gereserveerd. De eerste raming voor de werkzaamheden tot het verbeteren van de verkeersveiligheid, gebaseerd op de aanbevelingen uit het onderzoek, geeft aan dat er behoefte is aan een investering van circa € 450.000. De aanbevelingen uit het onderzoek worden in samenspraak met de belanghebbenden omgezet in een concreet projectplan en uitvoeringsplan. De raad wordt geïnformeerd over de voortgang en het projectplan en zo nodig zal een verzoek tot aanvullende financiering worden voorgelegd.

In de 2^e helft 2021 wordt in samenspraak met de omwonenden (en belanghebbenden) van de Hoofdweg in Lies een voorstel gemaakt hoe om te gaan met de trillingen die worden waargenomen in de aanliggende huizen. De onderzoeksdata worden gezamenlijk doorgesproken en er wordt een keuze gemaakt welke werkwijze er wordt gehanteerd, welke korte termijn maatregelen er mogelijk zijn en welke oplossingsrichting voor het wegnemen van de overlast op lange termijn de voorkeur heeft. De uitkomsten worden in een plan van aanpak samengebracht vervolgens wordt een uitvoeringsplan met kostenraming opgesteld. We verwachten in 2022 concrete maatregelen te treffen.

Openbare verlichting

Werkend vanuit de Uitgangspunten Beheer Openbare Verlichting zullen veelal in kleinere deelprojecten per gebied de vervanging en verduurzaming worden uitgevoerd. Ook zal bij onderhoud van wegen en straten de Openbare Verlichting worden vervangen. Zowel het gewone beheer als de extra middelen voor de inhaalslag en de verduurzaming zijn reeds opgenomen in de begrotingen voor de komende jaren.

Een deel van de werkzaamheden aan de openbare verlichting valt onder regulier onderhoud, daarbij worden bestaande armaturen vervangen door nieuwe led-exemplaren. Maar naast het reguliere onderhoud wordt er ook een verduurzamingsslag gemaakt en wordt er gekeken welke plekken op Terschelling zich (moeten) lenen voor donkere locaties. Het maken van een vlekkenplan en uitvoeringsplan voor kansen voor donkere op het eiland wordt opgesteld in overleg met belanghebbenden zoals buurtschappen, campings en belangenverenigingen.

Waterwegen en kunstwerken

De aanbesteding van het hekkelbestek is opgestart en wordt in het najaar van 2021 afgerond. Het is op dit moment niet inzichtelijk wat de financiële consequenties van de nieuwe aanbesteding zullen zijn.

Vanaf dit jaar wordt de onderhoudsbehoefte van de duikers, gemalen, etc. in kaart gebracht door middel van inspecties. Het is de verwachting dat er voor de komende jaren (vanaf 2023 en verder) extra financiële middelen nodig zijn voor vervanging en onderhoud. Met behulp van de uitkomsten van de inspecties wordt een meerjarenbegroting met bijbehorend werkplan opgesteld. De meerjarenbegroting en het werkplan worden inclusief een dekkingsvoorstel voorgelegd aan de gemeenteraad.

Haven

Het plan van aanpak inzake Masterplan haven behelst de uitvoering van de (deel)projecten en de concrete stappen om extra financiering te verwerken in de vorm van fondsen/subsidies en/of cofinanciering. Na besluitvorming kan gestart worden met de voorbereiding, het opstarten van de vergunningsprocedure en het gereed maken van het gebied voor uitvoering. Daarbij wordt er gewerkt aan contractvoorbereiding zodat het werk in de markt uitgezet kan worden. Naar verwachting zal eind 2022 gestart worden met de eerste uitvoeringswerkzaamheden. De gemeente heeft circa 7 miljoen euro beschikbaar voor de uitvoering van het programma Havenfront. De komende periode wordt duidelijk welke deelprojecten daarvan kunnen worden uitgevoerd. Daarnaast wordt gekeken of dit bedrag

inééns wordt besteed aan de uitvoering of dat een deel wordt gereserveerd als multiplier voor externe financiering. Na verwachting komt hier eind 2021 meer duidelijkheid over.

Meldpunt openbare ruimte

In 2022 willen we een vervolg geven aan het inrichten van de organisatie. Door het inrichten van een workflow in het zaakbeheersysteem, creëren we overzicht en voortgang in het afhandelen van klachten en meldingen.

Onze eigen buitendienst speelt nu al een grote rol in het verhelpen van klachten en het oplossen van meldingen en storingen. We streven ernaar om de buitendienst beter in staat te stellen om in te spelen op het verlenen van deze service.

Door een centraal punt in de organisatie in te stellen waar alle stappen van aanmelding, uitvoering, afhandeling en terugkoppeling samen komen brengen we het servicelevel van de gemeente op een hoger niveau.

Laadpalen plan

Wanneer de aanbesteding is afgerond wordt de laadpalen-infrastructuur vernieuwd en uitgebreid.

Fietspaden

In 2021 en 2022 wordt de fietspaden structuur geclassificeerd en worden deelprojecten voor de korte en langere termijn benoemd. Door middel van inspecties wordt de onderhoudsbehoefte vastgesteld en wordt een meerjarenraming en uitvoeringsplan opgesteld.

Risico's

Wegenbeheer

In het wegenbeheerplan is een investeringsbudget van € 173.000 beschikbaar voor de herinrichting van de parkeerplaats nabij het VMBO. Bij de uitwerking van de plannen moet ook gekeken worden naar de staat van de riolering ter plekke aangezien deze riolering het einde van haar levensduur nadert. In de tweede helft van 2021 worden de plannen verder uitgewerkt en kan er een betere inschatting worden gemaakt over de hoogte van de benodigde aanvullende investering. We streven ernaar om het werk in 2022 uit te voeren.

Voor de kruisingen aan de Hoofdweg is een investeringsbudget van € 300.000 gereserveerd. Er is in 2021 een onderzoek naar de verbetering van de kruisingen uitgevoerd. De eerste raming voor de werkzaamheden tot de verbetering van de verkeersveiligheid geeft aan dat er behoefte is aan een investering van circa € 450.000. Er moet nog beoordeeld worden welke aanbevelingen worden uitgevoerd. Voor het investeringsbudget wordt ook gekeken naar mogelijkheden voor provinciale subsidies.

Het is nog onbekend welke definitieve oplossing er is voor het voorkomen van de trillingen aan de Hoofdweg in Lies. Daarmee is het ook nog onbekend welke kosten gemoeid zijn bij het realiseren van de oplossing. Door samen met omwonenden en belanghebbenden de werkstappen te bepalen komen we tot een plan van aanpak voor de korte en de lange termijn. Daaruit volgt een kostenraming en dekkingvoorstel.

Waterwegen en kunstwerken

Door het inzetten van inspecties wordt de onderhoudsbehoefte van de duikers, gemalen, etc in kaart gebracht. Met de uitkomsten van de inspecties wordt een meerjarenraming en uitvoeringsplan opgesteld.

PROGRAMMA 2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
2.1 VERKEER EN VERVOER	Baten	515.000	515.000	515.000	515.000
	Lasten	-1.499.000	-1.506.000	-1.479.000	-1.479.000
		-984.000	-991.000	-964.000	-964.000
2.3 RECREATIEVE HAVENS	Baten	100.000	76.000	75.000	73.000
	Lasten	-49.000	-49.000	-48.000	-48.000
		51.000	27.000	27.000	25.000
2.4 ECONOMISCHE HAVENS EN WATERWEGEN	Baten	277.000	282.000	287.000	287.000
	Lasten	-1.052.000	-889.000	-1.063.000	-916.000
		-775.000	-607.000	-776.000	-629.000
TOTAAL PROG 2 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-1.708.000	-1.571.000	-1.713.000	-1.568.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	416.000	249.000	417.000	270.000
	Lasten	-334.000	-344.000	-354.000	-364.000
		82.000	-95.000	63.000	-94.000
TOTAAL PROG 2 NA RESULTAATBESTEMMING		-1.626.000	-1.666.000	-1.650.000	-1.662.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	1.308.000	1.122.000	1.294.000	1.145.000
Lasten	-2.934.000	-2.788.000	-2.944.000	-2.807.000
	-1.626.000	-1.666.000	-1.650.000	-1.662.000

3.4 Programma 3 – Economie

Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Ondernemersfonds

Het bestuur van het Terschellinger Ondernemersfonds heeft de eerste jaren van het fonds geëvalueerd. Om goed zicht te krijgen op het functioneren van het fonds zijn op het eiland gesprekken met direct betrokkenen gevoerd. De resultaten van de evaluatie vormen de basis voor besluitvorming over de toekomst van het fonds.

Verbreiding van de werkgelegenheid

De eilanden zijn zich al langer bewust van hun grote afhankelijkheid van het toerisme en het effect hiervan op de gemeenschappen. De Coronacrisis heeft deze afhankelijkheid, zowel in positieve als in negatieve zin, het afgelopen jaar zeer duidelijk gemaakt. De gevolgen zijn voor de Waddeneilanden groot door de eenzijdige economische structuur van de eilanden. Met meer dan 5 miljoen toeristen per jaar op 25.000 inwoners (alle vijf eilanden) zijn vrijwel onze gehele economie en de gemeentelijke financiën voor een belangrijk deel direct en indirect afhankelijk van het toerisme.

Programma Waddeneilanden

Om de eilander samenwerking te verstevigen en uitdagingen die op de eilanden afkomen het hoofd te bieden, heeft het Dagelijks Bestuur van GR de Waddeneilanden een programma opgesteld. Een programma om de brede welvaart op de Waddeneilanden te behouden en te werken aan een duurzaam en vitaal toekomstperspectief voor de Waddeneilanden. Nadat dit voorjaar de gemeenteraden van de Waddeneilanden met het programma hebben ingestemd wordt nu gewerkt aan een nadere concretisering in een uitvoeringsplan.

Friese projectenmachine

In het provinciale bestuursakkoord 2019-2023 is de ambitie verwoord om - in samenwerking met gemeenten, kennisinstellingen en bedrijfsleven/clusterorganisaties als partners - vanuit Fryslân extra in te zetten op Europa. In het bijzonder gaat het daarbij om het verwerven van meer Europese middelen die kunnen bijdragen aan versterking van de brede welvaart in Fryslân. De provincie heeft gekozen voor de vorming van een Friese Projectenmachine (FPM) als gezamenlijk gedragen instrument om de ontwikkeling van Europese projecten vanuit Fryslân een forse stimulans te geven. De gemeenten zijn gevraagd aan te sluiten.

Hoe gaan we dit doen?

Ondernemersfonds

Een voorstel over de toekomst van het ondernemersfonds en de gemeentelijke inzet daar in zal eind 2021 ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Verbreiding van de werkgelegenheid

Wij willen de al aanwezige niet-toerismegerelateerde werkgelegenheid op de eilanden koesteren en behouden, zoals die van onderzoeksinstituten of overheidsinstanties (Rijkswaterstaat of defensie) en zo mogelijk willen versterken, bijvoorbeeld door een intensivering van de samenwerking met de NHL in het project oude campus. Bovendien zijn de eilanden regionaal en nationaal een belangrijke economische factor en vakantiebestemming.

Programma Waddeneilanden

Er wordt nu gewerkt aan een uitvoeringsplan. Het moment van de definitieve besluitvorming omtrent deelname aan dit programma bij het Rijk is op dit moment niet in te schatten. Dit hangt af van de snelheid van de kabinetsformatie. Ook de deelname van beide provincies is hiervan afhankelijk.

Friese projectenmachine

Onder het voorbehoud van het doorgaan van de Friese Projectenmachine (FPM) sluit gemeente Terschelling t/m 2024 aan bij dit provinciale initiatief. Hiervoor betaalt de gemeente een jaarlijkse bijdrage en wordt personele inzet geleverd.

Risico's

Programma Waddeneilanden

Het is op dit moment niet duidelijk of de financiële ambitie van het programma haalbaar is. De gemeentelijke bijdragen (totaal 25%) worden bepaald door de totale financiële omvang van het programma. Wanneer hier meer bekend over wordt zal dit aan de raad worden voorgelegd.

Friese projectenmachine

De gevraagde bijdrage is gekoppeld aan het aantal inwoners van de gemeente en is daarom voor Terschelling gering. Het is op dit moment nog niet in te schatten of de deelname daadwerkelijk Europees geld voor het eiland gaat opleveren.

PROGRAMMA 3 ECONOMIE					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
3.1 ECONOMISCHE ONTWIKKELING	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
		-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
3.4 PROMOTIE EN BELASTINGEN	Baten	4.093.000	4.161.000	4.228.000	4.296.000
	Lasten	-223.000	-189.000	-200.000	-196.000
		3.870.000	3.972.000	4.028.000	4.100.000
TOTAAL PROG 3 VOOR RESULTAATBESTEMMING		3.869.000	3.971.000	4.027.000	4.099.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	25.000	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		25.000	-	-	-
TOTAAL PROG 3 NA RESULTAATBESTEMMING		3.894.000	3.971.000	4.027.000	4.099.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	4.118.000	4.161.000	4.228.000	4.296.000
Lasten	-224.000	-190.000	-201.000	-197.000
	3.894.000	3.971.000	4.027.000	4.099.000

Beleidsindicatoren Economie	2020	2019
Functiemenging (in %)	53,6%	53,9%
Vestigingen (van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar)	196	189,3

3.5 Programma 4 – Onderwijs

Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

In het Eilandakkoord is opgenomen dat er een Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijshuisvesting op het eiland moet worden opgesteld. Vanaf 2023 wordt een IHP ook verplicht gesteld door de Rijksoverheid. Daarbij dient ook rekening gehouden worden met het speerpunt duurzaamheid, welke voorschrijft dat alles wat verbouwd en/of nieuw gebouwd wordt op het eiland energieneutraal moet zijn.

In 2021-2022 wordt er daarom samen met onderwijspartners en kinderopvang een duurzaam Integraal Huisvestingsplan (IHP) ontwikkeld. Uit de manier waarop het onderwijs wordt vormgegeven, volgt wat belangrijk is ten aanzien van de gebouwen. De ICT-infrastructuur wordt hier ook in meegenomen.

Hoe gaan we dit doen?

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

In 2021 is een startnotitie opgesteld, hierin zijn de uitgangspunten vastgelegd. Daarna wordt een externe partij geselecteerd die de opdracht krijgt om het IHP, samen met de gemeente en de onderwijsbesturen op te stellen. Een heldere financiële paragraaf maakt onderdeel uit van het IHP. Het is nog te vroeg om al in dit stadium hiervoor kosten in de Begroting 2022 e.v. mee te nemen.

Risico's

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

De kosten voor de inhuur van een bureau voor het opstellen van het IHP zijn ingeschat op € 75.000. Deze kosten zijn al in de meerjarenramingen verwerkt. De kosten voor renovatie en/of nieuwbouw van de onderwijslocaties (incl. sportvoorzieningen) zijn afhankelijk van de uitkomsten van het IHP. Pas als dit inzichtelijk is kan een en ander worden verwerkt in de meerjarenbegroting.

PROGRAMMA 4 ONDERWIJS					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
4.1 OPENBAAR BASISONDERWIJS	Baten	1.735.000	1.735.000	1.735.000	1.735.000
	Lasten	-1.737.000	-1.737.000	-1.737.000	-1.737.000
		-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
4.2 ONDERWIJSHUISVESTING	Baten	76.000	76.000	76.000	76.000
	Lasten	-414.000	-332.000	-327.000	-327.000
		-338.000	-256.000	-251.000	-251.000
4.3 ONDERWIJSBELEID EN LEERLINGZAKEN	Baten	1.802.000	1.802.000	1.802.000	1.802.000
	Lasten	-2.045.000	-2.043.000	-2.043.000	-2.043.000
		-243.000	-241.000	-241.000	-241.000
TOTAAL PROG 4 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-583.000	-499.000	-494.000	-494.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		-	-	-	-
TOTAAL PROG 4 NA RESULTAATBESTEMMING		-583.000	-499.000	-494.000	-494.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	3.613.000	3.613.000	3.613.000	3.613.000
Lasten	-4.196.000	-4.112.000	-4.107.000	-4.107.000
	-583.000	-499.000	-494.000	-494.000

Beleidsindicatoren Onderwijs	2019	2018
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	-	-
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	11	28
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificaties (vsv-ers in % deelnemers aan het VO en MBO onderwijs)	1,4%	1,0%

3.6 Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie

Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Sport

Er wordt gewerkt met een Lokaal Sportakkoord. Na verschillende bijeenkomsten met de stakeholders die iets met sport te maken hebben, zijn hierin de volgende ambities/speerpunten opgenomen:

- De motoriek van kinderen verbeteren
- Meer samenwerken en kennis delen met beweegaanbieders en maatschappelijke organisaties op het gebied van beweegaanbod, doelgroepen en de demografie
- Het verbeteren van de sportlocaties en openbare ruimte om meer uit te nodigen tot bewegen
- Het stimuleren van bewegen onder mensen die niet vanzelfsprekend (kunnen) sporten

Buiten het Lokaal Sportakkoord om worden en werden er ook diverse beweegactiviteiten georganiseerd door zowel de gemeente als daarbuiten. Het is belangrijk dat deze activiteiten toegejuicht blijven worden.

Het sportbeleid wordt geactualiseerd. Het huidige sportbeleid is verouderd en moet geactualiseerd worden met alle informatie en projecten die tegenwoordig aanwezig zijn. Het Lokaal Sportakkoord en de afspraken die daarin gemaakt zijn, zullen worden betrokken in de ontwikkeling van het nieuwe sportbeleid.

Groenbeheer

Het huidige groenbeheerplan liep van 2015 tot 2020 en wordt op dit moment geactualiseerd. In de tweede helft van 2021 zijn de basisgegevens geactualiseerd en de beheerkaarten opgenomen in het beheersysteem Brutis. De huidige beheermaatregelen en het beleidskader worden geëvalueerd en aangescherpt. Stapsgewijs wordt per onderwerp het beleidskader opnieuw vormgegeven in 2021 en 2022.

Extra aandacht gaat uit naar de uitwerking en toepassing van beleidsuitgangspunten biodiversiteit en duurzaamheid in navolging van het eilandakkoord en TS25.

Aan de hand van de geactualiseerde basisgegevens en met behulp van het beheersysteem Brutis wordt in 2022 wordt bekeken hoe het groenonderhoud in clusters kan worden aanbesteed.

Op het operationele vlak komt er meer aandacht voor het vergaren van kennis over en het systematisch bestrijden van exoten, zoals dit al gebeurt, in samenwerking met andere beheerders op het eiland en de provincie.

Vooralsnog hebben deze werkzaamheden geen gevolgen op de begroting 2022.

Hoe gaan we dit doen?

Sport

Voor het behalen van de ambities van het Lokaal Sportakkoord, zijn werkgroepen ingesteld. In deze werkgroepen zitten vrijwilligers vanuit de gemeenschap, die plannen bedenken om de ambities waar te maken. Dit zijn betrokkenen vanuit het onderwijs, de sport en/of inwoners die veel van sport houden en de ambities belangrijk vinden. Vanuit het rijk wordt er drie keer € 10.000,- beschikbaar gesteld voor de jaren 2020 tot en met 2022 om de plannen die gemaakt worden, uit te voeren. Vanuit de gemeente zijn de ambtenaar sport en de buurtsportcoach nauw betrokken bij de werkgroep en dragen zorg voor de besteding van het budget.

Er staan een aantal projectideeën op de planning waarin sport een belangrijke rol kan spelen. Het gaat hier dan vooral om initiatieven die met gezondheid te maken hebben. Terschelling is een JOGG-gemeente (Jongeren Op Gezond Gewicht) waarbij bewegen belangrijk is. Beweegactiviteiten die al bestaan of in de toekomst in het leven worden geroepen, kunnen hieraan gekoppeld worden. Daarnaast bestaat de wens om een Lokaal Preventieakkoord te ontwikkelen waarin wordt omschreven wat er al gedaan wordt en wat de gemeente in de toekomst nog gaat doen op het gebied van het voorkomen van gezondheidsproblemen. Sport wordt hierin meegenomen als apart onderdeel. Sport wordt ook meegenomen bij de ontwikkeling van de Lokale Inclusie agenda. Inclusie draait erom dat iedereen mee kan doen aan de maatschappij. Dit geldt ook voor sport

Voor het actualiseren van het sportbeleid wordt de huidige structuur gebruikt. Echter, de inhoud van het Lokaal Sportakkoord, het Lokaal Preventieakkoord en de Lokale Inclusie Agenda zal worden meegenomen in de ontwikkeling.

Groenbeheer

De medewerker bedrijfsbureau wordt in 2021 intensief begeleid bij het eigen maken van het vakgebied groenbeheer. Stapsgewijs worden de basisgegevens van het groenbeheer in kaart gebracht. Het groenbeheerplan wordt door middel van het uitwerken van deelopdrachten opnieuw opgebouwd.

Voor het vastleggen van de beheergegevens van o.a. het groenbeheer is in samenwerking met gemeente Ameland een nieuw beheersysteem, BruTIS aangeschaft. Komend jaar gaat de aandacht uit naar het vullen van het systeem met beheergegevens voor het rioolbeheer, groenbeheer en boombeheer.

Risico's

Sport

Na 2022 krijgt de gemeente geen uitvoeringsbudget meer van het rijk voor de uitvoering van het Lokale Sport akkoord. Het gevaar dreigt dat dan gestopt moet worden met het nastreven van de ambities en doelen. Om dit te voorkomen moet er tijdig gezocht worden naar alternatieve financiering. Wel heeft Sport Fryslân aangegeven dat de mogelijkheid bestaat dat er na 2022 een nieuwe regeling door het rijk wordt gepresenteerd die gebruikt kan worden voor verdere uitvoering van het Lokaal Sportakkoord.

PROGRAMMA 5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
5.2 SPORTACCOMMODATIES	Baten	214.000	182.000	199.000	237.000
	Lasten	-700.000	-673.000	-696.000	-734.000
		-486.000	-491.000	-497.000	-497.000
5.3 CULTUURPRESENTATIE, PRODUCT-PARTICIPATIE	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-147.000	-147.000	-147.000	-147.000
		-147.000	-147.000	-147.000	-147.000
5.4 MUSEA	Baten	60.000	63.000	65.000	92.000
	Lasten	-502.000	-579.000	-586.000	-618.000
		-442.000	-516.000	-521.000	-526.000
5.6 MEDIA	Baten	72.000	94.000	68.000	68.000
	Lasten	-250.000	-275.000	-253.000	-253.000
		-178.000	-181.000	-185.000	-185.000
5.7 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Baten	2.000	2.000	2.000	2.000
	Lasten	-144.000	-144.000	-144.000	-144.000
		-142.000	-142.000	-142.000	-142.000
TOTAAL PROG 5 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-1.395.000	-1.477.000	-1.492.000	-1.497.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		-	-	-	-
TOTAAL PROG 5 NA RESULTAATBESTEMMING		-1.395.000	-1.477.000	-1.492.000	-1.497.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	348.000	341.000	334.000	399.000
Lasten	-1.743.000	-1.818.000	-1.826.000	-1.896.000
Totaal	-1.395.000	-1.477.000	-1.492.000	-1.497.000

Beleidsindicatoren Sport, cultuur en recreatie	2020	2019
Niet sporters (%)	Gegevens niet beschikbaar	

3.7 Programma 6 – Sociaal Domein

Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Uitvoering Participatiewet

De gemeente is er verantwoordelijk voor dat iedereen die kan werken aan de slag gaat. Uitgangspunt is dat voor iedereen een plek op de arbeidsmarkt is met hierbij speciale aandacht voor kwetsbare doelgroepen. Hierbij wordt structureel geïnvesteerd in de samenwerkingsdriehoek ondernemers-overheid-onderwijs.

Programma Armoedebeleid

De gemeente is verantwoordelijk voor het armoedebeleid en schuldhulpverlening. Met ingang van 01-01-2021 is de nieuwe Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening(WGS) van kracht. Hierin is vroegsignalering van beginnende schulden een verplichte wettelijke taak voor gemeenten. Vroegsignalering van schulden omvat het ontvangen van en acteren op signalen van beginnende schulden bij inwoners. Per 1 juli 2021 wordt er op Terschelling samen met stakeholders uitvoering gegeven aan Vroegsignalering.

De uitvoering van het vastgestelde armoedebeleid krijgt verder vorm. De gemeente heeft als doel dat meer mensen mee doen aan de samenleving, financiële problemen bij burgers en ondernemers zoveel mogelijk voorkomen worden, er geen financiële belemmeringen zijn om deel te nemen aan de samenleving/maatschappelijke activiteiten en het arbeidsproces.

Uitvoering Jeugdwet

De gemeente zet in op het veilig opgroeien van kinderen in gezonde en veilige leefomgeving met perspectief op een zo optimaal mogelijk zelfstandig leven. Het welzijn van het kind staat centraal. De gemeente richt zich daarom op preventie op het gebied van zorg en welzijn samen met zorgaanbieders, huisartsen, verloskundigen, gebiedsteam, GGD en andere samenwerkingspartners.

Huishoudelijke hulp 2022

In 2021 vindt de inkoop plaats van de voorziening Huishoudelijke Hulp. Het nieuwe contract gaat in per 1 januari 2022. De gemeente maakt hierbij nieuwe afspraken over de dienstverlening van de zorgaanbieders, maar ook over het tarief waarvoor die aanbieders de hulp kunnen leveren.

Collectief WMO vervoer 2022

In 2021 vindt ook de inkoop plaats van het collectief WMO vervoer voor het vervoeren van minder mobiele inwoners van de gemeente Terschelling. Op 1 januari 2022 moet er een nieuw contract liggen tussen de gemeente en een vervoerder.

Compensatiemiddelen voor 2021 en 2022 - t.b.v. AO Jeugd

Vanuit het rijk ontvangen we de komende jaren extra middelen. Deze middelen zijn deels lokaal bestemd (bijvoorbeeld voor de inzet van een POH Jeugd GGZ bij de huisarts) als regionaal (denk aan het verkorten van de wachtlijsten, vereenvoudigen van de jeugdbeschermingsketen, etc). Gemeenten worden nu gevraagd vóór 1 jan 2022 (t/m 2028) een hervormingsagenda jeugd op te stellen. Of dit een realistische termijn is, is maar de vraag. De komende maanden verwachten we hier meer duidelijkheid over.

Hoe gaan we dit doen?

Uitvoering Participatiewet

Door de Dienst SoZaWe is een lokaal team werk en participatie HTV (Harlingen, Terschelling, Vlieland) samengesteld. Jaarlijks stemt dit team de speerpunten af met stakeholders. Vervolgens worden deze uitgewerkt in een jaarplan. Voor Terschelling is een accountmanager vanuit de Dienst/Pastiel aangewezen die het aanspreekpunt is voor ondernemers. De accountmanager ondersteunt de ondernemers bij vragen met betrekking tot plaatsing/begeleiding van cliënten en bij het invullen van vacatures. De accountmanager werkt nauw samen met de casemanager van de Dienst.

De casemanager begeleidt de bijstandsccliënten van Terschelling. De samenwerking van de casemanager van de Dienst met het Eilandteam wordt de komende jaren geoptimaliseerd.

Programma Armoedebeleid

Voor de uitvoering is een licentie genomen op een landelijk systeem dat gegevensuitwisseling conform de wetswijziging Gemeentelijke Schuldhulpverlening(WGS) mogelijk maakt. Om beter de signalen te kunnen opvolgen is 0,21 fte toegevoegd aan het Eilandteam. De extra kosten die hieruit voortvloeien bedragen € 16.000 op jaar basis. Hoewel deze kosten eerst als extra post opgenomen worden in de meerjarenramingen, moet de vroegsignalering op den duur (2023 of later) leiden tot een kostenbesparing. Op verzoek van het college is vanaf 2023 een taakstelling opgenomen. Het is op dit moment echter lastig in te schatten wat de precieze besparing zal zijn die hieruit voortvloeit en wanneer deze wordt gerealiseerd. De kostenbesparingen zijn berekend op basis van de vastgestelde ervaringsgegevens van de gemeente Amsterdam. Deze kostenbesparingen zullen worden doorgevoerd in de meerjarenramingen.

Op basis van landelijke ervaringen worden de volgende effecten verwacht:

- Daling van de instroom in minnelijke schuldregelingstrajecten, het aantal huisuitzettingen en afsluitingen van energie
- Een snellere uitstroom uit de Participatiewet (PW)
- Minder instroom in de Participatiewet (PW)
- Besparing op de kosten van maatschappelijke opvang.

Vanaf het moment van invoering zal frequent monitoring plaatsvinden op de financiële effecten van vroegsignalering. Vooruitlopend op de besluitvorming zijn de budgetten opgenomen in de Kadernota.

De ambities opgenomen in het armoedebeleid resulteren in het ontwikkelen van werkstimulerende maatregelen, het vergroten van het bereik van miniregelingen, het aanbieden van ondersteuning voor kinderen in armoede middels SAM&, herijking van de collectieve zorgverzekering voor minima en het evalueren en bijstellen van regelingen kindpakket thuis/participatiefonds en de sociale leningen. Daarnaast wordt de vindbaarheid en toegang tot (schuld)hulpverlening voor ondernemers verbeterd.

WMO

Voor de meerjarenraming WMO zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Als uitgangspunt voor de bestandsontwikkelingen is rekening gehouden met het werkelijk aantal voorzieningen per april 2021
- De tarieven 2021 van de maatwerkvoorzieningen huishoudelijke hulp en begeleiding zijn conform besluit algemeen bestuur 7 oktober 2020
- Meerjarig zijn de tarieven van de maatwerkvoorzieningen huishoudelijke hulp en begeleiding geïndexeerd met 3,5%
- De tarieven collectief vervoer zijn geïndexeerd met 5,0%
- De indexatie van de Rolstoelvoorzieningen en de Vervoersvoorzieningen is 3%

Jeugd

De totale raming voor jeugd is opnieuw opgebouwd. Hierdoor zijn niet de aantallen ultimo de maand maart 2021 leidend voor de berekening van de raming, maar het verwachte aantal besluiten of voorzieningen op jaarbasis. Hierdoor is de raming beter opgebouwd/onderbouwd en is de realisatie beter tegen de raming af te zetten. Vanaf 2022 worden er voor de gemeente Terschelling geen kosten meer geraamd voor verblijf en LTA. Van verblijf is voor Terschelling geen sprake meer en LTA voorzieningen komen maar zeer incidenteel voor. Mochten hier toch weer kosten uit voortvloeien dan worden deze alsnog bij geraamd. De ramingen voor PGB zijn wel opgenomen op basis van het huidige bestand.

Huishoudelijke hulp en collectief vervoer

Voor de producten huishoudelijke hulp en collectief vervoer vindt een nieuwe inkoop plaats in 2022. Voor de inkoop van huishoudelijke hulp is door de Noordwest-Friese gemeenten eenmalig een adviesbureau ingehuurd welke voor ondersteuning zorgt. Het college van burgemeester en wethouders moet nog een besluit nemen over de wijze van inkoop van het collectief WMO vervoer.

Compensatiemiddelen voor 2021 en 2022 - t.b.v. AO Jeugd

Samen met de Friese gemeenten stellen we een regionale hervormingsagenda Jeugd op, waarin diverse maatregelen die daarin moeten worden opgenomen, nader worden uitgewerkt.

Risico's

Jeugd

Per 2022 is er sprake van een herziene inkoop specialistische Jeugdhulp. Welk effect deze inkoop gaat hebben op aantallen en financiën is niet in te schatten. Dit is tevens een conclusie van de regionale werkgroep Specialistische Jeugdhulp. Voor de raming zijn wij uitgegaan van going concern, met uitzondering van herstel trajecten. Zo blijft tevens de totale raming in de pas lopen met voorgaande jaren, aangezien er regionaal niet wordt verwacht dat de kosten naar aanleiding van de herziene inkoop verder zullen oplopen. Voor de producten Pleegzorg en Verblijf is rekening gehouden met de verwachte tarieven 2022.

Per 2022 is er sprake van een nieuw woonplaatsbeginsel Jeugdwet. Dit betekent dat per 2022 niet het gezag leidend is, maar de woonplaats van de jeugdige zelf in het BRP. Een uitzondering op deze regel is dat indien er sprake is van doorlopend verblijf de gemeente financieel verantwoordelijk is waar de jeugdige voorafgaand aan het doorlopend verblijf stond ingeschreven in het BRP. Indien er sprake is van doorlopend verblijf verhuizen tevens alle ambulante trajecten administratief met de jeugdige mee. Op dit moment hebben wij nog niet voor alle cliënten met verblijf en pleegzorg uitgezocht welke gemeente per 2022 (financieel) verantwoordelijk wordt. Tevens weten wij niet welke jeugdigen administratief zullen verhuizen vanuit andere gemeenten in Nederland naar NWF gemeenten. Het CBS heeft hiervoor een simulatie ontwikkeld. Deze simulatie is op het moment van schrijven een jaar oud.

De CBS simulatie, welke nog wordt bijgewerkt vanuit het CBS, zal tevens uitgangspunt zijn van de budgettering van de Rijksmiddelen voor 2022 ten aanzien van het bekostigen van de uitvoering van de Jeugdwet.

Na het opmaken van de conceptbegroting 2022 is gebleken dat in het jaar 2021 de kosten van de specialistische jeugdzorg fors zijn gestegen en daardoor de begrote bedragen fors zullen overtreffen. Deze meerkosten van circa € 230.000 worden verwerkt in de bestuursrapportage over 2021 die u binnenkort zal worden aangeboden.

Op dit moment wordt in nauwe samenwerking met de Dienst Sozawe een intern onderzoek uitgevoerd naar de oorzaken van deze overschrijding en wordt tevens een analyse uitgevoerd of deze meerkosten al dan niet een structureel karakter kennen en of het mogelijk is om door middel van beleidsmatige maatregelen deze ontwikkeling om te buigen. Omdat dit onderzoek nog niet is afgerond, is het op dit moment niet mogelijk een juiste inschatting van de mogelijke financiële gevolgen voor de komende jaren te maken. Wij hebben daarom dit risico vooralsnog als PM-post in deze begroting verwerkt. Zodra de uitkomsten van het onderzoek duidelijk zijn, zullen wij u hierover uiteraard per omgaande informeren en zullen daarbij ook de eventuele consequenties voor de begrotingsjaren 2022 en verder inzichtelijk maken.

Gemeenten krijgen voor 2022 € 1,314 miljard van het kabinet ter compensatie van de tekorten op de jeugdzorg. Dat komt bovenop de eerder toegezegde € 300 miljoen voor 2022. Hierin is ook meegenomen dat gemeenten uitvoering geven aan maatregelen die in 2022 een besparing van € 214 miljoen op de jeugdzorguitgaven opleveren. Voor 2022 betekent dit voor de Gemeente Terschelling een extra opbrengst in de Algemene Uitkering van afgerond € 140.000. Omdat in verband met de Kabinetsformatie nog geen formele toezeggingen zijn gedaan of deze compensatiegelden als structureel kunnen worden beschouwd, hebben wij ze voor de jaren na 2022 nog niet als opbrengst opgenomen.

Huishoudelijke hulp

Er zijn een aantal financiële risico's die op voorhand moeilijk zijn in te schatten. Sinds een aantal jaren is er sprake van een stijging in het aantal voorzieningen Huishoudelijke Hulp. Sinds de invoering van het abonnementstarief is die stijging groter geworden. Het advies is om in de prognoses uit te gaan van een verdere stijging in het gebruik van de Huishoudelijke Hulp. Daarnaast bestaat de kans dat het tarief voor de Huishoudelijke Hulp bij een nieuw contract toeneemt ten opzichte van het huidige tarief als gevolg van CAO-ontwikkelingen en indexatie. Hiermee kunnen ook de totale kosten voor de Huishoudelijke Hulp toenemen. Om dit risico te minimaliseren huren de Noordwest-Friese gemeenten eenmalig een extern adviesbureau in, die ondersteunt bij de berekening van reële prijzen.

Collectief Wmo vervoer

Op dit moment is onduidelijk hoe groot de impact is van de Coronacrisis op de vervoersmarkt en in welke mate dat effect heeft op de inkoop voor 2022. Het streven is om bij de uitvoering van het nieuwe contract te blijven binnen het huidige budget. Wel is het nodig om, al dan niet tijdelijk, afspraken te maken met de te contracteren vervoerder over compensatie voor extra kosten en verlies aan inkomsten als gevolg van de Coronamaatregelen. Deze compensatie zal tijdelijk van aard moeten zijn en wordt losgetrokken van de reële prijs die we moeten vaststellen voor de uitvoering van het vervoer.

Mochten deze producten aanbesteed worden dan is de verwachting dat de tarieven hoger kunnen komen te liggen dan de in dit document gehanteerde indexering.

Woonvoorzieningen

Hetzelfde geldt voor de woonvoorzieningen. Het landelijke beleid 'Zo lang mogelijk thuis wonen' in combinatie met een woningmarkt die behoorlijk op slot zit, is in de Noordwest-Friese gemeenten te merken dat er vaker woonvoorzieningen verstrekt moeten worden om

langer thuis wonen mogelijk te maken. Zonder deze woonvoorzieningen zijn mensen niet meer mobiel en zelfredzaam in hun eigen huis. Tegelijkertijd is er niet altijd een vervangende, beter geschikte woning beschikbaar. Het advies is om in de prognoses rekening te houden met een verdere stijging in het aantal woonvoorzieningen. Hierbij wel de kanttekening dat er een plan wordt ontwikkeld waarmee de gemeente meer grip wil krijgen op deze situatie, maar dat plan zal niet direct leiden tot een kostenbesparing, mogelijk wel tot een minder harde stijging.

Compensatiemiddelen voor 2021 en 2022 - t.b.v. AO Jeugd

Op dit moment hebben we nog niet inzichtelijk hoeveel van de extra middelen die gemeenten ontvangen, hiervoor gereserveerd moeten worden. Wel is het van belang om hier alvast rekening mee te houden omdat het uitvoeren van deze maatregelen niet vrijblijvend is.

PROGRAMMA 6 SOCIAAL DOMEIN					
Product	L/B	2022	2023	2024	2025
6.1 SAMENKRACHT EN BURGERPARTICIPATIE	Baten	16.000	22.000	17.000	30.000
	Lasten	-603.500	-614.500	-613.500	-629.500
		-587.500	-592.500	-596.500	-599.500
6.2 WIJKTEAMS	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
		-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
6.3 INKOMENSREGELINGEN	Baten	386.000	399.000	410.000	411.000
	Lasten	-556.000	-582.000	-595.000	-607.000
		-170.000	-183.000	-185.000	-196.000
6.4 BEGELEIDE PARTICIPATIE	Baten	41.000	42.000	43.000	43.000
	Lasten	-305.000	-309.000	-312.000	-317.000
		-264.000	-267.000	-269.000	-274.000
6.5 ARBEIDSPARTICIPATIE	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-32.000	-33.000	-33.000	-34.000
		-32.000	-33.000	-33.000	-34.000
6.6 MAATWERKVOORZIENING (WMO)	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-68.000	-69.000	-70.000	-71.000
		-68.000	-69.000	-70.000	-71.000
6.71 MAATWERKDIENSTVERLENING 18+	Baten	33.000	33.000	33.000	33.000
	Lasten	-983.000	-1.010.000	-1.037.000	-1.064.000
		-950.000	-977.000	-1.004.000	-1.031.000
6.72 MAATWERKDIENSTVERLENING 18-	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-914.000	-926.000	-938.000	-950.000
		-914.000	-926.000	-938.000	-950.000
6.82 GEÏSCALEERDE ZORG 18-	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-101.000	-100.000	-100.000	-100.000
		-101.000	-100.000	-100.000	-100.000
TOTAAL PROG07 SAMENLEVEN VOOR RESULTAATBESTEMMING		-3.087.500	-3.148.500	-3.196.500	-3.256.500
PROD1199 MUTATIES RESERVES	Baten				
	Lasten				
		-	-	-	-
TOTAAL PROG07 SAMENLEVEN NA RESULTAATBESTEMMING		-3.087.500	-3.148.500	-3.196.500	-3.256.500
L/B		2022	2023	2024	2025
Baten		476.000	496.000	503.000	517.000
Lasten		-3.563.500	-3.644.500	-3.699.500	-3.773.500
		-3.087.500	-3.148.500	-3.196.500	-3.256.500

Indicatoren sociaal domein	2020	2019
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-74 jaar)	692,4	692,4
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)		1%
Kinderen in uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)	-	1,22%*
Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking tov de beroepsbevolking)		68,7
Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	-	0,0%*
Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 1.000 inwoners)	35,9	7,2
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar)	5,2	3,1
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)		9,70%
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	onbekend	onbekend
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	onbekend	onbekend
Clënten met een maatwerkarrangement WMO (aantal per 10.000 inwoners)		500

3.8 Programma 7 – Volksgezondheid en milieu

Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Afval

De komende jaren zal bij de inzameling van afval worden gekeken naar mogelijke uitbreiding van ondergrondse voorzieningen. Daarnaast dient er onderhoud plaats te vinden aan de milieustraat. Beide onderwerpen zullen in nauw overleg met Omrin verder worden vormgegeven.

Riolering

De werkzaamheden aan de riolering zijn vastgelegd in het vGRP en de financiering wordt gedekt uit de heffing rioolbelasting. In 2021 wordt door ingenieursbureau Tauw gewerkt aan een nieuwe berekening van de kostendekkendheid van onze tarieven om een betere relatie te kunnen leggen tussen de hoogte van de onderhoudsvoorziening rioleringen en de te verwachten uitvoeringskosten voor de komende jaren.

Duurzaamheid

In 2018 is het uitvoeringsprogramma 'Terschelling Samen Duurzaam' vastgesteld, met daarin de ambitie om in 2023 minimaal 15% minder CO2 uit te stoten en bij inzet van extra middelen zelfs 47%. In het uitvoeringsprogramma is voor de jaren 2018-2022 budget vrijgemaakt voor de uitvoering van de maatregelen uit het programma. De ambitie is om van het uitvoeringsprogramma een gezamenlijk verhaal te maken van alle betrokken partijen als Terschelling Energie, Stichting Duurzame buurtschappen en andere initiatiefnemers. Op diverse programmalijnen zorgen we voor CO2-besparingen en verduurzaming voor Terschelling. In het uitvoeringsprogramma zit de programmalijn 'eigen huis op orde', die over gemeentelijk vastgoed, inkoop en vervoer gaat. De overige programmalijnen gaan over de verduurzaming van woningen, mobiliteit en bedrijven op het eiland. In de jaarplannen komen deze elementen ook terug.

Hoe gaan we dit doen?

Afval

De ondergrondse voorzieningen voor afval zullen mogelijk worden uitgebreid. Hierbij dient in kaart gebracht te worden welke locaties hiervoor beschikbaar zijn. De milieustraat dient te worden onderhouden en hier dient een plan voor te worden gemaakt. De kosten die verbonden zijn aan de uitbreiding van de ondergrondse afvalopvang en onderhoud van de milieustraat zullen doorwerken op de afvalstoffenheffing. Binnenkort zal hierover overleg met Omrin plaatsvinden.

Riolering

In 2021 wordt een structurele inspectieplanning van de riolering opgezet, waarbij een cyclus van 5 jaar ontstaat. Daarmee wordt bereikt dat de inspectiegegevens van de riolering van Terschelling actueel blijven en nooit ouder zijn dan 5 jaar.

In samenwerking met de gemeente Ameland is een beheerpakket aangeschaft voor het digitaal beheren van de rioolgegevens. Dit jaar wordt het systeem gevuld met de bestaande rioolgegevens en waar nodig aangevuld.

Duurzaamheid

Samen met de het Rijk, provincie, andere Waddeneilanden, netbeheerder e.a. werken we aan gezamenlijke thema's om meer impact te hebben en efficiënt te werken. Uitdagingen als de Regionale Energiestrategie (RES) en de Transitievisie Warmte (TVW) en het Waddenprogramma zijn hier concrete voorbeelden van.

De missie van duurzaamheid overstijgt de periode tot 2023, aangezien het een onderdeel is van een transitie naar een zelfvoorzienend en duurzaam Terschelling. Het jaar 2030 is in het beleid een belangrijk volgend ijkjaar, omdat dan de doelen uit het klimaatakkoord dienen te zijn gerealiseerd. Het najaar van 2022 zal dan ook in het teken staan van het opstellen van een nieuw uitvoeringsplan met verdere stappen. In de stuurgroep Duurzaamheid (intern) en in het Duurzaam overleg met eilanders (extern) wordt maandelijks overleg gepleegd over de uitvoering en strategie op korte en lange termijn. Voorbeelden van meerjarige projecten zijn het te realiseren warmtenet op West-Terschelling en projecten op mobiliteit zoals het gebruik van laadpalen, blauwe diesel en duurzaam bagagevervoer.

Om onze projecten aan te jagen en draagvlak te hebben op het eiland wordt direct samengewerkt met de energiecoöperatie Terschelling Energie en Stichting duurzame buurtschappen. Gezamenlijk willen we de bewoners, verenigingen en bedrijven motiveren om zelf initiatieven aan te dragen. Mede daarom hebben we samen met rederij Doeksen en Vlieland in 2021 een klimaatfonds opgericht waar budget voor duurzame initiatieven aangevraagd kan worden.

Naast ons eigen uitvoeringsprogramma maken we zo goed mogelijk gebruik van diverse provinciale en landelijke regelingen. Denk hierbij aan de Regelingen reductie energiegebruik (RRE), Investeringsubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) en de Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE). Particulieren worden zo gestimuleerd om te verduurzamen d.m.v. subsidies. Soms komt het voor dat regelingen niet geschikt zijn voor Terschelling en/of dat we een eigen regeling nodig hebben om onze doelstellingen te halen. In die gevallen hebben we onze eigen regelingen ingericht, zoals de Subsidieregeling isolatiemaatregelen en de in 2021 gestarte Huurdersregeling.

Als er veelbelovende initiatieven langskomen op aanpalende terreinen, bijvoorbeeld op circulaire economie, dan pakken we die op als we daar de mogelijkheden voor hebben.

Voor duurzaamheid is een structureel budget opgenomen in de (meerjaren) begroting. Dit budget bestaat uit procesgeld en een post voor inhuur van personeel. Om de ambities van het uitvoeringsplan "Terschelling samen duurzaam" te realiseren is tot en met 2022 een totaalbudget beschikbaar van € 997.000.

Voor de periode vanaf 2023 is er een structureel jaarlijks bedrag van € 172.000 beschikbaar voor uitvoering van het nieuw op te stellen uitvoeringsplan.

Risico's

Duurzaamheid

Als we de doelen willen halen, is een langjarige investering nodig in voorlichting en ondersteuning, bijvoorbeeld via energieadviezen voor bewoners en bedrijven. Dit houdt ook in dat er geen ruimte is om te bezuinigen op de programmamiddelen, zonder het bereiken van de doelen te bemoeilijken. De structurele middelen in de begroting laten alleen een beperkte inzet toe, wat taken als het begeleiden van de warmtetransitie in de gebouwde omgeving kan vertragen.

PROGRAMMA 7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
7.1 VOLKSGEZONDHEID	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-228.000	-231.000	-235.000	-235.000
		-228.000	-231.000	-235.000	-235.000
7.2 RIOLERING	Baten	860.000	860.000	860.000	860.000
	Lasten	-783.500	-788.500	-760.500	-760.500
		76.500	71.500	99.500	99.500
7.3 AFVAL	Baten	919.000	936.000	954.000	954.000
	Lasten	-934.000	-957.000	-979.000	-979.000
		-15.000	-21.000	-25.000	-25.000
7.4 MILIEUBEHEER	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-469.000	-257.000	-255.000	-255.000
		-469.000	-257.000	-255.000	-255.000
7.5 BEGRAAFPLAATSEN EN CREMATORIA	Baten	8.000	8.000	8.000	8.000
	Lasten	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
		-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
TOTAAL PROG 7 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-647.500	-449.500	-427.500	-427.500
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		-	-	-	-
TOTAAL PROG 7 NA RESULTAATBESTEMMING		-647.500	-449.500	-427.500	-427.500

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	1.787.000	1.804.000	1.822.000	1.822.000
Lasten	-2.434.500	-2.253.500	-2.249.500	-2.249.500
	-647.500	-449.500	-427.500	-427.500

Beleidsindicatoren Volksgezondheid en Milieu	2019	2018
Omvang huishoudelijk restafval (Kg/inwoner)		337,5
Hernieuwbare elektriciteit (%)	9%	8%

3.9 Programma 8 – Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Nota omgevingskwaliteit

De Omgevingswet treedt per 1 juli 2022 in werking, voor deze datum moet de gemeente een Gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit instellen en een besluit nemen over de GR Hûs en Hiem. Daarnaast dient een nota omgevingskwaliteit te worden opgesteld, deze vervangt de Welstandsnota.

Bij het inwerkingstreden van de Omgevingswet dienen een aantal zaken geregeld te zijn. Dit houdt in dat we in 2021 en 2022 relatief intensief bezig zullen zijn met:

- de omgevingsvisie afronden en uitwerken in programma's;
- het eerste omgevingsplan (midland) opleveren en starten met het volgende omgevingsplan;
- de werkprocessen voor vergunning-verlening, toezicht en handhaving optimaliseren qua doorlooptijd en dienstverlening;
- de begeleiding van initiatieven uit de samenleving door- ontwikkelen (omgevingstafel);
- onze software applicaties voor het digitaal stelsel omgevingswet (DSO) uitbreiden en optimaliseren;
- gevolgen van de wet voor de leges en financiële huishouding van de gemeente verder in kaart brengen;
- medewerkers verder opleiden over de Omgevingswet.

Wonen

In januari 2019 is het uitvoeringsprogramma Woonvisie vastgesteld. Daarnaast zijn nieuwe beleidsregels gemaakt ten aanzien van de bouw van nieuwe woningen. Het uitvoeringsprogramma zet in op de bouw van 135 woningen in de periode tot en met 2022. Het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks gemonitord. Dit zorgt ervoor dat de uitvoering op koers blijft en zo nodig kan worden bijgesteld. Voor de jaren 2022 en verder zal een nieuwe Woonvisie worden gemaakt.

Het Adviesteam Wonen blijft actief om ontwikkelaars van woningbouwplannen te ondersteunen. De Programmanager Wonen, de stedenbouwkundige/architect, de landschapsarchitect en de adviseur Ruimtelijk Ordening worden extern ingehuurd. De begeleiding van de 3e tender aanvragen loopt door in 2022. De intensiteit van de werkzaamheden van het Adviesteam in 2022 is sterk afhankelijk van het besluit van de provincie op het verzoek om extra woningbouwruimte.

Daarnaast zal ook de handhaving van niet-permanent bewoonde woningen (vanaf 2021 onderdeel van het woonprogramma) in 2022 worden doorgezet.

Provinciale Staten heeft de Uitvoeringsagenda Wonen vastgesteld. Onderdeel van de Uitvoeringsagenda zijn diverse onderzoeken. De gemeente gaat deelnemen aan de door de provincie geïnitieerde onderzoeken die bruikbare gegevens opleveren voor de Waddeneilanden. Er wordt ambtelijke en financiële inzet voor beschikbaar gesteld. Waar nodig laat de gemeente verdiepend onderzoek uitvoeren om bruikbare gegevens voor Terschelling beschikbaar te krijgen. Het is nog onduidelijk welke onderzoeken wanneer uitgevoerd worden en in hoeverre de gemeente in 2022 en 2023 om cofinanciering van de onderzoeken wordt gevraagd.

Door de Ondernemersvereniging op de Friese Waddeneilanden is onderzoek verricht naar de huisvesting van personeel. Dit heeft een rapport per eiland opgeleverd. Gezamenlijk met TOV worden mogelijke vervolgacties en rolverdeling besproken. In 2021 wordt duidelijk welke acties voor de gemeente zijn en welke rol de gemeente daarbij heeft. Vooralsnog zijn de kosten hiervan nog niet in te schatten.

In de Erfgoedverordening is de mogelijkheid opgenomen tot aanwijzing van gemeentelijke monumenten. In 2022 wordt een begin gemaakt met het opstellen van een gemeentelijke monumentenlijst. De raad heeft in een motie opgenomen dat eigenaren voor de instandhouding van hun gemeentelijk monument tegemoetgekomen moet worden door middel van een subsidie. Pas dan kan aanwijzing van gemeentelijke monumenten plaatsvinden. In 2022 wordt bepaald op welke wijze een gemeentelijke monumentenlijst tot stand kan komen en wordt gestart met het opstellen ervan. De subsidieregeling en de financiële dekking van de regeling gaan onderdeel uitmaken van het aanwijzingsvoorstel. Vooralsnog zijn de kosten nog niet in te schatten.

FUMO

Vanaf 1 januari 2022 zijn de BRIKS-taken niet meer ondergebracht bij de FUMO maar in een samenwerkingspool met de gemeente Harlingen. Daarbij zijn medewerkers voor een deel in dienst bij de gemeente Terschelling, maar werken in Harlingen.

Hoe gaan we dit doen?

Nota omgevingskwaliteit

Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet stelt de raad de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit in. Daarvoor zijn meerdere opties variërend tussen Hûs en Hiem tot een lokale commissie. De kosten zijn afhankelijk van de gekozen optie en de mate waarin de kosten doorgerekend worden via de leges. Voor het opstellen van de nota omgevingskwaliteit worden de kosten geraamd op circa € 60.000 in het jaar 2022.

Omgevingswet

De invoering van de omgevingswet pakken we tot 1 januari aan via het project Invoering Omgevingswet. Alle onderdelen zoals hiernaast genoemd zijn als aparte opdrachten belegd in projectteams. Aan het eind van dit jaar bepalen we via een plan van aanpak wat er volgend jaar nog opgeleverd moet worden en hoe: of dit nog via een project moet gaan of in de lijnorganisatie opgepakt kan worden. Ook maken we dan een kostenraming per onderdeel.

Voor het project Omgevingswet is een incidenteel krediet beschikbaar. De omvang daarvan ligt net onder de raming van de VNG wat jaarlijks nodig is voor de implementatie.

De piek in de werkzaamheden in dit project ligt in dit jaar. Hetzelfde geldt voor de kosten. Echter, we verwachten dat er ook volgend jaar de nodige kosten moeten worden gemaakt. Daarvoor zal het resterende budget waarschijnlijk onvoldoende zijn.

Voor het opleveren van de resultaten in 2022 en mogelijk daarna, is het nodig een aanvullend incidenteel budget beschikbaar te stellen. Wij gaan ervan uit dat een eenmalige aanvulling met € 75.000 euro voldoende is.

De bestemmingsplannen worden per deelgebied geactualiseerd en omgezet in een omgevingsplan. Als pilot is in 2021 gestart met het Omgevingsplan Midsland. Het Omgevingsplan voor Midsland wordt in 2022 vastgesteld en dient als voorbeeld voor de daaropvolgende omgevingsplannen. De planning is als volgt:

2021/2022	Midslan, West aan Zee, Midslan Noord, Midslan aan Zee, Formerum Noord en Formerum aan Zee
2022/2023	West, Hoorn en overige dorpen
2023/2024	Polder en Natuurgebieden, haven en bedrijventerrein

De omgevingsplannen zullen samen met een extern adviesbureau worden opgesteld. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van het budget dat structureel voor ruimtelijke plannen in de begroting is opgenomen (€ 57.000).

De actualisering van de bestemmingsplannen vraagt om een projectmatige aanpak. In de loop van 2021 wordt daarvoor een projectplan opgesteld. Een deel van de werkzaamheden wordt uitbesteed. Daarvoor zullen offertes worden gevraagd. Dan wordt ook duidelijk of met € 57.000 per jaar kan worden volstaan.

Wonen

De huidige Woonvisie loopt tot 2022, met een doorkijk tot 2025. Het is wenselijk om een nieuwe Woonvisie op te stellen voor 2023 en verder. Hiervoor wordt een externe partij ingeschakeld. De verwachte kosten hiervan bedragen naar verwachting circa € 25.000 en kunnen worden gedekt vanuit het structurele budget van € 40.000 dat beschikbaar is voor wonen vanaf 2023 en verder.

FUMO

Het onderzoek naar de BRIKS-taken loopt nog, hiervoor is in 2021 een kwartiermaker aangesteld, die voor een deel ook in 2022 nog zijn werkzaamheden zal verrichten. Vooralsnog hebben wij de ramingen uit de aangeleverde begroting van de FUMO aangehouden voor de jaren 2022-2025.

Uit het onderzoek blijkt dat het voor de gemeente Terschelling op termijn voordeliger is om in een pool met Harlingen de BRIKS-taken weer zelf te gaan uitvoeren. Dit betekent dat de begroting van de FUMO voor 2022 niet klopt. ER blijft voor Terschelling alleen het milieudeel over. Dat bedraagt ca. € 112.000 bij een uurtarief van € 105,18.

Risico's

Omgevingswet

Omdat er nog veel onduidelijkheden zijn omtrent de invoering van de Omgevingswet is het nog niet bekend welke budgetten er benodigd zijn voor de uitvoering vanaf 2023.

FUMO

De begroting van de FUMO is alleen geïndexeerd aangeleverd en is geen rekening gehouden met de mogelijke gevolgen van de invoering van de Omgevingswet. Dat maakt het lastig om te beoordelen of de gevraagde bijdrage voldoende is en past binnen onze begroting. Het kan zijn dat met de invoering van de Omgevingswet, de bijdrage verhoogd gaat worden.

Indien de samenwerking met de FUMO op het gebied van BRIKS-taken wordt beëindigd zal dit frictiekosten met zich meebrengen. Hiervoor is een budget in de begroting opgenomen.

PROGRAMMA 8 VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING & STEDELIJKE VERNIEUWING					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
8.1 RUIMTELIJKE ORDENING	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-132.000	-57.000	-57.000	-57.000
		-132.000	-57.000	-57.000	-57.000
8.2 GRONDEXPLOITATIE	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
		-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
8.3 WONEN EN BOUWEN	Baten	670.000	663.000	671.000	672.000
	Lasten	-912.000	-845.000	-853.000	-854.000
		-242.000	-182.000	-182.000	-182.000
TOTAAL PROGRAMMA 8 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-382.000	-247.000	-247.000	-247.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		-	-	-	-
TOTAAL PROG 8 VHROSV NA RESULTAATBESTEMMING		-382.000	-247.000	-247.000	-247.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	670.000	663.000	671.000	672.000
Lasten	-1.052.000	-910.000	-918.000	-919.000
	-382.000	-247.000	-247.000	-247.000

Beleidsindicatoren Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	2020	2019
Gemiddelde WOZ waarde	€ 332.000	€ 321.000
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	0	3,9
Demografische druk (%)	66,1%	54,4%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in €)	€ 758	€ 706
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in €)	€ 758	€ 706

4. Paragrafen

Inleiding

In het BBV is voorgeschreven dat in de begroting en het jaarverslag een aantal verplichte paragrafen worden opgenomen.

Deze paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting. De informatie komt verder gefragmenteerd bij de verschillende programma's aan bod, maar is daardoor minder inzichtelijk voor de gemeenteraad. Het gaat hierbij met name om de beleidslijnen voor beheersmatige aspecten die grote financiële gevolgen kunnen hebben en/of van belang zijn voor het realiseren van de programma's.

Het is de bedoeling dat de paragrafen de raad de juiste en integrale informatie geven om zijn kaderstellende en controlerende rol ook op de beheersmatige aspecten waar te maken. Daarnaast zijn de paragrafen ook belangrijk voor de toezichthouder, die op deze manier de financiële positie van de gemeente beter kan beoordelen.

Volgens het BBV dient de begroting tenminste de volgende paragrafen te bevatten:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

In deze begroting is de bovenstaande volgorde aangehouden, maar is ook een tweetal niet verplichte paragrafen toegevoegd. Dit is een paragraaf waarin de geprognosticeerde balans wordt gepresenteerd en een paragraaf die meer inzicht geeft over de verdeling van de personele lasten over de verschillende programma's en taakvelden.

4.1 Lokale heffingen

Onroerende zaakbelasting

De grondslag voor de ozb is sinds 1995 de woz-waarde van een woning of niet-woning. De peildatum van deze woz-waarde ligt steeds op 1 januari van het jaar ervoor. De peildatum in 2022 is dus 1 januari 2021. Omdat de waardeontwikkeling die wordt gebruikt voor de tarieven ozb in 2022 nog niet volledig bekend is wordt er in deze begroting rekening gehouden met de voorlopig beschikbare gegevens. Bij deze voorlopige gegevens wordt rekening gehouden met een stijging van de gemiddelde woningwaarde van 4% en een daling van de waarde niet-woningen van 2%. Door de waardeverhoging van de woningen blijft het tarief ozb voor woningen nagenoeg gelijk aan 2021, de stijging betreft 0,001%. Het tarief voor de niet-woningen zal eveneens licht stijgen ten opzichte van 2021 om waardeverminderingen op te kunnen vangen.

De tariefvoorstellen voor 2022 worden voorgelegd aan uw raad bij de behandeling van de verordening OZB in de raadsvergadering van uiterlijk december 2021. In verband met de afhandeling van de herwaardering is de verwachting dat deze tarieven eerst voorlopig zijn, waarna de definitieve tarieven OZB uiterlijk in de raadsvergadering van januari 2022 worden voorgelegd.

Rioolheffing

Sinds de introductie van de Wet gemeentelijke watertaken op 1 januari 2008 dient de gemeente niet alleen zorg te dragen voor stedelijk afvalwater, maar ook voor regenwater en grondwater. Om deze taken goed uit te voeren worden er kosten gemaakt. Deze kosten worden via de rioolheffing verhaald op gebruikers van woningen en niet-woningen.

In de raadsvergadering van 29 oktober 2019 heeft de gemeenteraad het nieuw verbreed gemeentelijke rioleringsplan 2019-2023 (vGRP) vastgesteld. In de loop van 2021 zijn de cijfers uit het vGRP geactualiseerd. Indien dit aanleiding geeft tot bijstellingen, dan zal dit in het begin van 2022 aan de raad worden voorgelegd.

In het jaar 2023 zal het vGRP opnieuw worden herzien en worden vastgesteld voor de daarop volgende 5 jaar.

Tarieven rioolheffing					
	2018	2019	2020	2021	2022
Basistarief rioolheffing één- en meerpersoonshuishoudens	€ 176	€ 176	€ 176	€ 176	€ 176

Naar verwachting wordt er in 2022 rioolheffing geheven bij 3.231 woningen en niet-woningen. Naar aanleiding van de ontwikkelingen in het programma 135+ kunnen deze eenheden nog verder stijgen.

De inkomsten uit rioolheffing mogen de kosten die gemoeid zijn met deze taken niet overschrijden. In onderstaande tabel is de kostendekkendheid van de rioolheffing te zien. Het dekkingspercentage van 75% geeft bijvoorbeeld aan dat de kosten voor 75% gedekt worden door de ontvangen heffingen. Het tekort hoeft niet te worden gedekt door tariefsverhogingen maar wordt gedekt vanuit de voorziening. Op deze manier is de kostendekkendheid van riolering altijd 100%.

Kostendekkendheid riolering						
in €		2021	2022	2023	2024	2025
	<i>Lasten taakveld 7.2</i>					
	Beheer en onderhoud riolering	-748.500	-783.500	-788.500	-760.500	-760.500
	<i>Baten taakveld 7.2</i>					
	Overige opbrengsten					
	Saldo exploitatielasten taakveld 7.2 Riolering	-748.500	-783.500	-788.500	-760.500	-760.500
	Toerekening overhead	-235.000	-235.000	-235.000	-235.000	-235.000
	BTW	-110.000	-118.000	-118.000	-110.000	-110.000
	Saldo exploitatielasten taakveld 7.2	-1.093.500	-1.136.500	-1.141.500	-1.105.500	-1.105.500
	Opbrengst heffingen	860.000	860.000	860.000	860.000	860.000
	Saldo riolering	-233.500	-276.500	-281.500	-245.500	-245.500
	Dekkingspercentage	79%	76%	75%	78%	78%

Afvalstoffenheffing

Het huishoudelijk afval wordt door de gemeente ingezameld, afgevoerd en verwerkt. Met ingang van 2012 heeft de gemeente deze taken ondergebracht bij Omrin.

Omrin is een samenwerkingsverband op het gebied van afvalinzameling van alle gemeenten in Friesland. Om deze samenwerking te kunnen bekostigen wordt er afvalstoffenheffing geheven per huishoudelijke aansluiting.

Het tarief van deze afvalstoffenheffing wordt bepaald aan de hand van de begrote kosten van de inzameling. Wij stellen voor het tarief voor 2022 te laten stijgen met 2% ten opzichte van het tarief van 2021.

Tarieven afvalstoffenheffing					
	2018	2019	2020	2021	2022
Basistarief afvalstoffenheffing één- en meerpersoonshuishoudens	€ 197	€ 202	€ 207	€ 211	€ 216

Net zoals bij de rioolheffing mogen ook de inkomsten uit de afvalstoffenheffing de kosten die gemaakt worden voor de uitvoering van deze taken niet overschrijden. In de onderstaande tabel is de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing te zien. Het dekkingspercentage van 99% geeft aan dat de kosten voor 99% gedekt worden door de ontvangen heffingen.

Kostendekkendheid afval						
in €		2021	2022	2023	2024	2025
	<i>Lasten taakveld 7.3</i>					
	Afvalinzameling	-490.000	-499.000	-509.000	-519.000	-519.000
	Voorzieningen en materialen inzameling	-	-	-	-	-
	Afvalverwerking	-335.000	-345.000	-355.000	-365.000	-365.000
	Milieustraat	-85.000	-87.000	-90.000	-92.000	-92.000
	Overslagstation	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
	Totaal lasten	-913.000	-934.000	-957.000	-979.000	-979.000
	<i>Baten taakveld 7.3</i>					
	Afvalverwerking	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000
	Huuropbrengsten	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
	Overige opbrengsten	-	-	-	-	-
	Saldo exploitatielasten taakveld 7.3 Afval	-841.000	-862.000	-885.000	-907.000	-907.000
	Toerekening overhead	-19.000	-19.000	-19.000	-19.000	-19.000
	Saldo exploitatielasten taakveld 7.3 incl. Overhead	-860.000	-881.000	-904.000	-926.000	-926.000
	Opbrengst heffingen	830.000	847.000	864.000	882.000	882.000
	Saldo afval	-30.000	-34.000	-40.000	-44.000	-44.000
	Dekkingspercentage	97%	96%	96%	95%	95%

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is een belasting die wordt geheven waarvan de opbrengst ten goede komt van het toeristisch product. Toeristenbelasting wordt geheven van degene die tegen vergoeding gelegenheid tot nachtverblijf biedt en voor de eerste dag via een opslag op het bootkaartje. De gemeente Terschelling heeft een vast tarief per persoon per dag welk tarief jaarlijks stijgt met de inflatiecorrectie van dat jaar. Het tarief voor 2022 komt uit op € 1,82 per persoon per dag.

In bijlage 5 geven wij u een overzicht van de bestedingen van de door ons ontvangen toeristenbelasting.

Forensenbelasting

De forensenbelasting is een algemene belasting waarvan de opbrengst ten goede komt aan de algemene middelen van de gemeente. In onze gemeente wordt belasting echter specifiek geheven naast de toeristenbelasting ter dekking van de kosten van ons toeristisch product. De belasting wordt geheven van natuurlijke personen die zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, op meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden op het eiland. We stellen voor het tarief forensenbelasting voor 2022 vast te stellen op € 252,98 (per slaappleaats) met een maximum van € 1.264,90 per accommodatie.

Leges

Leges zijn vergoedingen die gemeenten vragen als tegenprestatie voor verrichte handelingen of taken. De opbrengsten uit de heffing van leges worden gebruikt om de kwaliteit van de verrichte handelingen en taken te waarborgen en om de personeels-, huisvesting- en materieel kosten te dekken. De totale opbrengsten uit de leges mag de totale kosten niet overtreffen. Gemeenten kunnen geen winst maken op diensten die zij leveren.

Alle leges stijgen mee met de inflatie.

Havengelden

Havengeld is een vorm van leges, waarbij als uitgangspunt geldt dat tegenover een dienst die door de gemeente wordt verricht een vergoeding wordt geheven.

De gemeente Terschelling int havengelden van de schepen die aanleggen in onze haven en daar 1 of meer dagen verblijven. Deze gelden worden gebruikt voor het 'draaiend' houden van onze haven.

Bij het innen van de havengelden wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende soorten schepen:

- Pleziervaart
- Visserij
- Vrachtschip
- Passagiersschip
- Overige schepen

Iedere soort heeft zijn eigen tarief. Deze tarieven zijn terug te vinden in de verordening Havengelden 2022, welke in november 2021 aan uw raad wordt voorgelegd.

Voor 2022 wordt voorgesteld om de havengelden te laten stijgen met de inflatiecorrectie van 2%. De totale opbrengst van de havengelden is in de begroting 2022 bijgesteld naar de werkelijk verwachte inkomsten op basis van de werkelijke inkomsten van het jaar 2020.

De totaal verwachte opbrengst van de havengelden is terug te vinden in het overzicht geraamde lokale heffingen onderaan deze paragraaf.

Lijkbezorgingsrechten

De gemeente Terschelling int grafrechten bij degene die een graf gebruiken van de gemeente. De opbrengsten van de grafrechten worden gebruikt voor het onderhouden van de gemeentelijke begraafplaatsen. Een raming van de inkomsten is terug te vinden bij het overzicht geraamde lokale heffingen onderaan deze paragraaf.

Precariobelasting

De gemeente Terschelling heft precariobelasting als vergoeding voor het gebruik van openbare grond. De precariobelasting wordt specifiek geheven voor het plaatsen van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De precariobelasting wordt geheven bij onder andere de volgende partijen: - De uitbater van een terras op gemeentegrond - Andere ondernemers die waren uitstallen op gemeentegrond. De opbrengst precariobelasting valt toe aan de algemene middelen van de gemeente.

Lastendruk gemeente Terschelling

De gemiddelde woonlasten in een gemeente bestaan uit OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De gemiddelde woonlasten voor een eenpersoons- en een meerpersoonshuishouden komen voor 2022 uit op € 762,-. In de tabel hieronder is weergegeven hoe de gemiddelde lastendruk voor huishoudens in de gemeente Terschelling is opgebouwd¹.

Lastendruk					
in €	2021	2022	2023	2024	2025
Gemiddelde WOZ-waarde gemeente Terschelling	346.000	363.000	378.000	393.000	408.000
OZB lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ waarde	349	370	389	409	432
Rioolheffing voor gezin	176	176	176	176	176
Afvalstoffenheffing voor gezin	211	216	220	224	229
Gemiddelde woonlasten gemeente Terschelling	736	762	786	810	838

Kwijtschelding

Gemeenten kunnen in Nederland zelf bepalen welke gemeentelijke belastingen onder het kwijtscheldingsbeleid vallen. Het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente Terschelling kent de volgende uitgangspunten:

- Het kwijtscheldingspercentage voor de inkomensnorm is vastgesteld op 100% van de bijstandsnorm;
- Kwijtschelding kan uitsluitend worden verleend voor:
 - OZB woningen (na afschaffing van het gebruikersdeel komt dit nog maar zelden voor)
 - Rioolheffing
 - Afvalstoffenheffing

Sinds het jaar 2019 is het veel makkelijker geworden voor belastingplichtigen om kwijtschelding aan te vragen. Door de samenwerking met het Noordelijk Belastingkantoor kunnen belastingplichtigen digitaal hun kwijtscheldingsverzoek indienen. Het Noordelijk Belastingkantoor beoordeelt deze aanvraag en stuurt de uitkomst door naar de gemeente Terschelling. Wanneer het besluit tot kwijtschelding positief is, krijgt de belastingplichtige ook kwijtschelding voor de bovengenoemde belastingen van de gemeente Terschelling.

De verwachting is dat er in 2022 twintig belastingplichtigen ambtshalve geheel of gedeeltelijke kwijtschelding krijgen. Hiervoor is in de begroting een post opgenomen van € 12.000.

¹ voor de gemiddelde woonlasten in verhouding tot de landelijke woonlasten zie paragraaf 4.2, weerstandsvermogen en risicobeheersing, kopje gemeentelijke belastingcapaciteit.

Overzicht geraamde inkomsten lokale heffingen

In de volgende tabellen wordt een totaaloverzicht gegeven van de opbrengsten die door belastingen en rechten worden gegenereerd. Daarna volgt, op grond van het BBV, een overzicht van de geraamde baten en lasten van rechten die door de gemeente Terschelling worden geïnd.

Overzicht geraamde inkomsten lokale heffingen					
In €	2021	2022	2023	2024	2025
OZB eigenaar Woning	1.141.000	1.198.000	1.245.000	1.295.000	1.347.000
OZB eigenaar Niet-Woning	596.000	625.000	563.000	589.000	617.000
OZB gebruiker Niet-Woning	369.000	400.000	331.000	347.000	363.000
Rioolheffingen	850.000	860.000	860.000	860.000	860.000
Afvalstoffenheffing	800.000	830.000	847.000	864.000	882.000
Toeristenbelasting	2.276.000	3.248.000	3.321.000	3.394.000	3.467.000
Forensenbelasting	716.000	731.000	746.000	764.000	778.000
Secretarieleges	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
WABO-leges	456.000	456.000	456.000	456.000	456.000
Havengelden	332.000	260.000	265.000	270.000	275.000
Grafrechten	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Precariobelasting	95.000	95.000	95.000	95.000	95.000
Totaal geraamde inkomsten	7.788.000	8.860.000	8.886.000	9.091.000	9.297.000

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Op grond van het BBV bevat de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een vaste set van financiële kengetallen. Deze kengetallen moeten inzichtelijk maken hoeveel (financiële) ruimte de gemeente heeft om extra structurele en incidentele lasten op te vangen. De financiële kengetallen kunnen door de gemeenteraad en externe toezichthouders betrokken worden bij de beoordeling en vergelijking van de financiële positie.

Naast de vaste set van kengetallen bevat deze paragraaf ook inzicht in de mogelijke risico's die de gemeente loopt en de invloed van deze risico's op de financiële positie. Om de risico's te beperken, heeft de gemeente een beleid voor risicomangement. Als beleidskaders voor dit risicomangement gelden de financiële verordening (art. 212 Gemeentewet), de nota van reserves en voorzieningen en deze paragraaf die zowel in de begroting als in de jaarrekening is opgenomen. In dit onderdeel wordt ook de weerstandscapaciteit beschreven en de ratio weerstandsvermogen bepaald.

Gekwantificeerde risico's

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief (financieel) gevolg voor de organisatie. De risico's relevant voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn te ondervangen. Reguliere risico's - risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn - kunnen worden opgevangen door het afsluiten van verzekeringen of door het vormen van voorzieningen. Voorbeelden van risico's die opgevangen worden door het weerstandsvermogen zijn ondernemersrisico's (of bedrijfsrisico's) en hangen vooral samen met grondexploitatie, gebiedsuitbreiding, publiek - private samenwerking (PPS), sociale structuur (bij neergaande conjunctuur), de algemene uitkering en open-einde regelingen.

Op basis van de inventarisatie is een risicoprofiel opgesteld waarmee de per eind 2020 beschikbare buffers kunnen worden geconfronteerd. Met onderstaande lijst is geprobeerd het risicoprofiel voor de gemeente Terschelling in kaart te brengen.

Voor de beoordeling van de kans dat een gebeurtenis zich voordoet, met de bijbehorende 'gekwantificeerde kans', hanteren we de volgende vijf klassen:

Klassen risico's		
Klasse	Kans	Financiële impact
1	Zeer klein (0 - 20%)	5%
2	Klein (21 - 40%)	25%
3	Gemiddeld (41 - 60%)	50%
4	Groot (61 - 80%)	75%
5	Zeer groot (81 - 100%)	95%

Voorbeeld:

Stel: de gemeente voert een onderhoudsproject uit van € 1 miljoen. Het financiële risico wordt bepaald op € 250.000 (het bedrag dat het budget kan worden overschreden). De kans dat dit risico zich voordoet wordt geschat op gemiddeld (klasse 3). De bijbehorende financiële impact bedraagt dan op grond van de bovenstaande tabel 50%. De benodigde incidentele weerstandscapaciteit voor dit project wordt dan berekend op € 125.000.

Hieronder worden de naar onze mening bekende risico's uitgewerkt en wordt een recapitulatie gegeven van het totaal.

Voor de hierna geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's is een rapporteringsondergrens voor het maximale financiële risico gehanteerd van € 250.000 of lager indien er bijzondere omstandigheden zijn. Maximale financiële risico's onder de € 250.000 worden in principe niet gepresenteerd.

Kosten sociaal domein

Een van de grootste risico's voor onze gemeente zijn de kosten in het sociaal domein. Het open eind karakter van de zorg voor jeugd en Wmo speelt hier een grote rol. Daarnaast worden deze kosten ook sterk beïnvloed door demografische factoren.

Een stijging van het aantal ouderen in de gemeente kan hierdoor een stijgend effect hebben op de kosten van Wmo. Bij het onderdeel Jeugd spelen andere factoren. De informatiestroom op dit gebied is tot nu toe niet optimaal geweest, waardoor niet alle kosten tijdig inzichtelijk waren. Hierdoor kan het zijn dat de gemeente ieder jaar weer met andere kosten geconfronteerd wordt omdat de zorgbehoefte onder de jeugd niet duidelijk in beeld is. Wel zit hier een verbeterende lijn in en wordt verwacht dat hier steeds meer grip op komt.

Tot eind 2019 had de gemeente Terschelling een reserve Sociaal Domein waaruit deze onvoorziene extra uitgaven gedekt konden worden. Deze reserve is per ultimo 2019 gedaald naar 0 en eventuele onvoorziene uitgaven moeten nu worden gedekt vanuit de andere beschikbare buffers en dus vanuit het weerstandsvermogen.

Campus (Maritiem Instituut)

In 2017 heeft de gemeente de gebouwen van de voormalige campus teruggekocht voor een waarde van 2,9 miljoen. De verwachting is dat deze gebouwen, gezien de huidige marktomstandigheden, verkocht of herontwikkeld kunnen worden waarbij de actuele boekwaarde kan worden terugverdiend. Hiermee wordt het bijbehorende risico ingeschat op zeer klein.

Complex voormalige dancing Dellewal

De huidige boekwaarde van deze grond is 2,2 miljoen. Afgelopen jaar is ingestemd met het voornemen tot het bouwen van 13 appartementen. Door verkoop van deze appartementen kan het complex naar verwachting tegen de huidige boekwaarde worden verkocht en is de verwachting dat geen afboeking hoeft plaats te vinden. Toch bestaat er een zeer klein risico dat de plannen anders lopen; hiermee is in het risicoprofiel rekening gehouden.

Gewaarborgde leningen

De gemeente staat garant voor een aantal leningen, onder andere voor de leningen die door de woningcorporatie via het WSW (waarborgfonds sociale woningbouw) zijn aangetrokken en rechtstreekse leningen aan WoonFriesland. In totaal gaat het om een bedrag van 9,86 miljoen euro. De kans dat een beroep wordt gedaan op deze garantstellingen is zeer klein, maar in theorie wel aanwezig.

Onderhoud kapitaalgoederen

Door het ontbreken van een vastgesteld beheerplan voor het groenonderhoud en een aflopend plan voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen kunnen de financiële risico's die dit met zich mee brengt op dit moment niet goed worden ingeschat. Er is een voorziening onderhoud gebouwen opgenomen in de balans, maar er is niet direct bekend of deze voorziening toereikend is voor de toekomstige kosten.

Daarnaast kunnen extreme weersomstandigheden zorgen voor een zwaardere belasting van de kapitaalgoederen. Dit geldt zeker op Terschelling. Hierdoor is er een risico op ongepland onderhoud. Verzekeringen tegen extreme weersomstandigheden zijn ook niet altijd mogelijk. Deze kosten worden bij calamiteiten voor een gedeelte gedekt uit de beschikbare voorzieningen, maar er blijft een kans dat deze niet toereikend zijn. Dit risico wordt echter geschat op klein.

De consequenties van bestaande en nieuwe bestemmingsplannen

Het opstellen van ruimtelijke plannen wordt steeds complexer door de nieuwe wet- en regelgeving. Ook in de komende jaren gaat er veel veranderen met de invoering van de nieuwe Omgevingswet. In het verleden is al gebleken dat Terschelling veel verschillende bestemmingsplannen kent met allemaal hun eigen karakter. Dit maakt het risico groter dat bij wijzigingen in bestemmingsplannen ingewikkelde juridische procedures moeten worden gevolgd die vaak tijd- en geldrovend zijn. Dit risico wordt door ons vooralsnog ingeschat op klein maar de ervaring is wel dat deze procedures wel sterk toenemen.

Terugloop toerisme

De gemeente Terschelling is voor een groot deel van haar inkomsten afhankelijk van de toeristenbelasting. Mocht de aanloop van toeristen om welke reden dan ook plotseling teruglopen dan heeft dit grote gevolgen voor de financiële positie. Een dergelijke situatie deed zich voor in 2020, toen Nederland in een lockdown ging vanwege het coronavirus. Een gedeelte van de accommodaties moest sluiten en ook de veerdiensten voeren minder. Dit heeft ervoor gezorgd dat er minder toeristenbelasting binnen kwam. In deze situatie werd er compensatie geboden vanuit het Rijk en blijkt de werkelijke financiële schade gelukkig mee te vallen. Ook in de toekomst is niet uit te sluiten dat het toerisme nog eens terugloopt door onverwachte gebeurtenissen, al achten wij de kans hierop klein en gaan wij ervan uit dat ook dan het Rijk ons dan financieel zal ondersteunen.

Verstreckte geldleningen

De gemeente Terschelling heeft een viertal leningen verstrekt aan onder andere twee sportinstellingen. De verstrekte leningen brengen als risico met zich mee dat deze, door eventuele financiële problemen bij de lenende partij, niet volledig kunnen worden afgelost. De kans dat hier een beroep op wordt gedaan is zeer klein omdat de leningen worden gedekt door onderliggende hypothecaire rechten, maar is wel aanwezig.

Masterplan haven

Op 23 september 2020 is het uitvoeringsplan Havenfront Terschelling vastgesteld door de gemeenteraad. Binnen het uitvoeringsplan zijn een aantal initiatieven en projecten gepland. De totale kosten van het plan worden voorlopig geraamd op € 20,7 miljoen. Deze kosten zullen gedeeltelijk worden gedekt door investeringen door de gemeente, maar om de totale financiering rond te krijgen wordt ook gekeken naar cofinanciering vanuit andere overheden. Door de omvang brengt het project risico's met zich mee. Deze risico's liggen voornamelijk op het gebied van aanbesteding en uitvoering van de werkzaamheden. Door een adequaat projectmanagement achten wij het verantwoord het risico op klein in te schatten.

Niet-gekwantificeerde risico's

De niet-gekwantificeerde risico's hebben eveneens een (negatief) effect op de bedrijfsvoering en/of de financiële positie van de gemeente Terschelling. Het effect hiervan is echter niet meetbaar te maken in euro's. Hieronder is een aantal risico's en onzekerheden benoemd, zowel eenmalig, structureel, groot, klein, etc. De volgorde van presentatie geeft geen indicatie van prioriteit of rangorde.

Rijksbeleid

Het beleid van het Rijk is van grote invloed op de gemeentelijke organisatie. Bezuinigingen, decentralisatie van taken, herijking van het gemeentefonds zijn actuele onderwerpen die tot onzekerheden in het (financieel) beleid leiden. Het beleid van het Rijk wordt nauwkeurig gevolgd door de organisatie, zodat er een goede inschatting gemaakt kan worden van eventuele gevolgen.

Kosten juridische bijstand bij gegrond verklaarde bezwaren

Burgers hebben de mogelijkheid om bij de indiening van bezwaarschriften tegelijk te verzoeken de kosten van juridische bijstand te vergoeden. De gemeente is verplicht deze kosten te vergoeden als een bezwaarschrift gegrond wordt verklaard en vaststaat dat het besluit waartegen de bezwaren zich richtten, onrechtmatig is genomen. Het is vooraf niet in te schatten hoeveel hiervan gebruik zal worden gemaakt.

Automatisering/ICT

Alle afdelingen binnen de gemeente Terschelling zijn voor een groot gedeelte afhankelijk van automatisering en ICT. In de toekomst zal dit alleen maar groeien. Om deze reden is het van belang dat systemen up-to-date blijven, adequaat beveiligd zijn en uitval moet zo nodig opgevangen kunnen worden. De gemeente Terschelling heeft het beheer van onze ICT omgeving ondergebracht bij het shared service centrum Leeuwarden (SSC). De kwaliteitsafspraken en -eisen over onze ICT omgeving zijn opgenomen in een jaarlijks af te sluiten servicelevel agreement (SLA) en onderliggende afspraken en overeenkomsten. De navolging van deze afspraken en overeenkomsten wordt gezamenlijk in Waddenverband gedaan, waardoor dit risico ook beperkt wordt.

Algemene risico's verbonden aan het subsidiëren van stichtingen en instellingen

De gemeente Terschelling verstrekt jaarlijks vele subsidies. Deze variëren van enkele euro's tot aan tonnen. Met behulp van deze subsidies kunnen stichtingen en instellingen voorzieningen voor burgers in stand houden. Veelal heeft de gemeente hierbij ook het belang dat deze voorzieningen van een bepaald niveau zijn. Naarmate de tijd verstrijkt zal het steeds moeilijker worden om deze voorzieningen met de beschikbare middelen goed op peil te houden.

Beschermd Wonen

Tot op heden worden de taken met betrekking tot beschermd wonen uitgevoerd via Centrumgemeenten, in ons geval Leeuwarden. Met ingang van 2018 ligt het financieel risico al bij de gemeente zelf. In jaarrekening 2019 was het aandeel van Terschelling in het tekort van de gemeente Leeuwarden nihil. Vooralsnog is het voor de gemeente Terschelling lastig in te schatten wat de kosten voor beschermd wonen jaarlijks zijn, omdat er tot op heden niet veel gebruik hiervan wordt gemaakt. Vanaf 2022 worden de taken overgeheveld naar de afzonderlijke gemeenten.

Ziekteverzuim

Op 1 januari 2004 is de Wet verlenging loondoorbetalingverplichting bij ziekte (WVLBZ) in werking getreden. Als gevolg van deze wet is de loondoorbetalingperiode verlengd van één naar twee jaar. Het totale loon over deze periode mag niet meer bedragen dan 170% van het laatstverdiende loon. In de CAO gemeenten is bepaald dat een zieke medewerker gedurende de eerste zes maanden recht heeft op 100% doorbetaling. In de zevende tot en met de twaalfde maand 90% en in het tweede ziektejaar 75%. Na deze 24 maanden moet bij voortdurende arbeidsongeschiktheid tot aan het einde van het dienstverband 70% van het loon worden doorbetaald. De wachttijd voor een uitkering op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) – voorheen WAO – is voor volledig arbeidsongeschikten verlengd naar twee jaar. Voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten, die op of na 1 juli 2007 ziek zijn geworden, geldt sinds 1 juli 2008 nog een "derde ziektejaar". Dit risico proberen wij als gemeente zoveel mogelijk te beperken door onder andere het stimuleren van een gezonde leefstijl en het aanbieden van preventief medisch onderzoek (periodiek). Om dit risico financieel op te kunnen vangen is er in de begroting een bedrag opgenomen voor de lasten voor eventuele vervanging bij ziekte maar in extreme situaties kunnen de werkelijke kosten de geraamde budgetten overstijgen.

WW en bovenwettelijke WW

Werkgevers in de sector Overheid en Onderwijs zijn verplicht eigenrisicodragers voor de Werkloosheidswet (WW). De gemeente is in geval van ontslag eigen risicodragers als het aankomt op WW en WW gerelateerde uitkeringen, ook wel bovenwettelijke en nawettelijke werkloosheidsuitkeringen genoemd. Ook is de gemeente eigenrisicodragers in geval van ziekte en re-integratie van medewerkers. In het bedrijfsleven, waar premie betaald wordt aan het UWV, vangt het UWV dergelijke lasten op. Bij de overheid factureert het UWV (of een andere uitvoerende instantie voor het bovenwettelijke deel bij ontslag) aan de werkgever de maandelijkse kosten van de uitkering van de werknemer. Voor een overheidswerkgever of onderwijsinstelling kunnen dus aanzienlijke financiële kosten gepaard gaan met een ontslag- of ziekte-traject dat recht geeft op een werkloosheids- of ziekte-uitkering.

Verbonden partijen

De gemeente Terschelling neemt deel in een aantal verbonden partijen (zie paragraaf 6). Deze partijen voeren veelal gemeentelijke taken uit in opdracht van de gemeente Terschelling. Deelname aan deze verbonden partijen brengt een aantal risico's mee voor gemeenten. Voorbeelden van risico's zijn:

- Financiële tekorten bij verbonden partijen;
- Taken, doelstellingen en prestaties worden niet gerealiseerd;
- Er zijn onvoldoende sturingsmogelijkheden door de organisatievorm (verschil in inzicht door de verschillende deelnemers)

Mochten deze risico's zich voordoen dan worden deze in de paragraaf verbonden partijen benoemd en eventueel toegelicht. Duidelijke afspraken en frequente rapportering met en door de verbonden partijen kan bijdragen aan het verkleinen van dit risico.

Benodigde weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is de totale financiële impact van alle gekwantificeerde risico's weergegeven. Deze financiële impact is nagenoeg gelijk aan de door de raad eerder gestelde minimale weerstandscapaciteit zoals wij die al een aantal jaren hanteren.

Benodigde weerstandscapaciteit			
Risico	Max financieel risico	Kans	Financiële impact
Kosten sociaal domein	€ 250.000	Gemiddeld	€ 125.000
Campus (Martiem Instituut)	€ 2.900.000	Zeer klein	€ 145.000
Complex voormalig dancing Dellewal	€ 2.200.000	Zeer klein	€ 110.000
Gewaarborgde leningen	€ 9.800.000	Zeer klein	€ 490.000
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 1.000.000	Klein	€ 250.000
Bestemmingsplannen	€ 500.000	Zeer klein	€ 25.000
Terugloop toerisme	€ 4.000.000	Klein	€ 1.000.000
Verstreckte geldleningen	€ 450.000	Zeer klein	€ 23.000
Masterplan haven	€ 6.300.000	Klein	€ 1.575.000
Totaal	€ 27.400.000	n.v.t.	€ 3.743.000

Wij verwachten dat de gestelde weerstandscapaciteit voldoende is om de hierboven geschetste risico's te kunnen ondervangen indien deze zich voordoen.

Ratio weerstandsvermogen

$$\text{Ratio weerstandsvermogen 2022} = \frac{\text{beschikbaar} = 9.459.000}{\text{benodigd} = 3.478.000} = 2,72$$

Het waarderingscijfer voor een ratio hoger of gelijk aan 2,0 is A en betekent uitstekend.

Weerstandscapaciteit

Op 18 december 2018 is door de Raad de Nota reserves en voorzieningen 2019-2023 vastgesteld; de nota is in werking getreden op 1 januari 2019. Het rentepercentage voor de berekening van de rentetoevoeging aan de algemene reserve is 1,5%.

In onderstaande tabellen is de weerstandscapaciteit nader uitgewerkt.

Reservepositie per 31 december						
in €		2021	2022	2023	2024	2025
	Algemene Reserve	4.157.000	3.771.000	3.346.000	3.427.000	3.626.000
	Bestemmingsreserves (onbeklemd)	327.000	327.000	327.000	327.000	327.000
	Bestemmingsreserves (beklemd)	5.361.000	5.361.000	5.361.000	5.361.000	5.361.000
	Totaal	9.845.000	9.459.000	9.034.000	9.115.000	9.314.000

Weerstandscapaciteit per 31 december						
in €		2021	2022	2023	2024	2025
	Algemene reserve	4.157.000	3.771.000	3.346.000	3.427.000	3.626.000
	Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	3.446.000	3.478.000	3.550.000	3.621.000	3.660.000
	Totaal	711.000	293.000	-204.000	-194.000	-34.000

Uit de tabel valt af te lezen dat de gemeente Terschelling in de jaren 2023 tot en met 2025 tijdelijk niet aan de door de raad geformuleerde weerstandsnorm voldoet.

Wanneer de reserve recreatie wordt meegenomen in de berekening ziet het plaatje er als volgt uit:

Weerstandcapaciteit inclusief reserve recreatie per 31 december						
in €		2021	2022	2023	2024	2025
	Algemene reserve	4.157.000	3.771.000	3.346.000	3.427.000	3.626.000
	Reserve recreatie	327.000	327.000	327.000	327.000	327.000
	Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	3.446.000	3.478.000	3.550.000	3.621.000	3.660.000
	Totaal	1.038.000	620.000	123.000	133.000	293.000

In de volgende tabel is te zien dat de ratio weerstandsvermogen uitstekend blijft.

Ratio weerstandsvermogen						
		2021	2022	2023	2024	2025
	Beschikbare weerstandscapaciteit (totaal reserves)	9.845.000	9.459.000	9.034.000	9.115.000	9.314.000
	Benodigde weerstandscapaciteit	3.446.000	3.478.000	3.550.000	3.621.000	3.660.000
	Ratio weerstandsvermogen	2,86	2,72	2,54	2,52	2,54

Financiële kengetallen

De volgende kengetallen dienen ter ondersteuning bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente:

1. Netto schuldquote
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Structurele exploitatieruimte
5. Gemeentelijke belastingdruk

Bij de beoordeling van de financiële positie is het van belang de kengetallen van een adequate toelichting te voorzien.

Overzicht kengetallen			
Kengetal	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Netto schuldquote	41%	58%	60%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	45%	62%	63%
Solvabiliteitsratio	31%	33%	32%
Kengetal grondexploitatie	10%	10%	10%
Structurele exploitatieruimte	3%	0%	1%
Belastingcapaciteit	94%	90%	91%

Netto schuldquote

Netto schuldquote						
Hoe lager, hoe beter		2021	2022	2023	2024	2025
	Vaste schulden +	11.329.000	10.372.000	9.288.000	8.330.000	7.506.000
	Netto vlottende schulden +					
	Overlopende passiva +	3.373.000	5.268.000	6.195.000	6.412.000	6.455.000
	Financiële vaste activa -	872.000	862.000	852.000	842.000	832.000
	Uitzettingen met looptijd korter dan 1 jaar -					
	Liquide middelen -					
	Overlopende activa -					
	Saldo =	13.830.000	14.778.000	14.631.000	13.900.000	13.129.000
	Totaal baten	23.866.000	24.806.000	24.667.000	25.176.000	25.482.000
	Netto schuldquote per 31 december	58%	60%	59%	55%	52%

* In deze berekening is rekening gehouden met een gelijkblijvend werkkapitaal

De netto schuldquote geeft aan of de gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. De signaleringswaarden vanuit het provinciaal toezicht zijn:

- Schuldquote onder de 90%: Minst risicovol
- Schuldquote tussen de 90% en 130%: Neutraal
- Schuldquote boven de 130%: Meest risicovol

De gemeente Terschelling heeft volgens deze cijfers dus ruim voldoende investeringsruimte.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen						
Hoe lager, hoe beter 		2021	2022	2023	2024	2025
	Vaste schulden	11.329.000	10.372.000	9.288.000	8.330.000	7.506.000
	Netto vlottende schulden					
	Overlopende passiva	3.373.000	5.268.000	6.195.000	6.412.000	6.455.000
	Financiële vaste activa					
	Uitzettingen met looptijd korter dan 1 jaar					
	Liquide middelen					
	Overlopende activa					
	Saldo	14.702.000	15.640.000	15.483.000	14.742.000	13.961.000
	Totaal baten	23.866.000	24.806.000	24.667.000	25.176.000	25.482.000
	Netto schuldquote	62%	63%	63%	59%	55%

* In deze berekening is rekening gehouden met een gelijkblijvend werkkapitaal

De genoemde criteria bij de netto schuldquote gelden ook voor dit kengetal.

Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio						
Hoe hoger, hoe beter 		2021	2022	2023	2024	2025
	Eigen vermogen	9.845.000	9.459.000	9.034.000	9.115.000	9.314.000
	Totaal vermogen	29.447.000	29.720.000	28.985.000	28.241.000	27.505.000
		33%	32%	31%	32%	34%

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen:

De signaleringswaarden vanuit het provinciaal toezicht zijn:

- Solvabiliteitsratio van 50% en hoger: Minst risicovol
- Solvabiliteitsratio tussen de 20% en 50%: Neutraal
- Solvabiliteitsratio van kleiner dan 20%: Meest risicovol

De solvabiliteitsratio van de gemeente Terschelling kan worden bestempeld als neutraal. Dit houdt in dat er risico's aanwezig zijn.

Hierbij moet wel worden opgemerkt dat in het totale vermogen een tweetal complexen zijn opgenomen die het totale vermogen sterk beïnvloeden, te weten het complex Dellewal en het complex Oude campus. De totale boekwaarde van beide complexen is circa € 5,2 mln. Indien deze complexen worden verkocht, ontstaat een geheel ander beeld van de solvabiliteitsratio.

Grondexploitaties

De boekwaarde van de voorraden gronden moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee.

Grondexploitatie						
Hoe lager, hoe beter 		2021	2022	2023	2024	2025
	NIEG (Niet In Exploitatie Genomen gronden)	-	-	-	-	-
	In Exploitatie Genomen gronden	2.483.000	2.483.000	2.483.000	2.483.000	2.483.000
	Totaal baten	23.866.000	24.806.000	24.667.000	25.176.000	25.482.000
		10%	10%	10%	10%	10%

De signaleringswaarden vanuit het provinciaal toezicht zijn:

- Grondexploitatie onder de 20%: Minst risicovol
- Grondexploitatie tussen de 20% en 35%: Neutraal
- Grondexploitatie boven de 35%: Meest risicovol

De grondexploitaties van de gemeente Terschelling kunnen derhalve als niet-risicovol worden aangemerkt.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije exploitatieruimte is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Structurele exploitatieruimte						
Hoe hoger, hoe beter 		2021	2022	2023	2024	2025
	Totaal structurele lasten	-23.402.000	-24.169.000	-24.238.000	-24.618.000	-24.790.000
	Totaal structurele baten	23.507.000	24.365.000	24.418.000	24.759.000	25.212.000
	Structurele toevoeging aan reserves	-	-	-	-	-
	Structurele onttrekking aan reserves	-	-	-	-	-
	Saldo	105.000	196.000	180.000	141.000	422.000
	Totaal baten	23.866.000	24.806.000	24.667.000	25.176.000	25.482.000
		0,4%	0,8%	0,7%	0,6%	1,7%

Gemeentelijke belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit						
Hoe lager, hoe beter 		2021	2022	2023	2024	2025
	OZB lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ waarde	349	370	389	409	432
	Rioolheffing voor gezin	176	176	176	176	176
	Afvalstoffenheffing voor gezin	211	216	220	224	229
	Eventuele heffingskorting	-	-	-	-	-
	Totale woonlasten voor gezin	736	762	786	810	838
	Landelijk gem. woonlasten meerpersoons huishouden	811	831	852	873	1.092
		91%	92%	92%	93%	77%

* Bij deze berekening is rekening gehouden met een gemiddelde lastenstijging van 2,5% (behalve op de OZB lasten en rioolheffing)

Dit kengetal laat de belastingdruk in de gemeente Terschelling ten opzichte van de landelijke belastingdruk zien.

De signaleringswaarden vanuit het provinciaal toezicht zijn:

- Belastingcapaciteit onder de 95%: Minst risicovol
- Belastingcapaciteit tussen de 95% en 105%: Neutraal
- Belastingcapaciteit boven de 105%: Meest risicovol

De belastingcapaciteit van de gemeente Terschelling kan als minst risicovol worden weergegeven. In de tabel is te zien dat de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden onder het landelijk gemiddelde zitten.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Terschelling heeft openbare ruimten en gebouwen in beheer en onderhoud. Voor veel activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig, bijvoorbeeld groen, wegen, riolering, haven en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan zijn bepalend voor het voorzieningen niveau.

Openbaar groen

Het onderhoud van de groenvoorziening is vastgelegd in een groenonderhoudsplan. De hoeveelheid groen per inwoner in beheer van de gemeente Terschelling bedraagt 43 m² per inwoner. In september 2015 heeft de Raad het groenbeleidsplan vastgesteld. Daarin wordt onderscheid gemaakt tussen de hoofdgroenstructuur, wijkgroenstructuur, buurtgroen en bijzondere objecten (de groene parels). Op dit moment wordt gewerkt aan een actualisatie van het groenbeleidsplan en een daaruit volgend groenbeheersplan.

Openbaar groen en (openlucht)recreatie						
In €		2021	2022	2023	2024	2025
	Eiland Griend	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
	Beheer en onderhoud openbaar groen	-157.000	-140.000	-140.000	-140.000	-140.000
	Onderhoud begraafplaatsen	-19.000	-19.000	-19.000	-19.000	-19.000
	Totaal openbaar groen en (openlucht)recreatie	-178.000	-161.000	-161.000	-161.000	-161.000

Beheer en onderhoud wegen

De gemeente Terschelling bezit ongeveer 600.000 m² aan verhardingen. Deze verhardingen moeten goed worden beheerd. In 1992 heeft de gemeenteraad besloten voor het onderhoudsniveau de normen van de Stichting C.R.O.W. voor rationeel wegbeheer toe te passen. Dit gebeurt door middel van een geautomatiseerd beheerprogramma waarin de inspecties van de wegen worden ingevoerd. Het wegenbeheersplan voor de komende jaren is onlangs geactualiseerd en de lasten zijn in de meerjarenbegroting opgenomen.

Beheer en onderhoud wegen						
In €		2021	2022	2023	2024	2025
	Specifieke kleine gebruiksgoederen	-13.000	-13.000	-13.000	-13.000	-13.000
	Specifieke verbruiksgoederen	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
	Uitbestede werkzaamheden	-544.000	-519.000	-519.000	-490.000	-490.000
	Onttrekking voorziening wegen, straten en pleinen	465.000	465.000	465.000	465.000	465.000
	Betaalde leges en rechten	-15.000	-16.000	-17.000	-18.000	-18.000
	Overige diensten	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
	Inkomensoverdrachten	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
	Dotatie voorziening ten laste van exploitatie	-465.000	-465.000	-465.000	-465.000	-465.000
	Afschrijvingen	-132.000	-124.000	-122.000	-116.000	-116.000
	Rente	-40.000	-37.000	-34.000	-31.000	-31.000
	Leges en andere rechten	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	Totaal beheer en onderhoud wegen, straten en pleinen	-750.000	-715.000	-711.000	-674.000	-674.000

Verloop onderhoudsvoorziening gemeentelijke gebouwen						
In €		2021	2022	2023	2024	2025
	Stand per 1 januari	550.000	511.000	403.000	367.000	359.000
	Af: onderhoud	-319.000	-340.000	-268.000	-240.000	-327.000
	Bij: Storting	280.000	232.000	232.000	232.000	232.000
	Stand per 31 december	511.000	403.000	367.000	359.000	264.000

Investeringsoverzicht wegen						
In €		2021	2022	2023	2024	2025
	Aanpassingen openbaar vervoer		173.000			
	Verkeersveiligheid Hoofdweg		300.000			
	Openbare verlichting	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
	Onderzoek parkeren West	70.000				
	Totaal beschikbaar gesteld krediet	145.000	548.000	75.000	75.000	75.000

De voorbereidingen voor de aanpak van de verkeersveiligheid Hoofdweg zijn opgestart en zal begin 2022 worden uitgevoerd.

Riolering

De gemeente draagt zorg voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater, het ontvangen van hemelwater en het voorkomen van overlast van grondwater als de burger dat zelf niet kan. Deze zorgplichten zijn afkomstig uit diverse wetten en zijn vertaald naar concrete maatregelen in het breed gemeentelijke rioleringsplan (cGRP). In augustus 2019 is het rioleringsbeheerplan 2020-2024 opgesteld waarin de gemeente inzicht geeft aan de invulling van deze zorgplicht. Het rioleringsbeheerplan is in februari 2020 behandeld in de raad.

Riolering						
In €		2021	2022	2023	2024	2025
	Specifieke kleine gebruiksgoederen	0	0	0	0	0
	Specifieke verbruiksgoederen	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
	Uitbestede werkzaamheden	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
	Betaalde leges en rechten	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
	Overige diensten	-40.000	-75.000	-75.000	-40.000	-40.000
	Inkomensoverdrachten	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
	Dotatie voorziening ten laste van exploitatie	0	0	0	0	0
	Afschrijvingen	-160.000	-165.000	-170.000	-177.000	-177.000
	Rente	-55.000	-53.000	-53.000	-53.000	-53.000
	Doorbelastingen	-285.000	-285.000	-285.000	-285.000	-285.000
	Leges en andere rechten	290.000	290.000	290.000	290.000	290.000
	Heffing rioolbelasting	570.000	570.000	570.000	570.000	570.000
	Totaal riolering	114.500	76.500	71.500	99.500	99.500

Verloop onderhoudsvoorziening riolering						
In €		2021	2022	2023	2024	2025
	Stand per 1 januari	862.000	836.000	757.000	667.000	608.000
	Onttrekkingen	-26.000	-79.000	-90.000	-59.000	-46.000
	Storting	0	0	0	0	0
	Stand per 31 december	836.000	757.000	667.000	608.000	562.000

Investeringsoverzicht riolering						
In €		2021	2022	2023	2024	2025
	vGRP2021	150.000				
	vGRP2022		150.000			
	vGRP2023			150.000		
	vGRP2024				150.000	
	vGRP2025					150.000
	Kolkenzuiger	175.000				
	Totaal beschikbaar gesteld krediet	325.000	150.000	150.000	150.000	150.000

Gebouwen

Het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is gebaseerd op het MOP (meerjarenonderhoudsplan). Het meerjarenonderhoudsplan is opgenomen in het gebouwenbeheerplan 2016 – 2020 en de voorziening is aangepast bij de vaststelling van het beleid 'toekomstbestendig vastgoed' in 2017. Er wordt gewerkt met een 25-jaars gemiddelde van het uit te voeren onderhoud voor de gebouwen die behoren tot de basisvoorziening.

In 2022 zal met name doorgedaan worden met het programma “Eigen huis op orde”, een onderdeel van het duurzaamheidsprogramma, waarmee het eigen gebouwenbezit in de loop van de jaren zal worden verduurzaamd.

Overzicht onderhoud gebouwen volgens planning						
In €		2021	2022	2023	2024	2025
	Musea	-14.000	-9.000	-12.000	-14.000	-41.000
	Sportgebouwen	-96.000	-123.000	-89.000	-104.000	-142.000
	Dorpshuizen	-17.000	-22.000	-50.000	-19.000	-32.000
	Gemeentehuis	-39.000	-85.000	-72.000	-49.000	-53.000
	Gemeentewerf	-19.000	-63.000	-14.000	-14.000	-14.000
	Binnenhavens	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
	Woningen	-25.000	-20.000	-23.000	-28.000	-33.000
	Overige gebouwen	-104.000	-13.000	-3.000	-7.000	-7.000
	Totaal onderhoud gebouwen	-319.000	-340.000	-268.000	-240.000	-327.000

Verloop onderhoudsvoorziening gemeentelijke gebouwen						
in €		2021	2022	2023	2024	2025
	Stand per 1 januari	550.000	511.000	403.000	367.000	359.000
	Af: onderhoud	-319.000	-340.000	-268.000	-240.000	-327.000
	Bij: Storting	280.000	232.000	232.000	232.000	232.000
	Stand per 31 december	511.000	403.000	367.000	359.000	264.000

Haven

Op 1 januari 2006 is de haven in eigendom en beheer overgenomen van het Rijk. De overdrachten van het Rijk naar de gemeente zijn begin 2020 definitief geregeld. Er is het afgelopen jaar voortvarend gewerkt aan het uitvoerings- programma Havenfront Terschelling, welke op 23 september 2020 is vastgesteld door de gemeenteraad. Dit programma is een integrale weerslag van alle plan- en workshopsresultaten van de afgelopen 2 jaar. Hierin zijn de disciplines havenlogistiek, nautica, hydraulica, verkeer, ecologie, economie, hoogwaterveiligheid, stedenbouw en landschapsarchitectuur bij elkaar gebracht.

Het project bevindt zich nu in de definitie- en ontwerpfase waarin onder andere voorontwerpen en een plan van aanpak met een businesscase worden opgesteld. Dit gebeurt met gerichte betrokkenheid van stakeholders, waaronder de inwoners van Terschelling, de gebruikers en het recreatieplatform én daarbij is er in het voortraject al veel bruikbare informatie uit eerdere sessies.

In de memo daterend van 13 januari 2021 is uw gemeenteraad verder geïnformeerd over de stand van zaken van het project. Daarnaast bent u door middel van informatiebijeenkomsten op de hoogte gehouden van de voortgang en eind september 2021 wordt een informatiepunt geopend.

Tot de realisatie van alle plannen genoemd in het uitvoeringsprogramma Havenfront Terschelling wordt de exploitatie van de haven op de huidige manier voortgezet. Hieronder volgt een financieel overzicht van de exploitatie van de haven:

Economische haven en watergangen						
In €		2021	2022	2023	2024	2025
	Salariskosten haven	-169.000	-173.000	-176.000	-180.000	-186.000
	Specifieke kleine gebruiksgoederen	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
	Specifieke verbruiksgoederen	-61.000	-61.000	-61.000	-61.000	-61.000
	Uitbestede werkzaamheden	-99.000	-265.000	-100.000	-270.000	-170.000
	Onderhoud onroerende zaken	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
	Onttrekking voorziening	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
	Verzekeringen	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
	Betaalde leges en rechten	-14.000	-14.000	-14.000	-14.000	-14.000
	Overige diensten	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
	Inkomensoverdrachten	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
	Uitvoering masterplan haven	-216.000	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
	Dotatie voorziening ten laste van exploitatie	-71.000	-71.000	-71.000	-71.000	-21.000
	Afschrijvingen	-33.000	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
	Rente	-59.000	-60.000	-59.000	-59.000	-59.000
	Verrekeningen	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
	Leges en andere rechten	260.000	265.000	270.000	275.000	275.000
	Totaal beheer binnenhavens en watergangen	-485.000	-737.000	-569.000	-738.000	-594.000

Verloop reserve havenbedrijf						
In €		2021	2022	2023	2024	2025
	Stand per 1 januari	4.078.000	4.198.000	4.149.000	4.272.000	4.259.000
	Onttrekking	-204.000	-383.000	-221.000	-367.000	-367.000
	Storting	324.000	334.000	344.000	354.000	364.000
	Stand per 31 december	4.198.000	4.149.000	4.272.000	4.259.000	4.256.000

Investeringsoverzicht beheer binnenhavens						
In €		2021	2022	2023	2024	2025
	De Kom: Nutsvoorzieningen	56.000				
	Totaal beschikbaar gesteld krediet	56.000	0	0	0	0

4.4 Financiering

Inleiding

Financiering betreft de wijze waarop de gemeente benodigde geldmiddelen aantrekt en (tijdelijke) overtollige geldmiddelen belegt. Treasury is het proces dat er op is gericht de financiering- en het kasstroommanagement (cashflow) te optimaliseren en te waarborgen dat voldaan wordt aan de verplichtingen richting schuldeisers. De uitvoering van treasury vindt plaats conform het door de raad vastgestelde treasurystatuut van 16 januari 2016. Deze financieringsparagraaf is samen met het treasurystatuut een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen en beheersen van de financieringsfunctie.

Wet FIDO

De Wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) geeft verplichte richtlijnen voor de bewaking en beheersing van renterisico's:

- Kasgeldlimiet: hoeveel geld mag de gemeente lenen voor een periode van maximaal één jaar
- Renterisiconorm: hoeveel geld mag de gemeente maximaal lenen voor een periode langer dan één jaar
- Schatkistbankieren: het verplicht onderbrengen van overtollige geldmiddelen bij het Rijk
- Financieringspositie.

Onder renterisico wordt verstaan de mate waarin het saldo van rentelasten en -baten verandert door wijzigingen in het rentepercentage voor zowel de korte als voor de lange financiering. Het is de bedoeling grote fluctuaties in de rentelasten, die mogelijk consequenties hebben voor de financiële positie, te vermijden.

Kasgeldlimiet

Juist voor korte financiering (tijdelijke liquiditeitstekorten voor lopende uitgaven opvangen) geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn. Fluctuaties in de korte rente hebben direct een relatief grote impact op de rentelasten. Door middel van de kasgeldlimiet wordt een grens gesteld aan de mogelijkheid om lopende uitgaven kort te financieren, en daarmee wordt dan het risico beperkt. De kasgeldlimiet wordt bepaald op basis van een door het Rijk vastgesteld percentage (8,5%) van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet 2020: 1.9 miljoen

Kasgeldlimiet 2021: 2,1 miljoen

Kasgeldlimiet 2022: 2.1 miljoen

Netto vlottende schuld				
in € 1.000		Netto vlottende schuld	Kasgeldlimiet	Ruimte (+) overschrijding (-)
	Q3 2020	1.000.000	2.100.000	1.100.000
	Q4 2020	1.000.000	2.100.000	1.100.000
	Q1 2021	1.000.000	2.100.000	1.100.000
	Q2 2021	1.000.000	2.100.000	1.100.000

Renterisiconorm

Lange financiering vormt een integraal onderdeel van het lange termijn investeringsbeleid. Renterisico's zijn van te voren in te schatten en daarmee goed beheersbaar. Dit kan worden bereikt door informatie over rente en leningen actueel en transparant te krijgen. Verder is het van groot belang om een spreiding van looptijden in de lening portefeuille te realiseren. Het renterisico uit hoofde van renteherzieningen en herfinancieringen van leningen wordt dan in voldoende mate beperkt.

Het volgende overzicht geeft inzicht in de samenstelling, grootte en rentegevoeligheid van de opgenomen geldleningen.

Leningportefeuille 2020						
in €		2021	2022	2023	2024	2025
	Stand per 1 januari	-12.286.000	-11.329.000	-10.246.000	-9.288.000	-8.397.000
	Reguliere aflossingen	3.457.000	958.000	958.000	958.000	891.000
	<i>Nieuwe leningen:</i>					
	Reguliere opname	-2.500.000				
	Wegens rente aanpassingen					
	Wegens herfinanciering					
	Stand per 31 december	-11.329.000	-10.372.000	-9.288.000	-8.330.000	-7.506.000
	Rentelast	111.000	100.000	87.000	78.000	69.000
	Gemiddelde rentevoet	-0,94%	-0,92%	-0,89%	-0,89%	-0,87%

De lening portefeuille bestaat uit een 9-tal leningen die allen een verschillende rentevaste periode hebben. In 2021 is de rente van 2 leningen herzien wat een rente voordeel met zich meebracht van respectievelijk 3,7% naar 0,30% en 4,6% naar 0,20%

In het volgende overzicht worden de risico's van renteherzieningen en herfinanciering van leningen afgezet tegen de risiconorm van de vaste schuld. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm in beginsel niet overschrijden.

Renterisiconorm						
in €		2021	2022	2023	2024	2025
	1. Begrotingstotaal	24.243.000	25.181.000	24.531.000	24.917.000	25.090.000
	2. Wettelijk percentage	20%	20%	20%	20%	20%
	3. Renterisiconorm (1 x 2)	4.848.600	5.036.200	4.906.200	4.983.400	5.018.000
	4. Renteherziening	111.000	100.000	87.000	78.000	69.000
	5. Aflossing	3.457.000	958.000	958.000	958.000	891.000
	6. Renterisico (4 + 5)	3.568.000	1.058.000	1.045.000	1.036.000	960.000
	7. Ruimte vs. Norm (3 - 6)	1.280.600	3.978.200	3.861.200	3.947.400	4.058.000

Schatkistbankieren

In 2014 is het verplichte schatkistbankieren ingevoerd voor decentrale overheden. Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden (liquide middelen) worden aangehouden in de Nederlandse schatkist.

Over deze tegoeden wordt een rente vergoed die gelijk is aan de rentes die de Nederlandse staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. Het drempelbedrag voor schatkistbankieren ligt voor onze gemeente op 0,75% van het begrotingstotaal, met een drempelbedrag van € 250.000.

Deelname aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden samen). Schatkistbankieren vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. Dit vertaalt zich in een lagere staatsschuld.

Financieringspositie

Bij de berekening van de financieringspositie wordt de boekwaarde van de vaste activa en voorraad gronden afgezet tegen de beschikbare financieringsmiddelen (reserves, voorzieningen en langlopende leningen).

Bij een financieringsoverschot zet de gemeente middelen weg, bij een financieringstekort heeft de gemeente onvoldoende eigen financieringsmiddelen waardoor de gemeente geld moet aantrekken bij de Bank Nederlandse Gemeenten. In de begroting 2022 wordt hiervoor een rentepercentage gehanteerd van 0%. In onderstaande tabel wordt het jaarlijks financieringstekort of -overschot berekend.

Financieringspositie 2021-2025						
In € per 1 januari		2021	2022	2023	2024	2025
	<i>Te financieren</i>					
	Lopende en voorgenomen investeringen	26.964.000	27.237.000	26.502.000	25.758.000	25.022.000
	Bouwgronden en panden in exploitatie	2.483.000	2.483.000	2.483.000	2.483.000	2.483.000
	Totale boekwaarde	29.447.000	29.720.000	28.985.000	28.241.000	27.505.000
	<i>Financieringsmiddelen</i>					
	Stand van de reserves	9.845.000	9.459.000	9.034.000	9.115.000	9.314.000
	Stand van de voorzieningen	4.900.000	4.621.000	4.468.000	4.384.000	4.230.000
	Stand lang vreemd vermogen	11.329.000	10.372.000	9.288.000	8.330.000	7.506.000
	Totaal vermogen	26.074.000	24.452.000	22.790.000	21.829.000	21.050.000
	Financieringsoverschot/- tekort	-3.373.000	-5.268.000	-6.195.000	-6.412.000	-6.455.000

4.5 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering heeft als reikwijdte de gemeentelijke organisatie, niet alleen de ambtelijke organisatie, maar ook de 'bestuurlijke' organisatie. De burger verwacht van de gemeente dat de gelden rechtmatig, doelmatig en doeltreffend besteed worden en dat de gemeente een betrouwbare partner voor de burgers is en transparant is. Deze verwachtingen zijn tevens criteria voor de bedrijfsvoering.

COVID-19 en bedrijfsvoering

Hybride werken.. een term die in 2021 trending werd als gevolg van de COVID-19 pandemie. Het einde van de COVID-19 maatregelen lijkt langzaam in zicht te komen. Thuiswerken is nog de maatstaf maar ook dat zal deels gaan veranderen. Terug naar hoe het was vóór de pandemie zal niet meer gaan gebeuren. Het hybride werken, dus een combinatie van thuis en op kantoor werken, gaat nu verder in ontwikkeling en zal de standaard worden. Ook voor het werken bij de gemeente Terschelling. De eerder ingezette werkwijze BALANS maakt dat de gemeente Terschelling al een geruim aantal jaren de mogelijkheid kent voor medewerkers om thuis te werken. En het afgelopen jaar zijn alle werkplekken conform de wensen van medewerkers, in combinatie met het beschikbaar stellen van ICT voorzieningen, verder geschikt gemaakt voor het hybride werken. Het hybride werken, in combinatie met de gesprekkencyclus waarin resultaatafspraken worden gemaakt en het werken met netto uren, geven een solide basis voor medewerkers om werk en privé beter te combineren. Daarbij heeft de organisatie goed inzicht in de in te zetten uren, de planningen van medewerkers en de gemaakte resultaatafspraken. Uiteraard heeft de COVID-19 pandemie nog steeds invloed op de gestelde prioriteiten binnen de organisatie en de werkwijze. Zo is er meer dan ooit nadruk komen te liggen op communicatie en Openbare Orde en Veiligheid. Dit heeft gemaakt dat er formatieve aanpassingen zijn gedaan om beter in te kunnen spelen op de 'nieuwe' dagelijkse gang van zaken. Ook het volgen van opleidingen en trainingen heeft een metamorfose ondergaan als gevolg van de pandemie. Eind 2021 is gestart met een pilot voor een online trainingsplatform waar alle medewerkers van de gemeente Terschelling toegang toe hebben en waaraan eigen trainingen kunnen worden toegevoegd. Dit krijgt in 2022 een vervolg waardoor medewerkers zonder reistijd vanaf hun eigen hybride werkplek op de organisatie toegespitste trainingen kunnen volgen. Alle medewerkers moeten digitaal kunnen werken en bereikbaar zijn, dus óók de medewerkers die in de buitendienst werken of op een andere locatie zoals de musea. Een toename in de ICT kosten is hierdoor de komende jaren te verwachten.

Ook betekenen de COVID-19 maatregelen dat er het een en ander voor de burger is gewijzigd met betrekking tot de bedrijfsvoering en wat het nieuwe normaal zal worden. Het gemeentehuis is nu alleen nog op afspraak geopend en ambtenaren zijn op afspraak beschikbaar. Persoonlijke overleggen gebeuren veelal via de digitale weg. Bijkomstig voordeel is dat door het verminderen van het aantal reisbewegingen het milieu flink baat heeft en de gemeente op die manier bijdraagt aan een duurzame samenleving. Daarbij betekent het werken op afspraak dat een burger niet geconfronteerd wordt met wachttijden of het al dan niet beschikbaar zijn van een medewerker op het gewenste moment.

Organisatiestructuur

Door voortdurende wijzigingen in onze externe omgeving en door scherp te zijn op trends en ontwikkelingen worden permanent kleine aanpassingen gedaan aan de organisatie. Hierdoor is de gemeente een modern en zelfstandig werkgever met een uitstekend pakket aan arbeidsvoorwaarden. Zo zal eind 2021/begin 2022 een onderzoek naar een moderne toekomstbestendige publieksdienstverlening uitgevoerd worden. Daarbij wil de gemeente Terschelling voor een periode van 10 jaar pro-actief op de ontwikkelingen op het vlak van publieke dienstverlening voorbereid zijn, met een tevreden klant als gevolg. Het uitvoeren van dergelijke onderzoeken is geen uitzondering meer of een eenmalige acquisitie. Om het hoofd te kunnen blijven bieden aan de steeds sneller veranderende maatschappij, in een

vergrijzende samenleving, is het actueel houden van de dienstverlening en het zijn van een uitmuntend werkgever noodzaak om zelfstandig te kunnen blijven.

Inhuur van personeel van derden

Op het moment van schrijven van dit stuk is bekend dat het aantal vacatures in Nederland voor het eerst groter is dan het aantal werklozen. Het aas om de juiste vissen uit de vijver te kunnen blijven vangen wordt daarmee belangrijker dan ooit tevoren. De gemeente Terschelling is klein en moet concurreren tegen een aanbod van veel hogere salarissen en dure arbeidsvoorwaarden bij andere gemeenten en commerciële partijen. Een vaak op voorhand verloren strijd. Zeker voor een gemeente als Terschelling, waarbij het wonen en werken op een eiland niet meer als een voordeel uitpakt. Huisvestingsmogelijkheden zijn zeer beperkt en kostbaar, reistijd is belastend. Een ding die de COVID-pandemie echter geleerd heeft is dat het op afstand werken uitstekend te doen is, óók op Terschelling. Het vergt soms nog wel wat aanpassingsvermogen en een verandering van mindset. Zoals het was vóór de pandemie gaat het in de toekomst niet meer worden. De wereld wordt heel snel digitaal. En dat biedt dus op het vlak van vinden van geschikte medewerkers een iets grotere kans.

Voordat tot inhuur wordt overgegaan, wordt afgewogen of eigen personeel ingezet kan worden door middel van:

- overwerk, tijdelijke urenuitbreiding
- taakroulatie
- uitbreiding via tijdelijk dienstverband/tijdelijke urenuitbreiding
- regionale samenwerkingsvormen (andere eilanden/samenwerkingsverbanden)
- opleidingen/trainee

Als dit niet tot de mogelijkheden behoort, dan wordt een oplossing gezocht in het inhuren van personeel van derden. Personeel van derden kan worden ingehuurd voor nog niet ingevulde vacatures, ter vervanging van langdurig zieken of vanuit het oogpunt van strategische organisatieontwikkeling. Deze kosten worden enerzijds gedekt uit beschikbare vacatureruimte, anderzijds is er een budget beschikbaar voor inhuur ter dekking van de kosten bij vervanging bij ziekte, knelpunten of de inzet van werkervaringsplaatsen.

De arbeidsmarkt-vijver, waar nog een enkele vis in spartelt en waar alle hengels van Nederland in hangen, maakt dat zich ook nog een ander probleem voor doet met betrekking tot inhuur en/of payroll. De theorie met betrekking tot inkoop- en aanbesteding strookt soms niet met de praktijk én de zorg voor medewerkers. Hierover speelt al enige tijd een discussie over de rechtmatigheid. In de afgelopen jaren is, als er een besluit werd genomen om extra inzet aan te trekken, per situatie een aantal voorwaarden van aanbieders vergeleken (meervoudig onderhandse aanbesteding). Daarbij werd ook bekeken welke organisatie, ingeval van payroll, nagenoeg dezelfde arbeidsvoorwaarden kon bieden als de gemeente Terschelling zelf heeft. Dit laatste schrijft de wet vanuit de voorwaarden van flexibiliteit en zekerheid ook voor. Daarbij komt dat het vinden van medewerkers in een arbeidsmarkt die danig onder druk staat én de situatie waarbij mensen vaak voor meerdere dagen naar het eiland moesten komen, geen sinecure is. Vaak is het dan ook geen kwestie van een keuze uit meerdere geschikte kandidaten, maar een kwestie of een kandidaat geschikt te maken is voor het werk dat er ligt. En soms lukt het deze mensen zelf te vinden en soms kan een bureau een kandidaat aandragen. Aan het bureau die een kandidaat levert of het bureau waar een kandidaat op een payrollconstructie wordt ondergebracht wordt, naast het salaris dat de gemeente Terschelling bij een vaste arbeidsovereenkomst ook zou betalen, uiteraard een fee betaald voor bureaunkosten, dekking van ziektekosten, WW-rechten en verzekeringen e.d. De kandidaten zijn dan ook in dienst bij deze werkgever en worden gedetacheerd bij of ingehuurd door de gemeente Terschelling. Dit beperkt ook de risico's voor de gemeente zelf op het gebied van ziekte, arbeidsongeschiktheid en wachtgeld.

Alle genomen maatregelen ten spijt en alle praktische moeilijkheden die het werven van nieuwe medewerkers of specialistische inhuur met zich mee brengt, is de conclusie toch dat het Europees aanbesteden van inhuur verplicht is. Dat het Europees aanbesteden ook een negatieve keerzijde kan hebben, zoals het stijgen van de tarieven van inhuur, het nihil invloed hebben op de kwaliteit van kandidaten, negatieve rechtspositionele verschillen of extra administratieve lasten als blijkt dat een bureau geen kandidaten kan leveren, zal in acht genomen moeten worden.

Weppers, talenten en junioren!

De komende 10 jaar stroomt ca. 40% van de medewerkers uit vanwege de leeftijd. De hoge prioriteit die ook vanuit maatschappelijk oogpunt aan de dienstverlening door de gemeente wordt gesteld leidt tot een grotere behoefte aan hoger opgeleiden. Inzetten op talentontwikkeling staat dus hoog op de agenda. Want als de geschikte kandidaat niet te vinden is, dan is het geschikt maken van een kandidaat het alternatief. Voor de gemeente Terschelling heeft het aantrekken van weppers, trainees en junior medewerkers een tweeledig doel. Naast een tijdsinvestering met betrekking tot de begeleiding levert het inzetten van een deze doelgroep uiteraard ook extra handen op die een bijdrage leveren aan de te behalen resultaten. Daarnaast maakt het dat op deze manier ook vers bloed in de organisatie stroomt. De frisse blik die de doelgroep mee brengt in een organisatie die zich kenmerkt door geringe interne- en externe mobiliteit is een leuk en mooi effect. Door het hybride werken vraagt de begeleiding van deze doelgroep nieuwe input. Het bieden van een goed online onboarding beleid, op maat geschreven trainingen via een online platform en nieuwe manieren van binding aan een organisatie die hybride werkt, vraagt het komende jaar veel aandacht.

4.6 Verbonden partijen

In deze paragraaf wordt de beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente bij verbonden partijen omschreven. De definitie van een verbonden partij is volgens het BBV:

“Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente bestuurlijk en financieel belang heeft”

Bestuurlijk belang wil zeggen dat de gemeente zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur of uit hoofde van stemrecht, heeft bij de verbonden partij. Het financieel belang bestaat hoofdzakelijk uit het beschikbaar stellen van middelen, welke in het geval van faillissement van de partij verloren gaan. Daarnaast kan het ook zo zijn dat de gemeente aansprakelijk is wanneer de verbonden partij haar verplichtingen niet kan nakomen.

De gemeente Terschelling wil als eilandgemeenschap over de eigen toekomst gaan. Met het oog op behoud van de gemeentelijke zelfstandigheid moet de gemeente in ieder geval financieel gezond zijn, publiekstaken adequaat uitvoeren en een goede basisdienstverlening in stand houden. Samen met de Waddeneilanden wil de gemeente aan duurzame oplossingen werken, waarbij ook nadrukkelijk andere gemeenten en organisaties in beeld zijn. Verbonden partijen zijn de andere organisaties die in beeld zijn om aan goede oplossingen te werken.

De gemeente Terschelling kent acht publiekrechtelijke verbonden partijen en negen privaatrechtelijke verbonden partijen. Hieronder wordt per verbonden partij kort het doel, de bijdrage aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen en de eventuele relevante ontwikkelingen beschreven. Aan het eind van de paragraaf is een tabel opgenomen met de (minimale) financiële gegevens. Deze financiële gegevens bestaan zoveel mogelijk uit de gepubliceerde verwachte cijfers over 2020. In enkele gevallen kon er door het ontbreken van de cijfers niets worden ingevuld. Op deze plaatsen zijn de cijfers over het jaar 2019 ingevuld.

Overzicht verbonden partijen	
	Bestuurlijk vertegenwoordiger
Publiekrechtelijk verbonden partijen, de gemeenschappelijke regeling	
Sociale Dienst Noard West Fryslân	wethouder J. Hoekstra
Centrumregeling Sociaal Domein Fryslân	wethouder J. Hoekstra
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	wethouder S. Haringa
Veiligheidsregio Fryslân	burgemeester C.M. van de Pol
Gemeenschappelijke regeling Fryslân-West (100% belang van NV Empatec)	wethouder J. Hoekstra
Gemeenschappelijke regeling De Waddeneilanden	burgemeester C.M. van de Pol
"Welstandszorg Hûs en Hiem"	wethouder S. Haringa
Privaatrechtelijk verbonden partijen	
N.V. Afvalsturing Friesland (Omrin)	burgemeester C.M. van de Pol
N.V. Fryslân Miljeu Noardwest	burgemeester C.M. van de Pol
N.V. Gemeenschappelijke Kredietbank Friesland (Stichting Kredietbank Nederland)	burgemeester C.M. van de Pol
Stichting Openbare Verlichting Fryslân	wethouder S. Haringa
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	burgemeester C.M. van de Pol
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	burgemeester C.M. van de Pol
Vereniging van Friese Gemeenten, tevens afdeling van de VNG	burgemeester C.M. van de Pol
Stichting Passantenhaven Terschelling	wethouder J. Hoekstra
Stichting Beheer Schoolgebouwen Terschelling	adj-dir W.R.H. van Schoonhoven

Publiekrechtelijke verbonden partijen

Dienst Sociale zaken en Werkgelegenheid NoardWest Fryslân

De Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân voert voor de gemeente Terschelling de taken uit op het gebied van sociale zekerheid, maatschappelijke zorg en gesubsidieerde arbeid.

Gedurende 2020 is de Dienst omgevormd naar een bedrijfsorganisatie welke per 1 januari 2021 een feit is. De formele sturing en besluitvorming over beleid in het sociaal domein verschuift van het bestuur van de Dienst naar de colleges en raden van de gemeenten. Medewerkers van de Dienst en gemeenten hebben in project Omvorming hard gewerkt om de overgang op 1 januari 2021 zo soepel mogelijk te laten verlopen. De dienstverlening van de Dienst aan inwoners, gemeenten, gebiedsteams en overige partners blijft hetzelfde. Er veranderen wel een aantal bestuurlijke zaken:

- Besluiten over beleid en begroting voor het sociaal domein worden niet meer door het bestuur van de Dienst, maar door de colleges en raden van Harlingen, Terschelling, Vlieland en Waadhoeke genomen. Daarom zijn er in 2021 geen openbare bestuursvergaderingen van de Dienst meer.
- Begroting en bestedingen Wmo en Jeugdwet zijn per 2021 onderdeel van gemeentelijke begrotingen van Harlingen, Terschelling, Vlieland en Waadhoeke. Ook een deel van het armoedebeleid valt onder gemeentelijke verantwoordelijkheid. Er wordt nog onderzocht of de begroting voor de Participatiewet en enkele aanverwante (minima)regelingen onderdeel blijven van de begroting van de Dienst, of ook overgaat naar de gemeentelijke begrotingen.

Centrumregeling Sociaal Domein Friesland

De centrumregeling sociaal domein Friesland doet de professionele inkoop en beleidsvoorbereiding van een aantal taken op het gebied van WMO, Jeugdwet en participatiewet voor de gezamenlijke Friese gemeenten. Door middel van deze regeling kunnen deze taken doelmatig en hoogwaardig georganiseerd worden. Er is geen financieel belang van de gemeente Terschelling in deze regeling.

Gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

De gemeenschappelijk regeling FUMO is opgezet met als doel een goede uitvoering van de uitbestede taken op het gebied van milieu- en omgevingswet. Het financieel belang van de gemeente Terschelling in deze gemeenschappelijke regeling is fors en dit geldt dan ook als een risico. Op dit moment is de gemeente Terschelling de enige gemeente die haar BRIKS-taken bij de FUMO heeft ondergebracht. De kosten voor de uitvoering van deze taken zijn in de afgelopen jaren flink toegenomen. Op dit moment wordt de uitbesteding van de BRIKS-taken aan de FUMO geëvalueerd.

In het eerste kwartaal van 2021 is bureau Seinstra&Partners ingeschakeld om ondersteuning te bieden in het verder vormgeven van de toekomstige uitvoering van BRIKS-taken. Onder hun deskundige begeleiding wordt gezocht naar de beste oplossing voor de BRIKS-taken, zelf doen, een poolmodel met de gemeente Harlingen inrichten of bij de FUMO blijven. De discussie rond de frictiekosten nadert de eindstreep tijdens het AB van de FUMO op 1 april 2021.

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân

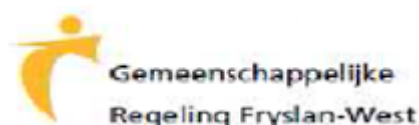
De Veiligheidsregio Fryslân behartigt de belangen van de volgende terreinen:

- publieke gezondheidszorg
- brandweertzorg
- geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen
- rampenbestrijding en crisisbeheersing

Hierbij wordt de multidisciplinaire samenwerking en coördinatie in de uitvoering van rampenbestrijding en crisisbeheersing bevorderd. Daarnaast wordt er een gemeenschappelijke meldkamer beheert en in stand gehouden.

De burgemeester van de gemeente Terschelling neemt hierbij deel in het algemeen bestuur van de regio. Het bestuurlijk belang bestaat uit het waarborgen van de (brand- en gezondheid) veiligheid en een adequate rampen organisatie.

Gemeenschappelijke regeling Fryslân-West (Empatec)

De gemeenschappelijke regeling Fryslân-West (dochter van N.V. Empatec) is gevestigd in Sneek en heeft als doel het ontwikkelen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar waardevolle medewerkers. De gemeenschappelijke regeling voert voor de gemeente Terschelling de Sociale Werkvoorziening (Wsw) uit en is de uitvoerende organisatie als het gaat om re-integratietrajecten. In 2021 zal de gemeente Terschelling uitreden uit deze GR.

Gemeenschappelijke regeling De Waddeneilanden

De gemeenschappelijke regeling de Waddeneilanden is er om de gemeenschappelijke belangen van de Waddeneilanden te behartigen. Gemeenschappelijke standpunten van de deelnemende gemeenten kunnen hiermee sterker worden uitgedragen zodat er meer invloed uitgeoefend kan worden op instanties en andere overheden. Daarnaast worden taken gezamenlijk opgepakt waardoor er kostenefficiëntie ontstaat en een gemeenschappelijk beleidskader. Het algemeen bestuur van de GR de Waddeneilanden bestaat in 2020 uit de colleges van alle deelnemende gemeenten.

Gemeenschappelijke regeling “Welstandszorg Hûs en Hiem”

Deze gemeenschappelijke regeling behartigt de belangen op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân. Het financiële belang van deze regeling is afhankelijk van de werkzaamheden/opdrachten die in opdracht van de gemeente worden uitgevoerd. De kosten worden hierbij doorbelast aan de aanvragers van vergunningen.

Gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam Afvalverwijdering Friesland (OLAF)

De gemeenschappelijke regeling “OLAF” zorgde er tot 1995 voor dat milieu en reinigingstaken verantwoord werden uitgevoerd. Op dit moment is de gemeenschappelijke regeling “slapende”. De rechten, plichten en activiteiten van “OLAF” zijn in 1995 overgegaan naar Afvalsturing Friesland NV.

Privaatrechtelijke verbonden partijen

N.V. Afvalsturing Friesland (Omrin) en N.V. Fryslân Miljeu Noardwest

Omrin is inzamelaar en verwerker van afval. Zij dragen zorg voor het voorkomen, verwijderen, bewerken en verwerken van het Friese afval conform de voorgeschreven milieudoelstellingen tegen zo laag mogelijk kosten. Het bestuurlijk belang bestaat uit een stemrecht naar rato van het aandelenbezit. Het aandelenbezit van de gemeente Terschelling bedraagt 1,5%.

N.V. Gemeenschappelijke regeling Kredietbank Friesland

De Kredietbank Friesland maakt het mogelijk dat er financiële dienstverlening kan worden verleend aan personen die om wat voor reden dan ook niet bij een reguliere bankinstelling terecht kunnen. Het stemrecht in deze verbonden partij wordt bepaald naar rato van de kapitaalverstrekking.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

De BNG bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

De VNG staat de gemeenten bij met de vervulling van hun bestuurstaken. De VNG helpt haar leden met het maken van afspraken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten inzake arbeidsvoorwaarden van personeel in de sector gemeenten aan te gaan met werknemersorganisaties. Daarnaast behartigt zij de belangen van haar leden die samenhangen met de uitgevoerde bestuurs- en beheerstaken. De leden van de VNG hebben een stemrecht naar een veelvoud van 1000 inwoners per gemeente.

Vereniging van Friese Gemeenten, tevens afdeling van de VNG

De Vereniging van Friese Gemeenten (VFG) is de vereniging van de Friese gemeenten, waarbinnen gemeentebestuurders en raadsleden elkaar ontmoeten en kennis delen. De VFG is op landelijk niveau voor de VNG een provinciale partner in het delen van kennis, het ophalen van vragen en het afstemmen van standpunten. De VFG speelt daarom ook een actieve rol als het gaat om signaleren en doorgeven van relevante kennis voor de leden.

Stichting Openbare Verlichting Fryslân

De Stichting Openbare Verlichting Fryslân draagt zorg voor het in stand houden en onderhouden van de openbare verlichting op het eiland. Daarnaast koopt de stichting collectief energie in via een samenwerkingsverband.

Stichting passantenhaven Terschelling

Stichting passantenhaven Terschelling beheert en exploiteert de passantenhaven aan de Dellewal op Terschelling. De stichting zorgt ervoor dat alle benodigde voorzieningen optimaal zijn zodat de veiligheid kan worden gegarandeerd voor de gebruikers van de passantenhaven. Samen met de watersportvereniging "Het Wakend Oog" zorgt de gemeente ervoor dat de stichting haar taken kan blijven voortzetten. Wethouder Hoekstra maakt deel uit van het bestuur van deze stichting.

Stichting beheer Schoolgebouwen

Deze stichting beheert de "Brede school" op West-Terschelling. Het bestuur wordt gevormd door een directielid van de gemeente en de directieleden van beide schoolbesturen.

Financiële gegevens verbonden partijen

Financiële gegevens verbonden partijen											
Verbonden partij	Indeling risico	Aandeel gemeente Terschelling	Eigen vermogen 31-12-2019	Eigen vermogen 31-12-2020	Vreemd vermogen 31-12-2019	Vreemd vermogen 31-12-2020	Resultaat 2018	Begroot Resultaat 2019	Begroot Resultaat 2020	Bijdrage 2019	Bijdrage 2020
<i>* in € 1.000</i>											
Publiekrechtelijke verbonden partijen											
Sociale dienst Noard West Fryslân	Hoog		655	655	5.121	5.072	-	-	-	2.199	2.335
Centrumregeling Sociaal Domein Fryslân	Hoog		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Fryske Utfjeringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	Hoog		527	854	3.100	3.100	448	-	-167	661	693
Veiligheidsregio Fryslân	Gemiddeld		4.093	3.558	66.522	68.347	1.874	-	-	700	735
Gemeenschappelijke regeling Fryslân-West	Gemiddeld		4.538	n.n.b.	-	n.n.b.	-	-	-	198	n.n.b.
Gemeenschappelijke regeling de Waddeneilanden	Gemiddeld						-	-	-	205.995	194.018
"Welstandszorg Hûs en Hiem"	Gemiddeld		322*	324*	120*	82*	2	7	-	afhankelijk van opdrachten	
Privaatrechtelijke verbonden partijen											
N.V. Afsalsturing Friesland (Omrin)	Gemiddeld	1,5%	8.414*	8.286*	16.234*	17.225*	2.027	6.536		naar rato	
B.V. Fryslân Miljeu Noardwest	Gemiddeld	2%	3.814*	3.564*	8.100*	8.514*	389	139	n.n.b.	naar rato	
N.V. Gemeenschappelijke Kredietbank Friesland	Laag		2.392**	2.371**	35.692**	42.801**					
Stichting Openbare Verlichting Fryslân	Laag		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	8	8
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Laag	0,006%	4.991.000*	4.887.000*	132.518.000*	144.802.000*	337.000	163.000	n.n.b.	n.v.t.	n.v.t.
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Laag		61.975*	64.627*	76.374*	86.221*	-879	-1.710	n.n.b.	10	10
Vereniging van Friese Gemeenten (afdeling VNG)	Laag		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	2	2
Stichting Passantenhaven Terschelling	Laag		3487**	3468**	65**	244**	11155**	n.n.b.	n.n.b.	-	-
Stichting Beheer Schoolgebouwen Terschelling	Laag		n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	25	25

* Meest recente cijfers zijn van 2018/2019

** Meest recente cijfers zijn van 2017/2018

4.7 Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf worden de bouwgrondexploitaties beschreven.

Grondexploitatie is een middel om uitvoering te geven aan andere gemeentelijke beleidsdoeleinden, zoals doelen op het gebied van wonen, werken, welzijn, infrastructuur, recreatie, milieu en landschapsontwikkeling. Deze doelen kan de gemeente onder meer bereiken door aankoop, exploitatie en uitgifte van gronden of het verlenen van medewerking aan ontwikkeling van plannen door private personen, bedrijven en instellingen.

Daarbij gelden de volgende uitgangspunten;

- het bereiken van maatschappelijke en bestuurlijke doelstellingen,
- winst en risico,
- praktische uitvoerbaarheid.

Reserves

Grondbeleid gaat gepaard met financiële kansen en risico's. De gemeente heeft geen afzonderlijke reserve grondexploitatie. Als bekend is dat een complex een negatief resultaat krijgt, dan dient volgens de financiële voorschriften een voorziening te worden gevormd om het tekort af te dekken.

Actuele prognoses onderhanden werk

Verloop boekwaarde onderhanden werk						
in €	Boekwaarde	Verwachte	Boekwaarde	Boekwaarde	Boekwaarde	Boekwaarde
	1-1-2021	mutaties	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025
Dellewal	2.217.000	-	2.217.000	2.217.000	2.217.000	2.217.000
KLU locatie	266.000	-	266.000	266.000	266.000	266.000
Totaal	2.483.000	-	2.483.000	2.483.000	2.483.000	2.483.000

Locatie Dellewal

In de zomer van 2021 zijn voorbereidingen getroffen voor het uitschrijven van een prijsvraag voor de Dellewal-locatie. De verwachting is dat dit in het voorjaar 2022 gereed zal zijn. Wij verwachten minimaal een nihil-resultaat op deze grondexploitatie.

KLU Locatie

Het bestemmingsplan voor deze locatie is vastgesteld in 2020 en in 2021 zal WoonFriesland deze locatie overnemen voor woningbouw. Het verwachte resultaat op deze grondexploitatie is nihil.

4.8 Geprognosticeerde balans

Een geprognosticeerde balans met meerjarig inzicht geeft de raad een beeld van de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte.

Activa					
in €	1-1-2022	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Vaste activa					
Materiële vaste activa	26.092.000	26.375.000	25.650.000	24.916.000	24.190.000
Financiële vaste activa	872.000	862.000	852.000	842.000	832.000
<i>Totale vaste activa</i>	<i>26.964.000</i>	<i>27.237.000</i>	<i>26.502.000</i>	<i>25.758.000</i>	<i>25.022.000</i>
Vlottende activa					
Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	2.483.000	2.483.000	2.483.000	2.483.000	2.483.000
<i>Totaal vlottende activa</i>	<i>2.483.000</i>	<i>2.483.000</i>	<i>2.483.000</i>	<i>2.483.000</i>	<i>2.483.000</i>
Totaal	29.447.000	29.720.000	28.985.000	28.241.000	27.505.000
Passiva					
in €	1-1-2022	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Eigen vermogen					
Algemene reserves	3.847.000	4.157.000	3.771.000	3.346.000	3.427.000
Bestemmingsreserves	5.688.000	5.688.000	5.688.000	5.688.000	5.688.000
Resultaten begroting	310.000	-386.000	-425.000	81.000	199.000
<i>Totaal eigen vermogen</i>	<i>9.845.000</i>	<i>9.459.000</i>	<i>9.034.000</i>	<i>9.115.000</i>	<i>9.314.000</i>
Voorzieningen					
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.758.000	1.731.000	1.704.000	1.687.000	1.674.000
Onderhoudsvoorzieningen	1.892.000	1.640.000	1.514.000	1.447.000	1.306.000
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	1.250.000	1.250.000	1.250.000	1.250.000	1.250.000
<i>Totaal voorzieningen</i>	<i>4.900.000</i>	<i>4.621.000</i>	<i>4.468.000</i>	<i>4.384.000</i>	<i>4.230.000</i>
Langlopende geldleningen					
Vaste schulden	11.329.000	10.372.000	9.288.000	8.330.000	7.506.000
Financieringsstekort - Overschot	3.373.000	5.268.000	6.195.000	6.412.000	6.455.000
<i>Totaal langlopende geldleningen</i>	<i>14.702.000</i>	<i>15.640.000</i>	<i>15.483.000</i>	<i>14.742.000</i>	<i>13.961.000</i>
Totaal	29.447.000	29.720.000	28.985.000	28.241.000	27.505.000

* in bovenstaande opstellingen is gerekend met een gelijkblijvend saldo van de vlottende activa.

4.9 Personele lasten

In de tabel is opgenomen op welke wijze de personeelskosten zijn verdeeld over de verschillende programma's

Verdeling personele lasten				
Afdeling	Budget	Programma	Taakveld	Kostenplaats
Raad	184.000	0	0.1	611011 - gemeenteraad en raadscommissie
Griffier	102.000	0	0.1	611021 - griffiefunctie
B&W	283.000	0	0.1	611101 - college van B&W
Subtotaal	569.000			
Directie	256.000	0	0.4	611301 - salariskosten ambtelijke organisatie
Teamleiders	277.000	0	0.4	611301 - salariskosten ambtelijke organisatie
Staf	1.062.000	0	0.4	611301 - salariskosten ambtelijke organisatie
OR	17.000	0	0.4	611301 - salariskosten ambtelijke organisatie
Ondersteuning	597.000	0	0.4	611301 - salariskosten ambtelijke organisatie
Beleid en regie	750.000	0	0.4	611301 - salariskosten ambtelijke organisatie
Publiek	663.000	0	0.4	611301 - salariskosten ambtelijke organisatie
BABS	9.000	0	0.2	613402 - burgerlijke stand
Techniek	286.000	0	0.4	611301 - salariskosten ambtelijke organisatie
Buitendienst	577.000	0	0.4	611301 - salariskosten ambtelijke organisatie
Haven	176.000	2	2.4	633031 - beheer binnenhavens
CNL	48.000	5	5.4	618500 - exploitatie CNL
Beh Huys	202.000	5	5.4	618600 - museum 't Behouden Huys
Eilandteam	282.000	6	6.1	674645 - Eilandteam en overige middelen
Buitendienst	124.000	6	6.7	674200 - Participatie/Sociale Werkvoorziening
Subtotaal	5.326.000			
Totaal	5.895.000			

De loonkosten van de teams Staf, Ondersteuning, Beleid en Regie, Publiek, Techniek en de Buitendienst kunnen verder onderverdeeld worden naar verschillende programma's:

Verdeling salariskosten team Staf			
Kostenplaats	Bedrag	Programma	Taakveld
611301 - Salariskosten ambtelijke organisatie - Overhead	€ 691.000	0	0.4
612032 - Afhandeling van bezwaar en beroep voortvloeiend uit het primaire proces	€ 206.000	8	8.1
614001 - Openbare orde en veiligheid	€ 165.000	1	1.2
Totaal	€ 1.062.000		

Verdeling salariskosten team Ondersteuning			
Kostenplaats	Bedrag	Programma	Taakveld
611301 - Salariskosten ambtelijke organisatie - Overhead	€ 223.000	0	0.4
6xxxxx - diverse programma's	€ 200.000	X	X
612091 - Belastingen	€ 174.000	0	0.61
Totaal	€ 597.000		

Verdeling salariskosten team Beleid en Regie			
Kostenplaats	Bedrag	Programma	Taakveld
611301 - Salariskosten ambtelijke organisatie - Overhead	€ 38.000	0	0.4
618401 - Bevordering toerisme	€ 102.000	3	3.4
674645 - Sociaal Domein	€ 162.000	6	6.1
616101 - Ruimtelijke Ordening	€ 311.000	8	8.1
617301 - Volkshuisvesting	€ 137.000	8	8.3
Totaal	€ 750.000		

Verdeling salariskosten team Publiek			
Kostenplaats	Bedrag	Programma	Taakveld
614710 - APV en uitvoering bijzondere wetten	€ 197.000	1	1.2
613401 - Burgerzaken	€ 304.000	0	0.2
612048 - Documentaire informatie voorziening (DIV) - Overhead	€ 146.000	0	0.4
674645 - Sociaal Domein	€ 16.000	6	6.1
Totaal	€ 663.000		

Verdeling salariskosten team Techniek en Buitendienst			
Kostenplaats	Bedrag	Programma	Taakveld
611301 - Salariskosten ambtelijke organisatie - Overhead	€ 68.000	0	0.4
612701 - Team Techniek - Overhead	€ 95.000	0	0.4
634021 - Riolering	€ 239.000	7	7.2
631250 - Afvalinzameling	€ 27.000	7	7.3
619211/619221 - Gebouwenbeheer	€ 165.000	8	8.3
630331 - Beheer openbaar groen	€ 185.000	5	5.7
632141 - Beheer wegen, straten en pleinen	€ 208.000	2	2.1
Totaal	€ 987.000		

De gemeente Terschelling is een kleine organisatie. Dit leidt ertoe dat de directie en de teamleiders, die volgens de richtlijnen van het BBV moeten worden aangemerkt als overhead, naast hun managementtaken ook voor een deel hun tijd besteden aan directe taken en projecten binnen de organisatie. Wij schatten, op basis van de ervaring van de afgelopen jaren, de verhouding tussen managementtaken en directe- en projecttaken in op 50%/50%.

Dit leidt tot de volgende cijferopstelling met betrekking tot de personele overhead² in onze organisatie:

Totale globale toedeling salariskosten aan primair proces en overhead			
Kostenplaats	Budget	Toe te rekenen aan programma's	Resteert overhead
Directie	€ 256.000	€ 128.000	€ 128.000
Teamleiders	€ 277.000	€ 138.500	€ 138.500
Staf	€ 1.062.000	€ 371.000	€ 691.000
OR	€ 17.000	€ -	€ 17.000
Ondersteuning	€ 597.000	€ 374.000	€ 223.000
Beleid en regie	€ 750.000	€ 712.000	€ 38.000
Publiek	€ 663.000	€ 517.000	€ 146.000
Eilandteam	€ 282.000	€ 256.000	€ 26.000
BABS	€ 9.000	€ 9.000	€ -
Techniek en Buitendienst	€ 987.000	€ 824.000	€ 163.000
Haven	€ 176.000	€ 169.000	€ 7.000
CNL	€ 48.000	€ 46.000	€ 2.000
Behouden Huys	€ 202.000	€ 194.000	€ 8.000
Totaal	€ 5.326.000	€ 3.738.500	€ 1.587.500

Hieruit resulteert een percentage overhead op de ambtelijke loonkosten van 30%.

² Dit betreft dus alleen de kosten van de personele overhead binnen de organisatie. De materiële overhead, dus bijvoorbeeld de kosten van huisvesting, ICT en kantoorkosten is hierin niet meegenomen.

Bijlagen

Bijlage 1 Uitgangspunten programmabegroting 2022-2024

Uitgangspunten bij het opstellen van de begroting 2022 en het meerjarenperspectief 2023-2025 is het bestaand beleid, zoals dat door de gemeenteraad is geautoriseerd in de begroting 2021-2024 en de door de raad goedgekeurde wijzigingen.

In deze begroting is rekening gehouden met de volgende ontwikkelingen:

- Loonontwikkeling
- Prijsontwikkeling
- Renteontwikkeling
- Algemene uitkering
- Ontwikkeling lokale lasten

Loonontwikkeling

Voor de loonontwikkeling wordt uitgegaan van een stijging met 2% per jaar. Deze stijging bestaat uit CAO-aanpassingen, verandering van werkgeverslasten en de incidentele component (normale periodieken die in onze gemeente per 1 januari van elk jaar verstrekt worden, tussentijdse bevorderingen en wijzigingen in personeelsopbouw).

Prijsontwikkeling

De gemiddelde inflatieverwachting is 2% landelijk. In deze begroting wordt daarom rekening gehouden met een stijging van de prijzen van inkoop en aanbestedingen met € 50.000 per jaar vanaf 2023. Hiervoor is een aparte stelpost onvoorzien geraamd. Het bedrag is lager dan in voorgaande begrotingen omdat in de ramingen voor de verbonden partijen de prijscompensatie al is verwerkt.

Renteontwikkeling

Langlopende geldleningen

Gezien de lage rentestand op de kapitaalmarkt is in de begroting bij de berekening van de rentelasten over het financieringstekort meerjarig uitgegaan van een rente van 0%.

Rente financieringsoverschot

De rentevergoeding op de geldmarkt bij het uitzetten van gelden (= financieringsoverschot) is vrijwel nihil.

Algemene uitkering

De begroting 2022-2025 is opgesteld op basis van de verwachte ontwikkelingen uit de meicirculaire 2021. Een overzicht van de belangrijkste effecten wordt gegeven in paragraaf 2.3.

Ontwikkeling lokale lasten

De belastingen, leges, retributies en overige algemene dekkingsmiddelen verhogen wij met de in paragraaf 4.1 (lokale heffingen) vastgestelde nominale verhogingen. De verhoging van de leges en retributies is gebaseerd op de consumentenprijsindex. Deze index vastgesteld op 2,0%.

Bijlage 2 Staat van reserves en voorzieningen

Staat van reserves en voorzieningen	Saldo per 1-1-2021	Toevoeging 2021	Onttrekking 2021	Saldo per 1-1-2022	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	Saldo per 1-1-2023	Toevoeging 2023	Onttrekking 2023	Saldo per 1-1-2024	Toevoeging 2024	Onttrekking 2024	Saldo per 1-1-2025	Toevoeging 2025	Onttrekking 2025	Saldo per 31-12-2025
Reserves																
Algemene reserves																
Algemene reserve	3.847.000	310.000		4.157.000		-386.000	3.771.000		-425.000	3.346.000	81.000		3.427.000	199.000		3.626.000
Totaal	3.847.000	310.000	-	4.157.000	-	-386.000	3.771.000	-	-425.000	3.346.000	81.000	-	3.427.000	199.000	-	3.626.000
Bestemmingsreserves (raad)																
Recreatie	328.000		-25.000	303.000		-25.000	278.000			278.000			278.000			278.000
Wonen	-	224.000		224.000			224.000			224.000			224.000			224.000
Budgetoverheveling	958.000			958.000			958.000			958.000			958.000			958.000
Havenbedrijf	4.078.000	324.000	-204.000	4.198.000	334.000	-383.000	4.149.000	344.000	-221.000	4.272.000	354.000	-367.000	4.259.000	364.000	-367.000	4.256.000
Behouden Huys	61.000			61.000			61.000			61.000			61.000			61.000
Totaal	5.425.000	548.000	-229.000	5.744.000	334.000	-408.000	5.670.000	344.000	-221.000	5.793.000	354.000	-367.000	5.780.000	364.000	-367.000	5.777.000
Bestemmingsreserves (derden)																
Dr. J.W. van Dierenfonds	19.000	1.000		20.000	1.000		21.000	1.000		22.000	1.000		23.000	1.000		24.000
Totaal	19.000	1.000	-	20.000	1.000	-	21.000	1.000	-	22.000	1.000	-	23.000	1.000	-	24.000
Totaal reserves	9.291.000	859.000	-229.000	9.921.000	335.000	-794.000	9.462.000	345.000	-646.000	9.161.000	436.000	-367.000	9.230.000	564.000	-367.000	9.427.000
Voorzieningen																
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's																
Spaaruren personeel	20.000			20.000			20.000			20.000			20.000			20.000
Verplichting vml bestuurders	1.560.000	63.000	-90.000	1.533.000	63.000	-90.000	1.506.000	63.000	-90.000	1.479.000	63.000	-90.000	1.452.000	63.000	-90.000	1.425.000
Afkoopsommen graven	178.000			178.000			178.000			178.000			178.000			178.000
Totaal	1.758.000	63.000	-90.000	1.731.000	63.000	-90.000	1.704.000	63.000	-90.000	1.677.000	63.000	-90.000	1.650.000	63.000	-90.000	1.623.000
Onderhoudsvoorzieningen																
Wegen en paden	480.000	465.000	-465.000	480.000	465.000	-465.000	480.000	465.000	-465.000	480.000	465.000	-465.000	480.000	465.000	-465.000	480.000
Riolering	862.000	0	-26.000	836.000		-79.000	757.000		-90.000	667.000		-59.000	608.000		-46.000	562.000
Gebouwen	550.000	280.000	-319.000	511.000	232.000	-340.000	403.000	232.000	-268.000	367.000	232.000	-240.000	359.000	232.000	-327.000	264.000
Totaal	1.892.000	745.000	-810.000	1.827.000	697.000	-884.000	1.640.000	697.000	-823.000	1.514.000	697.000	-764.000	1.447.000	697.000	-838.000	1.306.000
Door derden bekleemde voorzieningen																
Onderwijs	1.250.000	0	0	1.250.000	0	0	1.250.000	0	0	1.250.000	0	0	1.250.000	0	0	1.250.000
Totaal	1.250.000	0	0	1.250.000	0	0	1.250.000	0	0	1.250.000	0	0	1.250.000	0	0	1.250.000
Totaal voorzieningen	4.900.000	808.000	-900.000	4.808.000	760.000	-974.000	4.594.000	760.000	-913.000	4.441.000	760.000	-854.000	4.347.000	760.000	-928.000	4.179.000
Totaal voorzieningen en reserves	14.191.000	1.667.000	-1.129.000	14.729.000	1.095.000	-1.768.000	14.056.000	1.105.000	-1.559.000	13.602.000	1.196.000	-1.221.000	13.577.000	1.324.000	-1.295.000	13.606.000

Bijlage 3 Algemene uitkering

Specificatie algemene uitkering uit het gemeentefonds				
in €	2022	2023	2024	2025
Algemene gegevens				
Uikeringsfactor lopende prijzen	1,704	1,721	1,741	1,774
Inkomstenmaatstaven				
OZB (woning eigenaar)	-783.000	-791.000	-800.000	-808.000
OZB (niet woningen gebruiker)	-195.000	-197.000	-200.000	-203.000
OZB (niet woningen eigenaar)	-275.000	-278.000	-282.000	-286.000
Uitgavenmaatstaven waarop uitkeringsfactor van toepassing is				
inwoners	1.351.000	1.374.000	1.399.000	1.434.000
kernen met 500 of meer adressen	205.000	207.000	210.000	214.000
ozb-waarde van de niet-woningen gedeeld door 1.000.000	109.000	112.000	114.000	118.000
inwoners jongeren jonger dan 18 jaar	859.000	822.000	830.000	846.000
inwoners ouderen 65 jaar en ouder	203.000	209.000	217.000	226.000
inwoners ouderen 75 t/m 84 jaar	18.000	19.000	21.000	22.000
huishoudens met laag inkomen	32.000	33.000	33.000	34.000
lage inkomens met drempel	255.000	259.000	263.000	269.000
bijstandsontvangers	89.000	93.000	95.000	98.000
loonkostensubsidie	8.000	10.000	11.000	13.000
uitkeringsontvangers	17.000	18.000	18.000	19.000
eenpersoonshuishoudens	109.000	111.000	113.000	116.000
minderheden	20.000	20.000	20.000	21.000
eenouderhuishoudens	180.000	172.000	175.000	178.000
huishoudens	413.000	420.000	427.000	438.000
klantenpotentieel lokaal	386.000	392.000	399.000	409.000
klantenpotentieel regionaal	63.000	64.000	65.000	67.000
leerlingen VO	61.000	61.000	60.000	60.000
land	596.000	602.000	609.000	621.000
land *bodemfactor gemeente	391.000	394.000	399.000	407.000
binnenwater	12.000	12.000	12.000	13.000
buitenwater	391.000	395.000	400.000	407.000
oppervlakte bebouwing woonkernen	169.000	172.000	175.000	180.000
oppervlakte bebouwing buitengebied	23.000	23.000	24.000	24.000
oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	228.000	232.000	237.000	243.000
oppervlakte bebouwing buitengebied*bodemfactor buitengebied	18.000	19.000	19.000	19.000
oppervlakte bebouwing	50.000	51.000	52.000	54.000
woonruimten	387.000	394.000	401.000	412.000
woonruimten * bodemfactor woonkernen	344.000	350.000	356.000	365.000
bewoonde oorden	27.000	28.000	28.000	29.000
investeringsbudget stedelijke vernieuwing (a)	3.000	3.000	3.000	3.000
omgevingsadressendichtheid (oad)	99.000	100.000	101.000	103.000
oeverlengte * bodemfactor gemeente	16.000	16.000	16.000	16.000
(oeverlengte+2*veen/kleiveengebied)*bf.gemeente*dh.factor	4.000	4.000	4.000	5.000
meerkernigheid	139.000	141.000	142.000	145.000
meerkernigheid * bodemfactor buitengebied	228.000	230.000	233.000	238.000
bedrijven	115.000	122.000	129.000	138.000

Specificatie algemene uitkering uit het gemeentefonds				
in €	2022	2023	2024	2025
<i>Uitgavenmaatstaven waarop uitkeringsfactor van toepassing is</i>				
vast bedrag voor iedere gemeente	505.000	519.000	534.000	553.000
vast bedrag Waddengemeenten	256.000	258.000	261.000	266.000
wadden, t/m 2500 inwoners	863.000	877.000	893.000	915.000
wadden, van 2501 t/m 7500 inwoners	541.000	550.000	560.000	574.000
wadden, vanaf 7501 inwoners	0	0	0	0
jeugdigen in gezinnen met armoederisico	22.000	20.000	20.000	21.000
basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0.3	-13.000	-13.000	-13.000	-13.000
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (particuliere hh)	-302.000	-283.000	-288.000	-295.000
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (hh met kinderen)	-233.000	-217.000	-220.000	-224.000
ouders met langdurig psychisch medicijngebruik	40.000	37.000	37.000	38.000
eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	83.000	77.000	78.000	80.000
bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	1.000	1.000	1.000	1.000
eenouderhuishoudens die bijstand ontvangen	4.000	4.000	4.000	4.000
uitkeringsontvangers minus bijstandontvangers	169.000	161.000	164.000	167.000
wajongeren	34.000	34.000	35.000	35.000
medicijngebruik met drempel	437.000	443.000	450.000	461.000
re-integratie klassiek	14.000	14.000	15.000	15.000
inwoners jonger dan 65 jaar	27.000	27.000	27.000	28.000
eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	5.000	5.000	5.000	5.000
eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	15.000	16.000	17.000	18.000
eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	12.000	12.000	12.000	13.000
huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	5.000	5.000	5.000	6.000
huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	12.000	13.000	14.000	15.000
huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	7.000	7.000	7.000	8.000
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 65 t/m 74 jaar	37.000	38.000	38.000	40.000
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 75 t/m 84 jaar	88.000	94.000	100.000	105.000
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 85 jaar en ouder	49.000	51.000	53.000	56.000
bedden	3.000	3.000	4.000	4.000
<i>Integratie- en decentralisatie-uitkeringen</i>				
inburgering	16.000	16.000	16.000	15.000
participatie	183.000	182.000	183.000	185.000
verhoging raadsledenvergoeding kleine gemeenten	102.000	102.000	102.000	102.000
voogdij/18+	17.000	17.000	17.000	17.000
armoedebestrijding kinderen	9.000	9.000	9.000	9.000
brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches	27.000			
vergunningverlening, toezicht en handhaving	10.000	10.000	10.000	10.000
voorschoolse voorziening peuters	15.000	15.000	15.000	15.000
suppletie overheveling IU Sociaal domein	25.000			
extra inkomsten jeugdzorg 2022	140.000			
Totaal	9.597.000	9.527.000	9.701.000	9.956.000

Bijlage 4 opgenomen langlopende leningen

STAAT VAN LANGLOPENDE GELDENINGEN																		
						2021	2023						2025					
						2022			2024			2025						
Nr.	Geld- verstrekker	Oorspronkelijk bedrag	Datum aflossing	Laatste aflossing	%	Stand per 1-1-2022	Rentelast	Aflossing	Stand per 1-1-2023	Rentelast	Aflossing	Stand per 1-1-2024	Rentelast	Aflossing	Stand per 1-1-2025	Rentelast	Aflossing	Stand per 1-1-2025
6.0	B.N.G.	3.000.000	31-3	2036	4,165	1.500.000	62.000	100.000	1.400.000	58.000	100.000	1.300.000	54.000	100.000	1.200.000	50.000	100.000	1.100.000
7.1	B.N.G.	896.000	1-5	2036	1,420	697.000	10.000	42.000	655.000	9.000	42.000	613.000	9.000	42.000	571.000	8.000	42.000	529.000
13.0	B.N.G.	454.000	18-9	2034	2,420	238.000	6.000	15.000	223.000	5.000	16.000	207.000	5.000	16.000	191.000	5.000	16.000	175.000
15.0	B.N.G.	1.000.000	1-4	2023	4,225	135.000	6.000	67.000	68.000	3.000	68.000	0	0	0	0	0	0	0
16.0	NWB	2.000.000	25-2	2031	3,700	1.000.000	37.000	100.000	900.000	33.000	100.000	800.000	30.000	100.000	700.000	26.000	100.000	600.000
17.0	NWB	4.000.000	18-3	2041	3,815	2.665.000	102.000	133.000	2.532.000	97.000	133.000	2.399.000	92.000	133.000	2.266.000	86.000	133.000	2.133.000
18.0	B.N.G.	1.500.000	8-7	2025	0,870	600.000	5.000	150.000	450.000	4.000	150.000	300.000	3.000	150.000	150.000	1.000	150.000	0
19.0	B.N.G.	1.500.000	5-8	2025	0,890	600.000	5.000	150.000	450.000	4.000	150.000	300.000	3.000	150.000	150.000	1.000	150.000	0
20.0	B.N.G.	2.000.000	7-3	2029	0,550	1.400.000	8.000	200.000	1.200.000	7.000	200.000	1.000.000	6.000	200.000	800.000	4.000	200.000	600.000
22.0	B.N.G.	2.500.000	30-7	2041	0,440	2.500.000	11.000	125.000	2.375.000	10.000	125.000	2.250.000	10.000	125.000	2.125.000	9.000	125.000	2.000.000
TOTAAL						11.335.000	252.000	1.082.000	10.253.000	230.000	1.084.000	9.169.000	212.000	1.016.000	8.153.000	190.000	1.016.000	7.137.000

Bijlage 5 Verdeling van de toeristenbelasting

Opbrengst toeristenbelasting				
In €	2022	2023	2024	2025
Toeristenbelasting via logiesverstrekkers	2.224.000	2.254.000	2.285.000	2.339.000
Forensenbelasting	817.000	831.000	844.000	858.000
Toeristenbelasting bruine vloot	153.000	156.000	160.000	160.000
Watertoeristenbelasting	136.000	139.000	142.000	142.000
Toeristenbelasting 1e dag via Rederij Doeksen	763.000	781.000	797.000	797.000
Bruto-opbrengst	4.093.000	4.161.000	4.228.000	4.296.000
Inningskosten	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
Netto-opbrengst	4.053.000	4.121.000	4.188.000	4.256.000

Product				
In €	2022	2023	2024	2025
APV en Drank- en Horecawetgeving	21.000	21.000	21.000	21.000
Veiligheidsbeleid en openbare orde	141.000	142.000	143.000	143.000
Brandweer en rampenbestrijding	309.500	318.000	327.000	327.000
Ruimtelijke ordening: bestemmingsplannen	43.000	43.000	43.000	43.000
Beheer en onderhoud openbaar groen	105.000	105.000	105.000	105.000
CNL	156.000	58.000	59.000	60.000
Project Tonnenloods	0	168.000	168.000	168.000
Bevordering toersime, incl. VVV e.d.	183.000	149.000	160.000	156.000
Museum 't Behouden Huys	286.000	290.000	294.000	298.000
Onderhoud wegen en fietspaden	357.500	355.500	337.000	337.000
Opruimen zwerfvuil/straatreiniging	148.000	152.000	155.000	155.000
Exploitatie havens voor toerisme (incl. toiletvoorziening)	218.500	134.500	219.000	219.000
Uitvoering masterplan haven	300.000	300.000	300.000	300.000
Strandbewaking en beheer	201.000	201.000	201.000	201.000
Openbaar bibliotheekwerk	95.000	99.000	103.000	103.000
Bijdrage Oerol	78.000	78.000	78.000	78.000
Exploitatie bijdrage Optisport NV	278.000	281.000	284.000	284.000
Gemeentelijke website en voorlichting	33.000	33.000	33.000	33.000
Juridische ondersteuning	43.000	43.000	43.000	43.000
Gevonden en verloren voorwerpen	5.000	5.000	5.000	5.000
Toerekening salariskosten ambtelijke organisatie	1.137.000	1.106.000	1.128.000	1.150.000
Totaal aangewend ten behoeve van exploitatie	4.138.500	4.082.000	4.206.000	4.229.000

Toerekening salariskosten toeristenbelasting				
B&W (60%)	170.000	173.000	176.000	180.000
Directie (50%)	128.000	131.000	133.000	136.000
Staf (25%)	266.000	271.000	276.000	282.000
Ondersteuning (25%)	149.000	101.000	103.000	105.000
Teamleiders (25%)	64.000	65.000	67.000	68.000
publiek (20%)	133.000	135.000	138.000	141.000
techniek (10%)	29.000	29.000	30.000	30.000
buitendienst (10%)	58.000	59.000	60.000	61.000
beleid (15%)	113.000	115.000	117.000	119.000
overig (50%)	27.000	27.000	28.000	28.000
	1.137.000	1.106.000	1.128.000	1.150.000

Bijlage 6 EMU-Saldo

Centraal Bureau voor de Statistiek
www.cbs.nl/kredo

Vragenlijst
 Berekening EMU-saldo
 Gemeente Terschelling (0093)

Algemene gegevens:	
Overheidslaag:	Gemeente
Berichtgevenaam:	Terschelling
Berichtgevenummer:	0093
Jaar:	2022
Naam contactpersoon:	
Telefoon:	
E-mail:	
Bestandsnaam:	EMU220060093.XLS

Omschrijving	2021	2022	2023
	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Volgens realisatie tot en met sept. 2021, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2022	Volgens meerjarenraming in begroting 2023
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-386	-531	177
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	322	283	-725
3. Mutatie voorzieningen	-92	-279	-153
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)			
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-800	-1.093	749

Ruimte voor uw toelichting

Bijlage 7 Meerjareninvesteringsbegroting

Meerjareninvesteringsbegroting	Investeringslast					kapitaallast				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Investeringsomschrijving en krediet										
Haven:										
De Kom: Nutsvoorzieningen	56.000							6.000	6.000	6.000
Aanpassen voorziening elektra haven	62.000							7.000	7.000	7.000
Riolering:										
Kolkenzuiger	205.000						9.000	9.000	9.000	9.000
vGRP verbeteringsmaatregelen	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000		7.000	14.000	21.000	28.000
Wegen:										
Aanpassen openbaar vervoer	173.000						12.000	24.000	24.000	24.000
Verkeersveiligheid hoofdweg	300.000						24.000	24.000	24.000	24.000
Parkeren West onderzoek	70.000						4.000	4.000	4.000	4.000
Openbare verlichting	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000		7.000	14.000	21.000	28.000
Gebouwen:										
Tonnenloods		1.000.000						55.000	54.000	54.000
Grond Tonnenloods		485.000						15.000	15.000	15.000
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed - Gemeentehuis	150.000						10.000	10.000	10.000	10.000
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed - Driemaster	50.000						3.000	3.000	3.000	3.000
Totaal	1.291.000	1.710.000	225.000	225.000	225.000	0	76.000	185.000	198.000	212.000

Bijlage 8 Overzicht van baten en lasten per kostenplaats

Bedragen x €1.000		Begroting 2021			Begroting 2022		
Taakveld / Kostenplaats	Omschrijving taakveld/kostenplaats	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
611011	Gemeenteraad en raadscommissies	-201	0	-201	-205	0	-205
611021	Griffiefunctie	-108	0	-108	-112	0	-112
611101	College	-349	0	-349	-358	0	-358
611102	Ambtswoning burgemeester	-26	14	-12	-26	14	-12
611801	Regionale samenwerking	-225	0	-225	-300	0	-300
0.1	Bestuur	-909	14	-895	-1.001	14	-987
613201	Verkiezingen	-20	0	-20	-20	0	-20
613303	Baten secretarieleges	0	120	120	0	120	120
613401	Burgerzaken en kcc	-68	0	-68	-68	0	-68
613402	Burgerlijke stand	-16	30	14	-16	30	14
613404	Gevonden voorwerpen	-4	0	-4	-4	0	-4
0.2	Burgerzaken	-108	150	42	-108	150	42
611201	Representatie bestuur en personeel	-9	0	-9	-9	0	-9
611300	Werkkostenregeling	-312	0	-312	-369	0	-369
611301	Salariskosten ambtelijke organisatie	-4346	70	-4.276	-4778	120	-4.658
611401	Organisatieontwikkeling	-32	0	-32	-32	0	-32
612011	Gemeentehuis - facilitair bedrijf	-486	39	-447	-538	85	-453
612021	Automatisering	-690	0	-690	-710	0	-710
612032	Juridisch control, bezwaar en beroep	-86	0	-86	-86	0	-86
612041	Staf	-95	0	-95	-95	0	-95
612048	Documentaire informatie Voorziening	-1	0	-1	-21	0	-21
612049	Gemeentehuis - interne dienst	-53	0	-53	-53	0	-53
612051	Administratie	-83	0	-83	-83	0	-83
612071	Team techniek en uitvoering	-235	64	-171	-277	108	-169
612081	Algemeen onderwijsbeleid	-44	0	-44	-44	0	-44
612095	Communicatie	-66	0	-66	-66	0	-66
0.4	Overhead	-6.538	173	-6.365	-7.161	313	-6.848
612001	Betaalde rente	400	0	400	390	0	390
619402	Rente uit beleggingen	0	13	13	0	13	13
0.5	Treasury	400	13	413	390	13	403
612091	Belastingen	-72	15	-57	-72	15	-57
619531	Opbrengst OZB eigenaar	0	1.158	1.158	0	1.228	1.228
0.61	OZB Woningen	-72	1.173	1.101	-72	1.243	1.171
619521	Opbrengst OZB gebruikers	0	400	400	0	331	331
619541	Opbrengst OZB eigenaar	0	625	625	0	561	561
0.62	OZB Niet-Woningen	0	1.025	1.025	0	892	892
619701	Precariobelasting	0	95	95	0	95	95
0.64	Overige belastingen	0	95	95	0	95	95
620301	Algemene uitkering	0	9.451	9.451	0	9.597	9.597
0.7	Algemene uitkering	0	9.451	9.451	0	9.597	9.597
612250	BTW compensatiefonds	0	130	130	0	130	130
0.8	Overige baten en lasten	0	130	130	0	130	130
620121	Onvoorzien	-98	0	-98	-148	0	-148
0.11	Onvoorzien	-98	0	-98	-148	0	-148
620141	Mutaties reserves	-325	273	-52	-335	441	106
0.10	Mutaties reserves	-325	273	-52	-335	441	106
Totaal Programma 0 Burger en Bestuur		-7.650	12.497	4.847	-8.435	12.888	4.453

Bedragen x €1.000		Begroting 2021			Begroting 2022		
Taakveld / Kostenplaats	Omschrijving taakveld/kostenplaats	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
614111	Brandkranen	-5	0	-5	-5	0	-5
614121	Brandpreventie	-582	0	-582	-600	0	-600
614133	Brandweergarages	0	0	0	0	0	0
614201	Rampenbestrijding	-14	0	-14	-14	0	-14
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-601	0	-601	-619	0	-619
614001	Veiligheidsbeleid	-240	0	-240	-141	0	-141
614501	Strandveiligheid	-121	0	-121	-146	0	-146
614502	Beleid strand e.d.	-1	39	38	-1	39	38
614503	Strandbeheer en uitvoering	-55	0	-55	-55	0	-55
614710	Uitvoering APV bijzondere wetten	-21	0	-21	-21	0	-21
1.2	Openbare orde en veiligheid	-438	39	-399	-364	39	-325
Totaal Programma 1 Veiligheid		-1.039	39	-1.000	-983	39	-944

Bedragen x €1.000		Begroting 2021			Begroting 2022		
Taakveld / Kostenplaats	Omschrijving taakveld/kostenplaats	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
632132	Onderhoud bermen	-44	0	-44	-44	0	-44
632141	Beheer onderhoud wegen	-1.206	466	-740	-1.181	466	-715
632301	Straatreiniging	-194	49	-145	-197	49	-148
632401	Gladheidsbestrijding	-7	0	-7	-7	0	-7
632501	Openbare verlichting	-64	0	-64	-70	0	-70
2.1	Verkeer en vervoer	-1.515	515	-1.000	-1.499	515	-984
618403	Passantenhaven	-82	113	31	-49	100	51
2.3	Recreatieve havens	-82	113	31	-49	100	51
633031	Beheer binnenhavens	-748	260	-488	-1.010	270	-740
633101	Waterwegen	-42	7	-35	-42	7	-35
2.4	Economische havens en waterwegen	-790	267	-523	-1.052	277	-775
Totaal programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat		-2.387	895	-1.492	-2.600	892	-1.708

Bedragen x €1.000		Begroting 2021			Begroting 2022		
Taakveld / Kostenplaats	Omschrijving taakveld/kostenplaats	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
618301	Beleid inkomensvoorziening	-1	0	-1	-1	0	-1
3.1	Economische ontwikkeling	-1	0	-1	-1	0	-1
618401	Bevordering toerisme	-366	0	-366	-183	0	-183
619911	Inningskosten toeristenbelasting	-40	0	-40	-40	0	-40
619921	Opbrengst toeristenbelasting	0	3.248	3.248	0	3.276	3.276
619941	Opbrengst forensenbelasting	0	731	731	0	817	817
3.4	Promotie en belastingen	-406	3.979	3.573	-223	4.093	3.870
Totaal programma 3 Economie		-407	3.979	3.572	-224	4.093	3.869

Bedragen x €1.000		Begroting 2021			Begroting 2022		
Taakveld / Kostenplaats	Omschrijving taakveld/kostenplaats	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
640101	Openbaar basisonderwijs	-1.735	1.735	0	-1.735	1.735	0
640322	Overig gem beleid bij basisonderwijs	-2	0	-2	-2	0	-2
4.1	Openbaar basisonderwijs	-1.737	1.735	-2	-1.737	1.735	-2
640201	Huisvesting openbaar basisonderwijs	-79	7	-72	-152	7	-145
640202	Huisvesting Brede School	-227	69	-158	-224	69	-155
640401	Huisvesting bijzonder basisonderwijs	-12	0	-12	-12	0	-12
641001	Huisvesting openbaar voortgezet onderwijs	-27	0	-27	-26	0	-26
4.2	Onderwijshuisvesting	-345	76	-269	-414	76	-338
640901	Openbaar voortgezet onderwijs	-1.689	1.689	0	-1.689	1.689	0
641101	Tegemoetkoming uitwonende studerende	-51	0	-51	-51	0	-51
641301	Onderwijsachterstandenbeleid	-63	63	0	-63	63	0
641401	Leerlingenvervoer	-43	0	-43	-43	0	-43
641601	Schoolzwemmen	-27	0	-27	-27	0	-27
641701	Onderwijsbegeleiding	-40	20	-20	-40	20	-20
641801	Gemeentelijk budget cultuuronderwijs	-6	0	-6	-6	0	-6
649811	Kinderopvang/peuterspeelzaal	-108	0	-108	-108	0	-108
649821	Gebouwen kinderopvang/peuterspeelzaal	-18	30	12	-18	30	12
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.045	1.802	-243	-2.045	1.802	-243
Totaal programma 4 Onderwijs		-4.127	3.613	-514	-4.196	3.613	-583

Bedragen x €1.000		Begroting 2021			Begroting 2022		
Taakveld / Kostenplaats	Omschrijving taakveld/kostenplaats	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
644521	Exploitatie onroerend goed zwembad	-382	107	-275	-387	109	-278
644611	Sportgebouw Hoom	-3	0	-3	-3	0	-3
644621	Sportvelden Hoom	-15	0	-15	-15	0	-15
644623	Sportgebouw Midsland	-10	0	-10	-10	0	-10
644625	Sportveld Midsland	-46	4	-42	-44	4	-40
644630	Sportveld West	-23	0	-23	-8	0	-8
644640	Gymnastiekgebouw West	-72	13	-59	-52	13	-39
644645	Gymnastiekgebouw Midsland	-10	4	-6	-10	4	-6
644650	Gymnastiekgebouw Hoom	-87	57	-30	-114	84	-30
644701	Bevordering sportdeelname	-54	0	-54	-57	0	-57
5.2	Sportaccomodaties	-702	185	-517	-700	214	-486
644201	Muziekonderwijs	-25	0	-25	-25	0	-25
644401	(Overige) kunstzinnige vorming	-14	0	-14	-14	0	-14
645201	Culturele activiteiten + Oerol	-78	0	-78	-78	0	-78
649001	Beleid maatschappelijke zorg	-1	0	-1	-1	0	-1
649541	Leefbaarheid	-29	0	-29	-17	0	-17
5.3	Cultuurpresentatie, product participatie	-147	0	-147	-147	0	-147
618500	Exploitatie CNL	-159	5	-154	-161	5	-156
618600	Museum 't Behouden Huys	-339	60	-279	-341	55	-286
618700	Project Tonnenloods	0	0	0	0	0	0
5.4	Musea	-498	65	-433	-502	60	-442
644101	Bibliotheek	-191	0	-191	-195	0	-195
644102	Multi-funct. Gebouw de Driemaster	-59	77	18	-55	72	17
5.6	Media	-250	77	-173	-250	72	-178
630201	Eiland Griend	-4	2	-2	-4	2	-2
630331	Beheer en onderhoud openbaar groen	-157	0	-157	-140	0	-140
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreat	-161	2	-159	-144	2	-142
Totaal programma 5 Sport, cultuur en recreatie		-1.758	329	-1.429	-1.743	348	-1.395

Bedragen x €1.000		Begroting 2021			Begroting 2022		
Taakveld / Kostenplaats	Omschrijving taakveld/kostenplaats	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
645131	Dorpshuis "De Stoek"	-48	6	-42	-57	16	-41
649352	Jeugdwerk	-129	0	-129	-132	0	-132
649511	Ouderenwerk	-12	0	-12	-12	0	-12
649825	Centrum voor jeugd en gezin (CJG)	-11	0	-11	-11	0	-11
674540	WMO: Huishoudelijke hulp	-12	0	-12	-11	0	-11
674645	Middelen gemeente jeugd	-362	0	-362	-381	0	-381
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-574	6	-568	-604	16	-588
674630	WMO: overige extra kosten	-2	0	-2	-1	0	-1
6.2	Wijkteams	-2	0	-2	-1	0	-1
619650	Kwijtschelding belastingen	-12	0	-12	-12	0	-12
674300	Inkomensregelingen	-491	399	-92	-478	385	-93
674400	PA: Inkomensregelingen	-111	0	-111	-66	1	-65
6.3	Inkomensregelingen	-614	399	-215	-556	386	-170
674200	Sociale werkvoorziening	-229	40	-189	-224	41	-183
674500	BP: WSW/Re-integratie/Participatie	-12	0	-12	-18	0	-18
674560	Apparaatslasten Wmo	-70	0	-70	-63	0	-63
6.4	Begeleide participatie	-311	40	-271	-305	41	-264
674210	AP: Re-integratie en lokale initiatieven	-40	0	-40	-32	0	-32
6.5	Arbeidsparticipatie	-40	0	-40	-32	0	-32
674520	Begeleide participatie	-67	0	-67	-68	0	-68
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	-67	0	-67	-68	0	-68
674525	Maatwerkvoorzieningen	-11	0	-11	-11	0	-11
674570	WMO: eigen bijdragen	0	36	36	0	33	33
674610	Wijkteams	-982	0	-982	-972	0	-972
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-993	36	-957	-983	33	-950
674600	Maatwerkdienstverlening 18-	-704	0	-704	-788	0	-788
674640	Apparaatslasten jeugd	-115	0	-115	-126	0	-126
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-819	0	-819	-914	0	-914
674620	Geëscaleerde zorg 18-	-51	0	-51	-101	0	-101
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-51	0	-51	-101	0	-101
Totaal programma 6 Sociaal domein		-3.471	481	-2.990	-3.564	476	-3.088

Bedragen x €1.000		Begroting 2021			Begroting 2022		
Taakveld / Kostenplaats	Omschrijving taakveld/kostenplaats	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
650013	Algemene gezondheidszorg	-32	0	-32	-33	0	-33
650101	Jeugdgezondheidszorg	-183	0	-183	-186	0	-186
650212	Helihaven	-9	0	-9	-9	0	-9
7.1	Volksgezondheid	-224	0	-224	-228	0	-228
634021	Beheer en onderhoud riolering	-749	0	-749	-784	0	-784
634101	Heffing rioolbelasting	0	860	860	0	860	860
7.2	Riolering	-749	860	111	-784	860	76
631250	Afvalinzameling	-490	0	-490	-499	0	-499
631270	Afvalverwerking	-335	60	-275	-345	60	-285
631280	Milieustraat	-85	0	-85	-87	0	-87
631285	Verhuur overslagstation	-3	12	9	-3	12	9
631601	Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht	0	830	830	0	847	847
631999	Doorbelastingen	0	0	0	0	0	0
7.3	Afval	-913	902	-11	-934	919	-15
615000	Duurzaamheid, water en energie	-287	0	-287	-387	0	-387
615311	Vergunningverlening, toezicht milieu	-80	0	-80	-80	0	-80
618750	Elektrisch rijden	0	0	0	-2	0	-2
7.4	Milieubeheer	-367	0	-367	-469	0	-469
619241	Rechten begraaftplaatsen	0	7	7	0	7	7
630411	Onderhoud begraaftplaatsen	-20	1	-19	-20	1	-19
7.5	Begraaftplaatsen en crematoria	-20	8	-12	-20	8	-12
Totaal programma 7 Volksgezondheid en milieu		-2.273	1.770	-503	-2.435	1.787	-648

Bedragen x €1.000		Begroting 2021			Begroting 2022		
Taakveld / Kostenplaats	Omschrijving taakveld/kostenplaats	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
616101	Ruimtelijke plannen	-183	0	-183	-132	0	-132
8.1	Ruimtelijke ordening	-183	0	-183	-132	0	-132
619002	Campus/West Aleta, fase 4	0	0	0	0	0	0
619003	West Aleta, fase 3	0	0	0	0	0	0
619006	KLU-locatie	-8	0	-8	-8	0	-8
8.2	Grondexploitatie	-8	0	-8	-8	0	-8
612035	Verhuur gemeentegronden	-3	31	28	-3	31	28
617011	Vergunningverlening, toezicht WABO	-962	0	-962	-562	0	-562
617013	WABO-leges	0	456	456	0	456	456
617100	Uitvoering huisvestingsverordening	0	1	1	0	1	1
617201	BAG	-22	0	-22	-22	0	-22
617301	Volkshuisvesting	-176	0	-176	-131	0	-131
619211	Verhuur gemeentewoningen	-81	98	17	-76	93	17
619221	Verhuur gemeentegebouwen	-139	110	-29	-48	19	-29
619235	Oude Campus	-70	70	0	-70	70	0
8.3	Wonen en bouwen	-1453	766	-687	-912	670	-242
Totaal programma 8 VH, RO en SV		-1.644	766	-878	-1.052	670	-382

Totaal	-24.755	24.369	-386	-25.231	24.806	-425
---------------	----------------	---------------	-------------	----------------	---------------	-------------

